

Boerenbond Jaarverslag 2006

Met visie en vertrouwen
toekomst bouwen

Voorwoord

Beste lezer,

Voor de Boerenbond was 2006 een historisch jaar. Na een jaar van denkwerk en overleg met leden uit alle land- en tuinbouwsectoren en met gesprekspartners uit diverse maatschappelijke en sociaal-economische geledingen ging op 2 december in Leuven ons bijzonder succesvol congres door onder het motto 'Inzetten op de toekomst'.

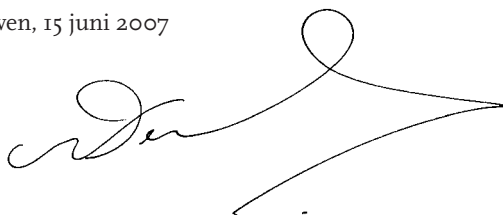
In grote betrokkenheid op het congresverloop aanvaardden meer dan 800 bestuursleden 189 beleidslijnen die de vertaling vormen van de sectorgebonden en sectoroverschrijdende toekomstvisies die in de loop van 2006 waren ontwikkeld.

Het zijn deze beleidslijnen die de komende tien jaar een belangrijke handleiding zullen vormen voor de Boerenbond, in de eerste plaats met betrekking tot onze syndicale opstelling ten aanzien van de overheid en de andere organisaties. Daarnaast houden ze een aantal vernieuwende en voor de buitenwereld verrassende opdrachten in ten aanzien van de land- en tuinbouwsector zelf en ten aanzien van de Vlaamse samenleving. Hoe verscheiden ze ook zijn, in de beleidslijnen kunnen twee kernvragen beluisterd worden : de vraag naar meer ruimte om te boeren en de wens om de land- en tuinbouw sterker te integreren in de maatschappij. U kan er meer over lezen in het inleidend essay van dit jaarverslag.

Verder vindt u in dit jaarverslag, zoals elk jaar, het overzicht van de activiteiten van de verschillende diensten en verenigingen van de Boerenbondorganisatie.

Het is mijn overtuiging dat we met ons congres een boeiend landbouwdecennium ingezet hebben. Het enthousiasme en de dynamiek van het Boerenbondcongres sterken mij in de overtuiging dat wij in de toekomst met onze gedifferentieerde en duurzame Vlaamse land- en tuinbouw een vooraanstaande plaats in Europa zullen innemen. Met visie en vertrouwen gaan we aan de toekomst bouwen!

NOËL DEVISCH
Voorzitter
Leuven, 15 juni 2007

Op 31 december 2006 was het Hoofdbestuur van de Boerenbond als volgt samengesteld.

Voorzitter

Noël Devisch

Ondervoorzitters

Peter Broeckx

Walter Vandepitte

Namens de provincies

Jozef Maesen

René Beelen

Dirk Maes

Hedwig Kerckhove

Karl Miessen

Peter Broeckx

Namens de Centrale Vakgroep Dierlijke Veredeling

Koen Bernaerts

Namens de Centrale Vakgroep Rundvee

Johan Dezeure

Namens de Centrale Vakgroep Akkerbouw

Richard Eeckhaut

Namens de Centrale Vakgroep Tuinbouw

Luc Bels

Namens kviv-Agra

Odette Blondeel-Van Hamme

Marie-Jeanne Parren-Braeken

Jeanine Van Lathem-Vermeersch

Namens Groene Kring

Pieter Van Oost

Lucas Van Dessel

Namens de Nationale Raad van de Landelijke Beweging

Jan Francken

Carla Durllet

Leden

Jos Matthys

Algemeen secretaris

Sonja De Becker

Hoofdbestuur

Jaaroverzicht 2006
van de activiteiten van de Boerenbond 21

Inhoud

1	Algemeen beleid	23
1.1	Vlaamse land- en tuinbouw in 2006	25
1.1.1	<i>Akkerbouw</i>	25
1.1.2	<i>Tuinbouw</i>	25
1.1.3	<i>Dierlijke productie</i>	26
1.1.4	<i>Eindbalans</i>	26
1.2	Internationaal en Europees landbouwbeleid	27
1.3	Ruimtelijke ordening en structuurbeleid	30
1.3.1	<i>Ruimtelijke ordening</i>	30
1.3.2	<i>Plattelandsbeleid</i>	31
1.3.3	<i>Waterbeleid</i>	33
1.3.4	<i>Milieubeleid</i>	34
1.4	Sociaal beleid	37
1.5	Duurzame ontwikkeling	38
1.6	Fiscaal beleid	39
1.7	Zuivelbeleid	39
1.8	Politieke belangenverdediging	40
1.8.1	<i>Politiek Comité van de Boerenbond (PCBB)</i>	40
1.8.2	<i>Politieke Staf</i>	40
1.9	Ontwikkelingsbeleid	41
2	Boerenbondwerking	43
2.1	Beroepswerking	45
2.1.1	<i>Boerenbondcongres</i>	45
2.1.2	<i>Belangenverdediging</i>	45
2.1.2.1	<i>Centrale Vakgroep Akkerbouw</i>	45
2.1.2.2	<i>Centrale Vakgroep voor Rundveehouders</i>	47
2.1.2.3	<i>Centrale Vakgroep Dierlijke Veredeling</i>	48
2.1.2.4	<i>Centrale Vakgroep Tuinbouw</i>	49
2.1.2.5	<i>Sectoroverschrijdende problematieken</i>	50
2.1.3	<i>Vorming en voorlichting</i>	52
2.1.3.1	<i>Beroepsvorming en bijscholing</i>	52
2.1.3.2	<i>Individuele voorlichting en dienstbetoon</i>	54
2.1.4	<i>Verenigingen van de Beroepswerking</i>	55
2.1.4.1	<i>Innovatiesteunpunt voor land- en tuinbouw</i>	55
2.1.4.2	<i>Agro bedrijfshulp vzw</i>	56
2.1.4.3	<i>Agro services cvba</i>	57
2.1.4.4	<i>Agro aanneming cvba</i>	57
2.1.4.5	<i>Steunpunt Groene Zorg</i>	57

2.2	Landelijke Gilden	58
2.2.1	<i>Werking van de lokale afdelingen</i>	58
2.2.2	<i>Bijzondere aandachtspunten</i>	58
2.2.2.1	Jaarthema 'Cultuur je mee'	58
2.2.2.2	Nest en Levendland	59
2.2.2.3	Seniorenwerking	59
2.2.2.4	Werking voor tuinliefhebbers	59
2.2.2.5	Werking voor schapenhouders	59
2.2.2.6	Gastvrij platteland	59
2.2.2.7	Dag van de Landbouw	59
2.2.2.8	Dorp in de kijker	59
2.2.2.9	Nationale Streekzoektocht	59
2.2.2.10	Solidair met de hele wereld	59
2.2.3	<i>Kadervorming</i>	60
2.2.3.1	Voor bestuursleden	60
2.2.3.2	PlattelandsAcademie	60
2.2.4	<i>Maatschappelijke projecten</i>	60
2.2.4.1	Vlaamse Federatie voor Hoeve- en Plattelandstoerisme	60
2.2.4.2	Plattelandsklassen vzw	60
2.2.4.3	De Vlaamse Vlegeldorsersbeweging vzw	61
2.2.4.4	Plattelandsontwikkelingsprojecten	61
2.2.4.5	Samenwerkingsverbanden voor plattelandsontwikkeling	62
2.2.4.6	Netwerkvorming	63
2.2.5	<i>Seniorenraad</i>	64
2.3	Communicatie	64
2.3.1	<i>Externe communicatie</i>	64
2.3.1.1	Pers	64
2.3.1.2	Beeldvorming	65
2.3.1.3	Website	65
2.3.2	<i>Ledencommunicatie</i>	66
2.3.2.1	Boer&Tuinder	66
2.3.2.2	Landbouw&Techniek	66
2.3.2.3	Der Bauer	67
2.3.2.4	Levendland	67
2.3.2.5	Nest	67
2.3.3	<i>Informatie- en kennisbeheer</i>	67
3	SBB	69
3.1	Organisatorische opstelling	71
3.2	Werking	71
3.3	Klanten	71
4	Kvlv	73
4.1	Ledenblad	75
4.2	Programma	75
4.3	Opmaakdag	75

4.4	Vuurvast. Bakovens in Vlaanderen	75
4.5	Kunst op het hof	75
4.6	Fermweb	75
4.7	Kvlv-gezinsinitiatieven	75
4.8	Bestuurswerking	76
5	KIJ	77
5.1	Ledenbestand	79
5.1.1	Ledencijfers	79
5.1.2	Ledenwerving en ledenbinding	79
5.1.3	Prospectie	79
5.1.4	Leeftijdsgroepen	79
5.2	Werking	80
5.2.1	Pastoraal	80
5.2.2	Plattelandsontwikkeling	80
5.2.3	Relatievorming	80
5.2.4	Solidariteit	80
5.3	KIJ-methodieken	81
5.3.1	Jaarthema	81
5.3.2	Sport, spel en ontspanning	81
5.3.3	Cultuurwerking	81
5.3.4	Ontmoeting	81
5.3.5	Maatschappelijke standpuntinname	81
5.4	Kadervorming	81
5.5	Tijdschriften	82
5.6	Website	82
5.7	KIJ in Oost-België	82
6	Verenigingen van de Landelijke Beweging	83
6.1	Landelijke Thuiszorg	85
6.2	Landelijke Kinderopvang	85
6.3	Zorg-Saam	86
6.4	Ons Zorgnetwerk	86
6.5	Landelijk Jobcoöperatief	86
6.6	Landelijk Dienstencoöperatief	86

6.7	Ieder Voor Allen	87
6.7.1	<i>Zuidwerking</i>	87
6.7.1.1	Samenwerking met Trias	87
6.7.1.2	Partnerwerking binnen het AgriCord-netwerk	87
6.7.1.3	Microprojecten	88
6.7.1.4	Noodhulp en rehabilitatie	88
6.7.2	<i>Noordwerking</i>	88
6.7.2.1	Samenwerking met Trias	88
6.7.2.2	Extra dimensie in de educatiewerking	89

7 Groene Kring 91

7.1	Vormingsaanbod	93
7.1.1	<i>Vergaderingen</i>	93
7.1.2	<i>Cursussen en studiedagen</i>	93
7.1.3	<i>Stages en reizen</i>	93
7.2	Belangenverdediging	94
7.2.1	<i>Acties en overleg</i>	94
7.2.2	<i>Vertegenwoordigingen</i>	95
7.3	Ontmoeting en solidariteit	96
7.3.1	<i>Ploegwedstrijden en gymcana's</i>	96
7.3.2	<i>Studentenverbroedering</i>	96
7.3.3	<i>Europees Congres</i>	96
7.3.4	<i>Fructura</i>	96
7.4	Werken aan imago	96
7.4.1	<i>Boerderij in de stad Antwerpen</i>	96
7.4.2	<i>Tractorenrondrit</i>	96
7.4.3	<i>Met kinderen op stap</i>	96

8 LRV 97

9 BWP 101

10 VBT 105

10.1	Organisatorische ontwikkelingen	107
10.2	Marktontwikkelingen	108
10.2.1	<i>Groenten</i>	108
10.2.1.1	Glasgroenten	108
10.2.1.2	Openluchtgroenten	109
10.2.2	<i>Fruit</i>	109
10.3	Veilingomzetten	111

Adressen 115

Met visie en vertrouwen
toekomst bouwen

In het najaar van 2005 ging in de Boerenbond een bevragingstraject van start dat op 2 december 2006 op het Boerenbondcongres werd afgerond.

Gedurende meer dan een jaar werden denkdagen en werkvergaderingen georganiseerd met leden en bestuursleden. Verder werd er een uitgebreide schriftelijke enquête gehouden bij de leden en een tele-enquête bij het brede Vlaamse publiek. Daarnaast gingen er dialoogdagen door met diverse maatschappelijke en sociaal-economische gesprekspartners.

Dit alles leverde een rijke oogst aan ideeën op die op het congres van 2 december in de vorm van 189 beleidslijnen voor de toekomst werden geformuleerd en goedgekeurd. Het zijn beleidslijnen die zich richten tot de overheid, de Boerenbond en de land- en tuinbouwers zelf.

Doorheen deze beleidslijnen lopen twee rode draden. In de eerste plaats is er de vaststelling dat zowel de leden van de Boerenbond als de samenleving vast geloven in een toekomst voor de Vlaamse land- en tuinbouw en daarbij ruimte vragen om te ontwikkelen. Het waanbeeld van de 'laatste generatie boeren' is definitief uit de wereld geholpen. Het tweede centraal gegeven is het streven naar een ruimer maatschappelijk draagvlak. Meer dan ooit reiken land- en tuinbouwers de hand naar burger en consument en willen ze af van de 'eilandmentaliteit' die de sector in het verleden kenmerkte.

Ruimte om te ondernemen

Het geloof van de Vlaamse land- en tuinbouwers in hun toekomst is onlosmakelijk verbonden met de uitdrukkelijke vraag naar ruimte om te kunnen ondernemen, om zich verder te kunnen ontwikkelen.

Nood aan ontwikkelingskansen

In alle sectoren blijkt dat groei en intensivering als de eerste en zelfs de enige mogelijkheid naar voor worden geschoven voor de bedrijven die zich via verdere specialisatie willen waarmaken op de markt. De bedrijfsleiders zijn er zich goed van bewust dat ze het niet meer zullen redden met de productie van bulkproducten. De Vlaamse land- en tuinbouwers zijn voor geen enkel product de goedkoopste produc-

ten, ze moeten dus de beste zijn. De Vlaamse land- en tuinbouwers moeten hun inkomen halen uit hoogwaardige kwaliteitsproducten. Hun toekomst ligt in de eerste plaats bij de koopkrachtige consument in het peri-urbane hart van Europa, niet op de wereldmarkt.

Waar enkele jaren geleden 'verbreding' als alternatief voor de gangbare land- en tuinbouwproductie nog meewarig werd bekeken, is dit voorbehoud vandaag weggefallen. Bedrijven die een toekomst zien in het verbreden van hun activiteiten (via thuisverkoop, hoevetoerisme...) en in het beantwoorden van de vragen van samenleving en consument moeten maximale kansen en ondersteuning krijgen. Opvallend is dat de boeren en tuinders meer heil verwachten van de markt dan van de overheid. Voor die activiteiten waarbij de overheid en de samenleving aansturen op 'diensten' vanuit de landbouw wordt aangedrongen op meer rechtszekerheid en op een vergoeding op economische basis.

Ruimte om te ondernemen

De vraag naar ruimte om te ondernemen is veel meer dan een vraag naar fysische ruimte. Familiale bedrijven ervaren in hun ontwikkeling heel wat wettelijke en andere beperkingen. Het heeft dan ook geen zin om via het inbouwen van maximumnormen in allerlei vergunningen en reglementeringen nog eens extra grenzen op te leggen. Er is namelijk ruimte nodig om binnen de wetgeving zelf op bedrijfs- en sectorniveau creatief naar oplossingen te kunnen zoeken.

Uit de enquête bij de leden-land- en tuinbouwers die naar aanleiding van het congres werd uitgevoerd, blijkt dat 60% van de beroepsleden vreest dat de verdere ontwikkeling van hun bedrijf vastloopt op de regelgeving inzake ruimtelijke ordening en leefmilieu. Dit steekt schril af tegen het feit dat bijna 90% van de Vlaamse bevolking pleit voor het behoud van een economische land- en tuinbouw in eigen regio. Inzake de vergunningen is er dus meer ruimte nodig om te ondernemen.

Er is vraag naar meer financiële ruimte, vooral voor die bedrijven die de grootste risico's lopen omwille van hun toekomstgerichte investeringen. Daarom pleit het congres voor een onderscheid in de ondersteuning van landbouwers in hoofd- en bijberoep en voor het stopzetten van het subsidiëren van pensioenboeren.

Tenslotte blijft de vraag naar meer fysieke ruimte, inclusief meer rechtszekerheid om deze ruimte te kunnen benutten. In dit kader houdt de Boerenbond het niet bij zijn vraag naar een afbakening van de 750.000 ha agrarisch gebied – die moeten er snel komen – maar dringt de organisatie er ook op aan dat deze afbakening zo snel mogelijk wordt vastgelegd in ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Grotere rechtszekerheid is eveneens nodig inzake het grondgebruik. 70% van de Boerenbondleden geeft aan dat de huidige pachtwetgeving eerder remmend werkt en dat er nood is aan nieuwe initiatieven om het verpachten of verhuren van landbouwgronden voor agrarisch gebruik aantrekkelijker te maken.

De nood aan het vrijwaren van voldoende fysieke ruimte uit zich tenslotte in het blijvend pleiten voor een maximale scheiding tussen landbouw, natuur en bos. Het komt er op aan de zones goed af te bakenen en een maximale vrijheid te geven binnen deze zones: bos in bosgebied, natuur in groengebied en landbouw in agrarisch gebied.

Minder steun, meer samenwerking

De vraag naar ruimte om te ontwikkelen situeert zich binnen een verdere liberalisering van de wereldmarkt en binnen de verdere afbouw van de Europese steun en bescherming. Zo bezinnen de Boerenbondleden zich over het mogelijk verdwijnen van de melkquota in de toekomst en wordt er nagedacht over nieuwe vormen van ondersteuning, zoals bijvoorbeeld een risico- en crisisbeheer naar Amerikaans model.

Neemt de Europese ondersteuning het komende decennium af, de impact van de Europese regelgeving zal juist drastisch toenemen. De Boerenbond dringt aan op een realistische toepassing van de Europese richtlijnen in federale en regionale wetgeving. België moet zeker niet verder gaan dan wat Europa vraagt. Principes als 'Best Practice' en 'Gold Plating' werken immers alleen maar concurrentieverstorend. Dit betekent niet dat bedrijfsleiders die kansen zien om via het toepassen van strengere normen voor hun producten een hogere prijs te bekomen, hiervan geen gebruik kunnen maken.

Minder Europese steun versterkt de nood aan kostenefficiëntie op het bedrijf. In de samen-

werking tussen bedrijven liggen heel wat mogelijkheden om de kosten te drukken en om kennis en kunde te verhogen. Dat er op dit vlak een belangrijke opdracht is weggelegd voor de Boerenbond blijkt uit het feit dat meer dan 70% van de leden overtuigd is dat samenwerking kansen biedt, hoewel de helft samenwerking niet ziet zitten op zijn eigen bedrijf... Allerlei initiatieven die de voorbije jaren binnen het Innovatiesteunpunt en de agrodiensten werden opgestart zullen verder worden uitgebouwd.

Toekomstgericht ontwikkelen betekent ook durven innoveren. Wetenschappelijk onderzoek is daarbij onontbeerlijk. Waar dit tot nu toe in de meeste gevallen werd overgelaten aan de overheid en de industrie, wil de sector in de toekomst zelf meer betrokken worden. Een zeer kleine meerderheid van boeren en tuinders was evenwel op het congres van oordeel dat het niet de taak is van de individuele bedrijven om hieraan financieel bij te dragen. Het is in ieder geval van belang dat de Vlaamse bedrijven de kans krijgen in te pikken op nieuwe (bio)technologische ontwikkelingen. Zo blijft de Boerenbond voorstander van het gebruik van Europees goedgekeurde ggo-gewassen, op voorwaarde dat via een werkbare coëxistentieregeling en labeling de keuzevrijheid voor producent en consument gegarandeerd blijft.

Meer eisen aan de ondernemer

Groei en diversificatie vergen wel heel wat bijkomende investeringen. In dit kader stijgt de vraag naar meer aangepaste uitbatingvormen die de toegang tot de kapitaalmarkten makkelijker kunnen maken. Gelijklopend met de groei wordt de overneembaarheid van de bedrijven er niet eenvoudiger op. Vennootschapsvorming moet in de toekomst soepeler toegepast kunnen worden en de wetgeving moet erop afgestemd worden.

De enquête leert dat bedrijfsleiders vandaag te veel gericht zijn op de technische aspecten van het beroep en dat ze meer manager moeten worden. Het is niet alleen een opdracht voor de Boerenbond om hen hierin te begeleiden, ook van het agrarisch onderwijs wordt een bijdrage verwacht. Aan de vernieuwingen binnen de sector, de managersvorming van de bedrijfsleiders en niet het minst hun maatschappelijke betrokkenheid moet in het onderwijs meer aandacht besteed worden.

Het belang van een degelijke vorming en van praktijkervaring wordt, gezien het toenemend risico, alsmat groter. Het congres van 2 december 2006 drong aan op strengere toegangsvoorwaarden tot het beroep. Gedacht wordt daarbij niet alleen aan de voorwaarden om investeringssteun (VLIF-steun) te bekomen, maar ook aan het verlenen van vergunningen. Op deze manier kan de overheidssteun efficiënter besteed worden en kunnen jonge, te voortvarende ondernemers behoed worden voor zware ontgoochelingen.

Werken binnen de keten

De land- en tuinbouw zal zich het komende decennium meer en meer moeten inschakelen in de agro-voedingsketen. De betrokkenheid van de bedrijfsleider bij wat in de keten gebeurt, zal toenemen. Belangrijk daarbij is dat het familiale bedrijf de vrijheid behoudt te kiezen met wie en op welke basis er met de andere schakels in de keten samengewerkt wordt. Dit betekent dat er voldoende keuzemogelijkheden moeten open blijven en dat er meer transparantie moet gecreëerd worden in de handel, verwerking en afzet binnen de keten. Te sterke concentratie en scheefgetrokken machtsverhoudingen hebben daarbij een negatieve invloed.

Er is een grote vraag naar een verdere coöperatieve uitbouw van de afzet en de verwerking van land- en tuinbouwproducten. Tegelijk bestaat twijfel of de huidige coöperaties wel voldoende gewapend zijn om de concurrentie op Europees niveau aan te gaan. In de eerste plaats pleiten de Boerenbondleden voor een betere samenwerking op Vlaams niveau. Maar ook de samenwerkingsverbanden buiten de landsgrenzen moeten bekeken worden. Los van de schaalgrootte wordt op de coöperaties gerekend om meer dan voorheen bij te dragen tot een hogere toegevoegde waarde van de afgeleverde land- en tuinbouwproducten.

Korteketeninitiatieven zoals streekgerichte projecten waarbij enkele bedrijven de handen in elkaar slaan om rechtstreeks aan de consument een ruim aanbod van producten met een lokaal of regionaal accent te kunnen aanbieden, behoren eveneens tot de mogelijkheden. Al overheerst de mening dat dit eerder een niche-markt is.

De sector is er zich goed van bewust dat de grootdistributie een steeds prominere rol zal spelen en zelfs zal bepalen hoe en wat er

geteeld wordt. Heel wat bedrijfsleiders voelen dit aan als een bedreiging; voor anderen is het juist een uitdaging. Tijdens de voorbereiding van het congres is heel wat gediscussieerd over de manier waarop boeren en tuinders zich moeten opstellen tegenover de grootdistributie. Uiteindelijk is het duidelijk dat de producenten de distributiesector veeleer moeten beschouwen als een gesprekspartner dan als een boeman. Er werd tijdens het congres een beleidslijn goedgekeurd die de sector oproept om met de distributie coalities aan te gaan in het belang van het behoud van een duurzame Vlaamse land- en tuinbouw. Boeren en tuinders hebben er de komende jaren dus alle belang bij met de distributie in overleg te treden. Dit gebeurt best via centrale aanspreekpunten.

Niet blind voor wereldproblemen

De sector wil de komende jaren zijn verantwoordelijkheid opnemen bij de aanpak van een aantal wereldwijde problemen. In de eerste plaats wordt daarbij gedacht aan de derde wereld. De overgrote meerderheid van de Boerenbondleden kan aanvaarden dat producten uit het Zuiden worden ingevoerd op voorwaarde dat zij aan dezelfde hygiëne- en kwaliteitsnormen voldoen als de producten die zij zelf op de markt brengen. Veeleer dan de discussie aan te gaan over de problematiek van de exportsubsidies – die in 2016 trouwens al enkele jaren tot het verleden zullen behoren – wil de organisatie de kern van het probleem in het Zuiden aanpakken, met name de grote verwaarlozing van de landbouw door de plaatselijke overheid. In dit kader zal de Boerenbond zich blijven inzetten voor de uitbouw van netwerken en organisaties in het Zuiden die de problemen van de familiale landbouw behartigen bij de lokale overheid. De resultaten die Ieder Voor Allen en Agricord op dit vlak de voorbije jaren boekten, vormen een stimulans om op deze weg verder te gaan.

Verbreden maatschappelijk draagvlak

De tweede rode draad is het streven naar een ruimer maatschappelijk draagvlak voor land- en tuinbouw. Het feit dat het aantal land- en tuinbouwbedrijven het komende decennium verder zal teruglopen, maakt de nood aan een breed draagvlak nog groter.

Drie verhaaltjes uit de wereld

Vanuit de vaststelling dat landbouw uitgegroeid is tot een maatschappelijk gegeven, was het van groot belang bij de voorbereiding van het congres een duidelijk zicht te krijgen op wat de samenleving de komende tien jaar van de sector verwacht. Hoe wil de Vlaming dat de agrarische sector evolueert? De bevraging die Dimarso in het voorjaar in opdracht van de Boerenbond uitvoerde, geeft een zeer verhelderend beeld. Er werden drie verhaaltjes uit de wereld geholpen.

In de eerste plaats is er het 'zwarte pietenverhaal'. Nog veel land- en tuinbouwers denken dat zij door de maatschappij met alle zonden van de wereld worden beladen en niets goeds kunnen doen. Niets blijkt minder waar. Meer dan 90% van de Vlamingen draagt de Vlaamse land- en tuinbouw een warm hart toe en heeft van de boer en boerin helemaal geen negatief beeld.

Het tweede verhaal is dat van de Vlaamse burger die een romantische beeld van de landbouw voor ogen heeft en dit zoveel mogelijk wil bestendigen. De bevraging verwees dit cliché naar de geschiedenisboeken. De Vlaming ziet landbouw wel degelijk als een economische sector en rekent erop dat hij gebruik maakt van nieuwe (bio)technologische mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen en een vooraanstaande plaats binnen Europa te behouden.

Tenslotte is er het verhaal als zou elke euro subsidie voor de landbouw er een te veel zijn. Het is een verhaal dat duidelijk politiek geïnspireerd is en volledig naast de kwestie blijkt te zijn. Niet minder dan 70% van de ondervraagde Vlamingen gaat ermee akkoord dat de subsidies aan de land- en tuinbouw de komende jaren volledig behouden blijven, op voorwaarde dat het voedsel dat die land- en tuinbouw produceert gezond, veilig, kwalitatief goed en betaalbaar is.

Ook opdrachten

Uit de Dimarsobevraging kwamen verder een aantal verwachtingen vanuit de samenleving naar voor. In de eerste plaats is er de vraag naar meer milieu-inspanningen. Ondanks de geleverde inspanningen dienen er zich inderdaad nog een reeks problemen, zoals het mestprobleem, aan. De sector wil zijn bijdrage tot het halen van de Kyoto doelstellingen niet uit

de weg gaan. De klimaatsverandering vormt een grensoverschrijdend milieuprobleem waar niemand de laatste jaren naast kon kijken. Land- en tuinbouwers hebben echter in het recente verleden belangrijke inspanningen geleverd om de CO₂-uitstoot terug te dringen. Dankzij de productie van bio-energie krijgt de landbouw een nieuwe kans om positief bij te dragen tot het halen van de Kyotonormen. De sector zal deze kans grijpen via de productie van granen, suikerbieten, maïs en oliehoudende zaden voor energieproductie. Dit zal tot nieuwe evenwichten leiden, in gebruik zowel als in prijsvorming. Niet alleen voedsel en voeder maar ook bio-energie zullen de komende jaren met elkaar strijd leveren om de landbouwgrondstoffen. Dit moet uiteindelijk tot een betere prijsvorming leiden.

Een ander thema waarvoor de Dimarsobevraging aandacht vroeg, is dierenwelzijn. Voor een derde van de ondervraagden gaat de Belgische wetgeving niet ver genoeg, een derde twijfelt. De sector is hier vragende partij naar een matrix voor landbouwhuisdieren én voor huisdieren die een duidelijke handleiding biedt om te bepalen in hoeverre de veehouders nu wel of niet diervriendelijk bezig zijn. De Boerenbond is graag bereid om constructief mee te werken aan de realisatie van een dergelijke matrix, maar de regelgeving moet op Europees niveau worden vastgesteld. België is te klein om vooruit te lopen op wat de Europese Unie beslist.

Tenslotte verwacht de Vlaming dat land- en tuinbouwers zich meer openstellen voor wat leeft in de bredere samenleving en dat ze meer in dialoog treden met niet-landbouwers. De interne bevraging leert dat de leden deze mening delen. Op het congres van 2 december kreeg de Boerenbond van zijn leden de opdracht mee om weloverwogen te investeren in ruime sector- en grensoverschrijdende netwerken. Meer nog, de organisatie nam de opdracht aan om dossiermatige coalities aan te gaan met nieuwe, soms niet vanzelfsprekende partners. Op deze manier reikt de Boerenbond de hand aan de meest uiteenlopende organisaties om na te gaan in hoeverre bepaalde problemen in onderling overleg kunnen worden opgelost of in hoeverre er zelfs in het belang van de achterban samen actie kan worden gevoerd. Een dossiermatige aanpak houdt ook de garantie in dat in andere dossiers afzonderlijke standpunten ingenomen kunnen worden.

Sector aanvaardt uitdaging

De sector is zich goed bewust van de opdrachten die ze vanuit de samenleving meekrijgt. Het congres formuleerde ook een duidelijke oproep naar striktere controles – weliswaar op een menselijke manier – en naar een kordater optreden van de overheid tegenover de overtreders. Nestbevuilers moeten strenger worden aangepakt. Het kan niet dat mensen die de wetgeving met de voeten treden hieruit economisch voordeel halen ten nadele van beroepsgenoten die de regelgeving wel volgen.

Land- en tuinbouw zijn uitgegroeid tot een maatschappelijke factor. Iets meer dan 70% van de boeren en tuinders is ervan overtuigd dat ze beter moeten weten wat er in de samenleving omgaat. De sector is er zich goed van bewust dat zijn maatschappelijk draagvlak in hoge mate bepaald wordt door de manier waarop hij inspeelt op wat de samenleving vraagt. Of anders gesteld, wanneer de sector de komende jaren niet kan beantwoorden aan een aantal vragen van de bevolking, dan zal hij het zeer goed moeten kunnen verantwoorden.

De leden hebben de Boerenbond de opdracht gegeven meer pro-actief te communiceren over wat in de sector leeft en waarom bepaalde initiatieven genomen worden en andere niet. Daarbij moeten de inspanningen om de burgers meer kennis te laten maken met de land- en tuinbouw verdergezet worden.

Tenslotte is er nog de consument die – met de geldbeugel in de hand – de zaken enigszins anders bekijkt dan de burger. Land- en tuinbouwers kunnen veel betekenen voor de maatschappij, maar ze vragen een eerlijke prijs voor het geleverde product. Dit is een knelpunt dat tijdens heel wat gespreksrondes terugkwam en waarvoor niet meteen een pasklare oplossing kon worden gegeven. Uiteindelijk klonk steeds meer de vraag naar een Vlaams ‘fair-trade-label’ onder het motto: ‘Een eerlijke prijs voor een eerlijk product’. De Boerenbond wil het initiatief nemen om de uitbouw van een dergelijk label te onderzoeken.

Boeiend decennium

De 189 beleidslijnen voor de toekomst vormen de komende tien jaar een belangrijke handleiding voor de Boerenbond, in de eerste plaats met betrekking tot de syndicale opstelling

tegenover de overheid en tegenover andere organisaties. Daarnaast houden de beleidslijnen een reeks opdrachten in, gericht op de sector als geheel en op de Vlaamse samenleving.

De vele gesprekken ter voorbereiding van het congres en het congres zelf toonden duidelijk aan dat er een meer dan boeiend landbouwdecennium op stapel staat. De sector staat daarbij voor twee grote uitdagingen. In de eerste plaats moeten de bedrijfsleiders, de overheid en de Boerenbondorganisatie samen alles in het werk stellen om ervoor te zorgen dat in 2016 een sterke, gedifferentieerde Vlaamse land- en tuinbouw nog steeds tot de Europese koplopers behoort. De uitgestippelde beleidslijnen zijn daarvoor een handleiding. Daarnaast moeten alle betrokkenen ervoor zorgen dat, wanneer in 2016 opnieuw gepeild wordt naar de maatschappelijke verwachtingen ten aanzien van de sector, de resultaten minstens even goed zijn als in 2006. Met dien verstande dat een belangrijk deel van de maatschappelijke opdrachten die momenteel geformuleerd worden inmiddels ingelost zullen zijn. Want boeren en tuinders bouwen vandaag met visie en vertrouwen aan de toekomst!

Jaaroverzicht 2006

van de activiteiten van de Boerenbond

I | Algemeen beleid

1.1 | Vlaamse land- en tuinbouw in 2006

Volgens berekeningen van de studiedienst van de Boerenbond is het globaal land- en tuinbouwinkomen in Vlaanderen in 2006 met ruim 1% gedaald tegenover 2005. Deze lichte daling is het resultaat van een stijging van de eindproductiewaarde met 2%, gepaard gaande met een relatief sterke kostenstijging die vooral veroorzaakt werd door oplopende energieprijzen.

De akkerbouwsectoren en de groenten in open lucht werden in 2006 geconfronteerd met extreme weersomstandigheden. Na de warmste maand juli ooit volgde een uitzonderlijk natte maand augustus en de combinatie van beide heeft heel wat schade berokkend aan de teelten. Daardoor lagen de geproduceerde hoeveelheden aanzienlijk lager dan in 2005. De productiedaling werd voor de akkerbouwgewassen niet voldoende gecompenseerd door prijsstijgingen, waardoor de globale omzet van de akkerbouwsector terugliep met 7%. Dank zij omzetstijgingen voor groenten en fruit kon de plantaardige sector als geheel een omzetgroei van 5% optekenen. Anderzijds daalde de productiewaarde in de sierteeltsector met zo'n 2% als gevolg van een productieterugval die zich voornamelijk voordeed in de boomkwekerijsector en in de sierplantensector. In de tuinbouwsector bleven de oplopende energiekosten grote zorgen baren.

In nagenoeg alle dierlijke sectoren werd een productiedaling opgetekend die met uitzondering van de zuivel- en braadkippensector vertaald werd in prijsstijgingen. De productiedalingen waren het meest uitgesproken in de eiersector, de rundvleessector en de braadkippensector. Globaal bleef de omzet in de dierlijke sectoren ongewijzigd tegenover 2005.

De totale omzet van de land- en tuinbouwsector kende een toename met 2%. Omdat de directe kosten stegen met 3% daalde de toegevoegde waarde. Uiteindelijk resulteerde dat in een lichte terugval van het Vlaams land- en tuinbouwinkomen tegenover 2005.

1.1.1 | Akkerbouw

De Vlaamse graanoogst leverde in 2006 een productie op die zo'n 7% lager lag dan in 2005. Grote boosdoener waren de weersomstandigheden in de maanden juli en augustus. Tevens

vertoonde de oogst op kwalitatief vlak sterke regionale verschillen. Door de tegenvallende Europese oogst stegen de graanprijzen met meer dan 30% tegenover 2005.

De suikerbietcampagne is zeer vlot verlopen door de gunstige weersomstandigheden in het najaar waardoor onder optimale omstandigheden geoogst kon worden. De productie van suikerbieten daalde met 13%, deels door een kleiner areaal en deels door lagere opbrengsten. De wijziging van het Europees suikerbeleid leidde tot een prijsdaling met 25%.

Het Vlaamse aardappelareaal steeg in 2006 met 3% tegenover 2005. De opbrengsten vielen aanzienlijk tegen. Daardoor liep de Vlaamse aardappelproductie in 2006 terug met meer dan 10%. Dit zorgde voor een behoorlijke heropleving van de prijzen op de vrije markt, terwijl de contractprijzen in 2006 niet gestegen zijn. Na de tegenvallende oogst werd vastgesteld dat tal van aardappelpartijen grote bewaarproblemen vertoonden en vroegtijdig op de markt moesten gebracht worden.

De geoogste hoeveelheid koolzaad in Vlaanderen kende in 2006 bijna een verzesvoudiging tegenover 2005, vooral als gevolg van een sterk gestegen areaal: van 141 ha in 2005 naar 1050 ha in 2006. Maar de oogst viel tegen door de slechte weersomstandigheden in augustus.

De geoogste hoeveel vlas daalde in 2006 met bijna 25%. Daardoor hield de dalende trend aan. Tegelijk stonden de prijzen onder grote druk. De prijsdaling vloeiende voort uit het toegenomen aanbod op de markt. De vraag vanuit China bleef aanhouden, maar de internationale concurrentie leidde tot dalende prijzen.

Het hopareaal nam in 2006 toe met ruim 8% tegenover 2005. Tegelijk kenden de prijzen een heropleving met zo'n 10%. Het tabaksareaal daalde als gevolg van het gewijzigd Europees beleid zeer fors van 376 ha in 2005 naar 57 ha in 2006.

1.1.2 | Tuinbouw

De prijzen voor de openluchtgroenten die vermarkt werden via de veilingen stegen in 2006 globaal met bijna 40%, terwijl de geproduceerde hoeveelheden met zo'n 4% terugliepen als gevolg van de uitzonderlijke weersomstandigheden. De prijzen voor groenten die onder

glas geteeld worden kenden een daling met 3% in vergelijking met 2005; de geproduceerde hoeveelheden stegen met 8%. De industrie-groenten beleefden in 2005 een rampjaar op het vlak van prijsvorming. In 2006 leidde vooral de hitte van de maand juli tot een scherpe productietierugval voor onder meer de erwten en spruiten. Daarnaast werden bloemkolen, prei en spinazie sterk getroffen. Globaal daalde de productiewaarde van de industriegroenten met 4%.

Vooraf door de prijsstijgingen voor de verse groenten noteerde de totale groentesector een toename van de omzet met 16% tegenover 2005. Voor sommige groentesoorten waren de prijzen echter verre van schitterend. Zo werden sterke prijsdalingen genoteerd voor asperges, augurken en serresla, terwijl de prijzen van witloof en champignons stegen.

Fundamenteel was het feit dat de tuinbouwbedrijven geconfronteerd worden met steeds hoger oplopende productiekosten. De sterk gestegen energiekosten vormden de voornaamste bedreiging voor de sector.

In de fruitteelt steeg de omzet met 18% tegenover 2005. Opmerkelijk was de heropleving van de appelprijzen met 35% in vergelijking met 2005. De prijzen voor de peren stegen in 2006 met zo'n 10%. De vermarkte hoeveelheid appels daalde licht terwijl de vermarkte hoeveelheid peren steeg met 5%. De prijzen voor aardbeien daalden met 3%, terwijl de geproduceerde hoeveelheden met 2% toenamen.

In de boomkwekerijsector is het areaal zowel als het aantal bosboomkwekerijbedrijven achteruit gegaan. De prijsvorming zat in de lift door een verbetering van de kwaliteit. Het grote knelpunt bleef het tekort aan geschoolde arbeiders. De boomkwekerij in container is status quo gebleven.

De bloemisterijsector werd geconfronteerd met een dalend areaal. Daardoor daalde de productie met 3%. Vooral de productiewaarde van de potplantensector en azaleasector waren licht dalend. De prijszetting bleef relatief goed gehandhaafd.

De prijzen binnen de snijbloemensector kenden een verbetering met 2% ten opzichte van 2005. De geproduceerde hoeveelheden daalden met 4%. De globale productiewaarde voor de sierteelt daalde met 2%.

1.1.3 | Dierlijke productie

De geproduceerde hoeveelheden melk lagen in 2006 zo'n 2% lager dan in 2005. De melkprijs aan boer daalde met 3% door de toegenomen internationale concurrentie en de verdere afbouw van de Europese marktondersteuning.

In de rundvleessector werd een behoorlijke prijsverbetering opgetekend. Gemiddeld stegen de prijzen met zo'n 15%. De prijsstijging deed zich evenwel quasi uitsluitend voor bij de dieren van middelmatige kwaliteit en in het bijzonder bij de koeien die bestemd zijn voor de vleesverwerking. De verdere daling van de Vlaamse rundveestapel lag aan de basis van een terugloop van de geproduceerde kilo's met zo'n 4%.

De varkensprijzen konden zich in 2006 handhaven op het niveau van 2005. Anderzijds daalden de geproduceerde hoeveelheden varkensvlees door een verdere vermindering van de Vlaamse varkensstapel.

Niettegenstaande de sterk gedaalde productie, trad er in de slachtpluimveesector geen verbetering op. De prijzen kenden een terugloop met zo'n 5%. De dreigende vogelgriep heeft de consument ertoe aangezet om minder braadkippen te consumeren.

In de eiersector stegen de prijzen met 26%, na dramatische prijsdalingen in de voorbije jaren. Daardoor kon er opnieuw kostendekkend geproduceerd worden. De geproduceerde hoeveelheid eieren daalde in 2006 met 8% tegenover 2005.

1.1.4 | Eindbalans

In vergelijking met 2005 stegen de aankoopkosten op de bedrijven met gemiddeld 3%. Het gaat hier om plantenvoeding, veevoeding, zaai- en pootgoed, plantenbeschermingsmiddelen, energie, diensten en andere inputs. Veevoerders maken ruim 50% uit van de totale uitgaven van de Vlaamse boerderij. In vergelijking met 2005 is het verbruik van veevoerders licht gedaald als gevolg van de daling van de Vlaamse veestapel, terwijl de veevoederprijzen met 5% toenamen door de gestegen graanprijzen.

Zorgwekkend was de toename van de energieprijzen. Globaal lag de energiefactuur zo'n 10% hoger dan in 2005. Toch daalde de inzet van energie in de land- en tuinbouw opnieuw

als gevolg van het feit dat de sector efficiënter omspringt met energie en als gevolg van de bedrijfsbeëindiging in de sierteeltsector.

Na verrekening van de afschrijvingen, de uitgekeerde subsidies en de productiegebonden belastingen en rekening houdend met betaalde pachten en met betaalde intresten op het bedrijfskapitaal bleef er in 2006 op de Vlaamse boerderij een inkomen van 1,042 miljard euro. Dit was een daling met 1% tegenover 2005. Zoals ook de afgelopen jaren het geval was, daalde het aantal tewerkgestelden in de sector. De afvloeit uit de landbouw bedroeg 2,6% in 2006. Dit cijfer was een verderzetting van de tendens die zich ook in de voorbije jaren aftekende.

Omgerekend in voltijdse arbeidsplaatsen waren er in 2006 op de Vlaamse boerderij 46.139 personen tewerkgesteld. Omdat het gerealiseerde inkomen opnieuw onder minder rechthebbenden verdeeld moest worden, werd in 2006 een gemiddeld inkomen per voltijds tewerkgestelde arbeidskracht bekomen dat 3% hoger lag dan in het jaar 2005. Hierdoor bedroeg het gemiddeld inkomen per arbeidskracht in de landbouw 22.591 euro. Het gemiddeld brutoloon van de loon- en weddetrekkenden in Vlaanderen werd geschat op 36.182 euro. Dit betekende dat het inkomen per volledig tewerkgestelde arbeidskracht in de land- en tuinbouwsector 37,5 % onder het inkomen van de loon- en weddetrekkenden in ons land lag.

1.2 | Internationaal en Europees landbouwbeleid

EU-voorzitterschap

Gedurende de eerste helft van 2006 nam Oostenrijk het voorzitterschap waar van de Europese Unie; de volgende maanden verliepen onder het voorzitterschap van Finland. Het Oostenrijks voorzitterschap wilde tot een consolidering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid komen binnen een interinstitutioneel akkoord over de Europese meerjarenbegroting voor de periode 2007–2013. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet hierbij een bijdrage leveren aan de Lissabonstrategie door de creatie van jobs en door economische groei in de rurale gebieden van de EU. Daarnaast had het Oostenrijks voorzitterschap zich enkele bijkomende prioriteiten gesteld waaronder een actieplan voor biomassa en een voor dierenwelzijn. Ook de biologische landbouw evenals de ggo's stonden op de agenda. Verder vroegen de implementatie van de suikerhervorming en de wto-onderhandelingen een permanente opvolging. De ernstige gevolgen van de vogelgriep op de pluimveemarkten in de EU noopten de Europese Raad tot het goedkeuren van een bijzondere marktondersteuning.

Onder het Fins voorzitterschap debatteerde de Raad een eerste maal over de toekomst van het Europese landbouwmodel na 2013. De grote uitdagingen voor de komende jaren zijn de vereenvoudiging, de health check in 2008 (dit is een evaluatie van de hervorming van 2003) en de mid-term review van de Europese begroting. Onder het Finse voorzitterschap besliste de Raad over het steunschema voor energiegewassen, over de regels voor de import van biologische producten en over de hervorming van de gemeenschappelijke marktordening voor bananen. Het dossier over het welzijn van vleeskuikens kende echter geen besluitvorming en werd doorgeschoven naar een latere datum.

Wto

Na het tussentijds akkoord op de ministeriële conferentie in Hongkong van december 2005, hadden de onderhandelaars bij de wto de opdracht om de onderhandelingen in 2006 definitief af te ronden. De tussentijdse verkiezingen voor het Amerikaanse Congres en de Senaat maakten alle vooruitgang echter onmogelijk. Daarom werden de onderhandelingen eind juli voor onbepaalde duur opgeschort. In november werd deze bezinnings-

periode afgesloten en herhaalden alle leden van de WTO hun engagement om alsnog tot een akkoord te komen. Het zou echter tot begin 2007 duren vooraleer het overleg in Genève weer op volle toeren draaide. Vooral de bilaterale ontmoetingen tussen de hoofdrolspelers moeten tot een uitweg uit de impasse leiden.

Ondanks de grote inspanningen die de Europese landbouwsector leverde met de MTR-hervorming van 2003, blijft de EU onder druk staan in de onderhandelingen over markttoegang. Wel is het voor alle spelers duidelijk dat Amerika via de afbouw van zijn interne steun de sleutel in handen heeft voor een akkoord. De deadline voor een akkoord werd inmiddels opnieuw verschoven. Tegen juni 2007 zou er duidelijkheid moeten komen over de definitieve slaagkansen van de Doha-Ronde.

Financiële perspectieven

In januari 2006 verwierp het Europees Parlement het raadsakkoord van december 2005 over de financiële perspectieven (meerjarenbegroting) van de uitgebreide Unie voor de periode 2007–2013. Hierop werden trilaterale onderhandelingen tussen de Raad, het Europees Parlement en de Europese Commissie gestart om toch tot het vereiste interinstitutioneel akkoord (11A) te komen. Dit akkoord kwam er uiteindelijk midden 2006, maar kon de in het raadsakkoord opgenomen korting op de financiering van het plattelandsbeleid niet ongedaan maken. Bovendien behielden de lidstaten de mogelijkheid om vrijwillig tot maximaal 20% bijkomend te moduleren. Een dergelijke overheveling van financiële middelen uit de eerste naar de tweede pijler van het landbouwbeleid zou volledig ten koste gaan van de toeslagrechten. Daar de vrijwillige modulatie indruist tegen meerdere beginselen van de EU zoals onder andere tegen de mededingingsregels, bleef het Europees Parlement krachtig verzet aantekenen. Om zijn bezwaren kracht bij te zetten, liet het parlement 20% van het budget voor plattelandsontwikkeling voor 2007 blokkeren. Een compromis over de vrijwillige modulatie en een eventuele link naar de health check wordt voor begin 2007 verwacht.

Staatssteun

De Europese Commissie keurde op 6 december 2006 een nieuwe regelgeving goed voor staatssteun in de landbouwsector. De nieuwe regelgeving is geldig voor de periode 2007–2013. Het oorspronkelijk commissievoorstel baarde

de sector ernstig zorgen. Zo stelden er zich problemen voor de financiering van de stamboekwerking, de promotiecampagnes, de investeringssteun en de bestrijding van planten- en dierziekten. Samen met de andere landbouworganisaties uit Europa heeft de Boerenbond deze problemen aangeklaagd bij de Europese Commissie. Hierna zijn er, ook na druk vanuit de lidstaten, de nodige aanpassingen aan het voorstel gebeurd.

Kaderrichtlijn bodem

In het najaar van 2006 lanceerde de Europese Commissie haar voorstel voor een kaderrichtlijn ter bescherming van de bodem. Gezien de enorme diversiteit aan bodemtypes en landgebruik in de EU, laat het voorstel nagenoeg alle beslissingsmacht over de te nemen maatregelen over aan de lidstaten. Bovendien bestaat er reeds heel wat Europese regelgeving die de bodemkwaliteit ten goede komt zoals de cross compliance, de MTR, de kaderrichtlijn water, de grondwaterrichtlijn... De Boerenbond is van oordeel dat de kaderrichtlijn bodem geen meerwaarde biedt voor het Vlaamse bodembeleid en daarom als 'schoolvoorbeeld van overbodige Europese regelgeving' best geschrapt kan worden.

Welzijn vleeskuikens

In mei 2005 publiceerde de Europese Commissie haar voorstel voor een richtlijn met minimumnormen ter bescherming van het welzijn van vleeskuikens. Hierin werden heel wat bijkomende productienormen opgelegd met betrekking tot de maximaal toegelaten bezettingsdichtheid, de toegelaten licht- en voederschema's, de klimaatbeheersing... Deze bijkomende productienormen zullen tot hogere productiekosten leiden in de EU waardoor er een verdere uitholling zal plaatsvinden van de Europese concurrentiepositie. Producten geïmporteerd uit derde landen zullen immers niet aan deze productievoorwaarden moeten voldoen. Onder druk van de sector konden heel wat lidstaten zich in de Raad dan ook niet akkoord verklaren met het commissievoorstel. Na de afwijzing onder het Oostenrijkse voorzitterschap, oordeelde het Finse voorzitterschap het niet opportuun om het dossier in de tweede helft van 2006 terug op de agenda van de Raad te plaatsen.

Gewasbeschermingsmiddelen

In juli stelde de Europese Commissie haar strategie voor het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor. Hieraan gekoppeld formuleerde de Commissie even-

eens een verordening voor het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en een richtlijn voor het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Met de verordening wordt een grotere harmonisatie beoogd voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen binnen de Unie. Hiertoe zou de Unie volgens het commissievoorstel in drie zones worden opgedeeld waarbinnen een zekere mate van verplichte wederzijdse erkenning moet gelden. Deze harmonisatie-doelstelling wordt door de sector toegejuicht. Weliswaar vereist het voorstel nog de nodige aanpassingen om in de praktijk ook echt de beloofde voordelen te kunnen bieden. De besluitvorming over deze nieuwe Europese wetteksten zal vermoedelijk nog enige tijd op zich laten wachten.

Eéngemaakte marktordening

De vereenvoudiging van het gemeenschappelijk landbouwbeleid is een prioriteit voor landbouwcommissaris Fischer Boel. In dit kader lanceerde de Europese Commissie eind juni een voorstel voor een eengemaakte gemeenschappelijke marktordening (GMO). De betrachting is om alle bestaande marktordeningen te bundelen in een enkele GMO-verordening. Deze oefening zou volgens de Commissie geen beleidswijzigingen inhouden. Alle bestaande marktinstrumenten zouden, indien nog relevant, behouden blijven. Net hier schuilt het gevaar. De eengemaakte marktordening mag geenszins aanleiding geven tot de afbouw van de tot nu toe bestaande marktinstrumenten. Het Duits voorzitterschap zal in 2007 de inhoudelijke discussie over dit voorstel op gang brengen.

Kaderrichtlijn grondwater

Eind 2006 bereikten de Raad, het Europees Parlement en de Europese Commissie via de zogenaamde bemiddelingsprocedure een akkoord over de kaderrichtlijn grondwater. Door in de grondwaterrichtlijn onder andere definities op te nemen inzake 'de goede chemische toestand van het grondwater' en criteria voor het vaststellen van 'significante en aanhoudende stijgende tendensen', en voor het bepalen van 'het beginpunt van omkering in tendensen' wordt getracht de lacunes in de kaderrichtlijn water op te vangen. Hiertoe voorziet de grondwaterrichtlijn gemeenschappelijke drempelwaarden voor bepaalde stoffen in het grondwater. Om de overeenstemming met andere Europese richtlijnen zoals onder andere de nitraatrichtlijn te waarborgen, heeft de Boerenbond er sterk voor geijverd om de nitraten afkomstig van de landbouw in over-

eenstemming met de nitraatrichtlijn te behandelen. De inspanningen om geen nieuwe beperkende maatregelen inzake nitraten te zien opduiken in de grondwaterrichtlijn zijn succesvol gebleken.

COPA-COGECA

Met het oog op de dossiermatige belangensbehartiging hielden COPA en COGECA diverse overlegmomenten met de Europese beleidsmakers. COPA en COGECA organiseerden hun jaarlijks congres in Straatsburg onder de titel 'Landbouw – onmisbaar voor de Europese maatschappij'. Hierbij beklemtoonde men de mogelijkheden van de multifunctionaliteit die zo kenmerkend is voor het Europese landbouwmodel. Verder hielden COPA en COGECA in 2006 nog drie seminars met volgende werkthema's: competitiviteit van het hervormde Europese landbouwbeleid, communicatie en publieke perceptie over het landbouwbeleid en het versterken van landbouwcoöperaties in de nieuwe lidstaten.

IFAP

In mei 2006 vierde IFAP, de internationale landbouworganisatie, op het 37ste IFAP-congres in Seoul (Zuid-Korea) zijn 60-jarig bestaan. Tot op de dag van vandaag behoren de eliminatie van honger en armoede en het garanderen van een eerlijk inkomen voor boeren tot de hoofddoelstellingen van IFAP. Momenteel zijn 118 nationale landbouworganisaties uit 83 landen aangesloten. Hierdoor vertegenwoordigt IFAP maar liefst 600 miljoen familiale boeren. Er wordt hard en met succes gewerkt aan de verdere uitbouw van IFAP en aan de capaciteitsopbouw van landbouworganisaties in ontwikkelingslanden. De afgelopen decennia is IFAP een internationale federatie geworden die de stem van de boeren laat horen op de internationale fora. Ook heeft IFAP een officiële adviesstatus weten te verwerven bij instellingen als de Wereldbank, de FAO, de OESO en de OIE.

1.3 | Ruimtelijke ordening en structuurbeleid

1.3.1 | Ruimtelijke ordening

Vlaamse beleidsbeslissingen

In 2006 zijn volgende belangrijke beleidsbeslissingen genomen:

- de goedkeuring door het parlement van het decreet op de grondenbank;
- twee nieuwe omzendbrieven, respectievelijk over de inplanting van windturbines en van mestverwerkingsinstallaties;
- het nieuw golfmemorandum.

De grondenbank biedt zeker perspectieven maar het is nog wachten op de nodige uitvoeringsbesluiten. Nog een ander nieuw complementair decreet, dat een coördinatie beoogt van de Vlaamse voorkooprechten, staat in de steigers.

De opmaak van stamvoorschriften voor de stedenbouwkundige voorschriften bij de ruimtelijke uitvoeringsplannen (waarvoor de Boerenbond vragende partij is) zit in een eindfase. Of hiermee voldoende rechtszekerheid zal worden gecreëerd valt nog af te wachten.

In de Boerenbond werd in de loop van 2006 een geactualiseerde visie rond para-agrarische bedrijven tot stand gebracht. Ook rond 'leegstaande hoeses in agrarisch gebied' werd de Boerenbondvisie geactualiseerd.

Afbakening van het agrarisch gebied

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (rsv), dat reeds dateert van 1997, stelt dat in 2007 de afbakeningen, waaronder de 750.000 ha agrarisch gebied bestemd voor beroepslandbouw, een feit dienen te zijn. De realiteit is anders! De huidige Vlaamse Regering wil tegen het einde van haar legislatuur (2009) klaar zijn met het herbevestigen van de agrarische gewestplanbestemming van 500.000 ha. Dit is tweederde van de doelstelling. Het moeilijke werk wordt daarmee op de lange baan geschoven.

Voor drie van de dertien buitengebiedregio's is het herbevestigingsproces rond. Dit heeft geresulteerd in 192.000 ha herbevestigd agrarisch gebied. Voor twee andere regio's (Neteland en Hageland) is het einde in zicht. In de overige regio's is het proces gestart.

De Boerenbond dringt sterk aan op de garantie dat voor elke regio minstens tweederde van de huidige gewestplanbestemming zou wor-

den herbevestigd. Een beslissing van de Vlaamse Regering terzake blijft aanslepen.

Ondertussen heeft minister Dirk Van Mechelen wel beslist om pas in 2012 over te gaan tot een volledige herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, waardoor hij voor zichzelf wat tijdsruimte creëert om het eerste Ruimtelijk Structuurplan uit te voeren. Boerenbond blijft bij zijn stelling: geen nieuw rsv vooraleer het oude is uitgevoerd.

Scheiden waar kan, verweven waar moet

Het Boerenbondcongres heeft zes belangrijke beleidslijnen inzake Ruimtelijke Ordening voorgesteld. De 750.000 ha agrarisch gebied voorzien in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen dient versneld afgebakend in ruimtelijke uitvoeringsplannen. Hierdoor wordt de rechtszekerheid verhoogd. Het huidige proces van herbevestiging is dus maar een tussenstap. Bij omzetting van agrarisch gebied naar een groene bestemming dient er recht op planschade te bestaan. Hiervoor moet het decreet op de ruimtelijke ordening worden aangepast. Aan een nieuw Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen kan pas gedacht worden als het eerste volledig is uitgevoerd. Het uitgewerkte Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen moet de basis vormen voor een volgend Ruimtelijk Structuurplan. De overheid dient alles in het werk te stellen om zo snel mogelijk een goed werkende grondenbank uit te bouwen. Bebossing binnen het agrarisch gebied kan niet worden toegestaan. Uitzondering vormt de tijdelijke bebossing door landbouwers in het kader van het Europees Plattelandsbeleid. Het Bosdecreet mag daarop niet van toepassing zijn. Het rsv voorziet in 70.000 ha natuurverweving in het agrarisch gebied. In dit kader blijft de basisidee: 'Scheiden waar kan, verweven waar moet'.

Leegstaande hoeses in agrarisch gebied

De problematiek van de leegstaande hoeses is niet nieuw. De Boerenbond heeft reeds in 2002 een visie ontwikkeld. Sinds 2002 zijn er echter meerdere nieuwe elementen bijgekomen:

- het functiewijzigingsbesluit van 2003;
- de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) met een grote vrijheidsgraad voor de opmaak van nieuwe stedenbouwkundige voorschriften;
- het ontwerp van besluit met betrekking tot de typevoorschriften bij RUP's;
- het (zoveelste) ontwerp van decreetwijziging ruimtelijke ordening;

- de herbevestigde agrarische gebieden.

De Boerenbond heeft daarom in de loop van 2006 een actualisatie van de Boerenbondvisie uitgewerkt die door het Hoofdbestuur van 15 januari 2007 werd goedgekeurd.

Als bijzondere aandachtspunten en aanbevelingen voor het Vlaams beleid inzake ruimtelijke ordening worden vier elementen aange-reikt.

De Boerenbond ondersteunt het voorstel van decreetwijziging met betrekking tot 'zorg-wonen' sterk. Daarnaast wordt een versoepeling gevraagd wat betreft de regelgeving op de ruimtelijke ordening met betrekking tot het zonevreemd wonen. Voorgesteld wordt om een uitbreiding van het aantal woongelegenheden mogelijk te maken in reeds structureel aangetaste gebieden die grenzen aan bestaande woonkernen, zijnde woongebied of woon-gebied met landelijk karakter. De term 'structureel aangetast gebied' dient nog verder gespecificeerd te worden. Gedacht wordt bijvoorbeeld aan een perimeter van 200 meter rond een woongebied in de ruime zin, maar geen woonuitbreidingsgebied. De uitbreiding van het aantal woongelegenheden moet steeds beperkt blijven tot het bestaande bouwvolume en mag nooit meer zijn dan vijf woongelegenheden. Er mogen in geen geval nieuwe afstandsregels ontstaan.

Inzake de para-agrarische bedrijven pleit de Boerenbond ervoor om via deze weg een oplossing te bieden voor de vestigingsproblemen van de tuinaanlegbedrijven.

Nieuw is het voorstel voor de maneges. Maneges horen niet echt thuis in het agrarisch deel van het buitengebied. In de eerste plaats is het recreatiegebied de aangewezen vestigingsplaats (zoals nu reeds wordt toegepast). Daarenboven stelt de Boerenbond vast dat maneges zich als zone-eigen activiteit moeten kunnen vestigen op (verlaten) bedrijfszetels in het stedelijk agrarisch gebied, waar er trouwens een groot klantenpotentieel aanwezig is. Dit biedt extra verbredingsmogelijkheden voor de stedelijke landbouw.

Naast de vestiging van para-agrarische bedrijven (conform de voorgestelde restrictieve definitie, met inbegrip van de tuinaanlegbedrijven) en maneges (in stedelijk agrarisch gebied), zijn er reeds voldoende mogelijkheden voor functie-wijzigingen in uitvoering van het betreffende

functiewijzigingsbesluit van 2003. De Boerenbond wenst geen bijkomende andere (zone-vreemde) activiteiten meer toe te laten op de leegstaande bedrijfsgebouwen binnen het agrarisch gebied. De Boerenbond pleit er wel voor om het functiewijzigingsbesluit van toepassing te maken in het volledige agrarisch gebied, ook in ruimtelijk kwetsbaar gebied. Het is niet uitgesloten dat het stedenbouwkundig voorschrift voor agrarisch gebied bij een RUP kan verschillen van RUP tot RUP. Dit is niet wenselijk. De Boerenbond stelt daarom voor om de regeling voor mogelijke functie-wijzigingen decretaal en generiek vast te leggen zodat voor heel Vlaanderen dezelfde algemene regels gelden, zowel voor de gewest-plannen als voor de gewestelijke RUP's. De gemeenten mogen wel de mogelijkheid krijgen om deze regels te verfijnen (niet te verstrengen) via een gemeentelijk RUP.

Vooruitzichten voor 2007

Meerdere dossiers zullen in 2007 aan de orde zijn. Er wordt opnieuw gewerkt aan een grondige herziening van het decreet op de ruimtelijke ordening. Voor de Boerenbond is dit de kans om het recht op planschade bij bestemmingswijziging van geel (landbouwgebied) naar groen (natuurgebied) in het decreet te schrijven. Er wordt gewerkt aan een concept voor een Vlaams grondbeleidsplan. Naast de opvolging van de afbakeningsprocessen in meerdere regio's komen er ook een hele serie ruimtelijke uitvoeringsplannen op tafel. Voor de glastuinbouwsector moet de Boerenbond blijven aandringen op concrete acties gericht op ruimtelijke zekerheden. De vestigingsproblematiek voor de tuinaanleggers blijft een aandachtspunt. En, last but not least, de 750.000 ha agrarisch gebied moeten tot op de laatste ha worden afgebakend. Uitstel mag geen afstel zijn.

1.3.2 | Plattelandsbeleid

Beheersovereenkomsten

De agrarische beheersovereenkomsten vormen in het kader van de agro-milieumaatregelen een belangrijk aspect van het plattelandsbeleid. Het besluit van 21 oktober 2005 betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten vormde een belangrijke stimulans voor de verdere uitbouw van de beheersovereenkomsten in Vlaanderen. Vooral de vereenvoudiging van een aantal overeenkomsten lag aan de basis van een onverwachte toename van het aantal overeenkomsten. In die mate

dat de Boerenbond tweemaal diende tussen te komen om het budget voor beheersovereenkomsten te verhogen.

Zodra de besluiten begin februari 2006 in het Staatsblad waren verschenen, gaf de studiedienst van de Boerenbond in de reeks cahier 2000 een infobrochure over *Agrarische beheersovereenkomsten* uit. Deze brochure geeft een overzicht van alle beheersovereenkomsten die kunnen worden afgesloten. De brochure attendeert op de rechten en de plichten van beheerder en overheid en geeft een overzicht van de mogelijke formules.

Speciale aandacht ging naar de erosiebestrijding. Niet alleen werd hierover vanuit de Boerenbond via de ledenbladen heel wat concrete info verspreid, meerdere leden werkten ook mee aan onderzoeken in het veld. Diverse beheersovereenkomsten die in het kader van de erosiebestrijding werden uitgewerkt konden op een groeiende belangstelling rekenen.

Een nieuw plattelandsbeleidsplan

Eind 2006 liep het eerste 'Programma voor Plattelandsontwikkeling' in Vlaanderen af. In de loop van 2006 werd op beleidsniveau werk gemaakt van de opmaak van een nieuw programma voor de periode 2007–2013. De Boerenbond kreeg ruim de mogelijkheid om met de betrokken administraties en het kabinet van de minister-president de bedenkingen en verwachtingen te bespreken. Op 27 oktober keurde de Vlaamse Regering het PDPO voor de periode 2007–2013 goed. Het plan werd meteen doorgezonden naar Europa en reeds begin 2007 ontvankelijk verklaard. Op deze manier liet de Vlaamse Regering geen tijd verloren gaan zodat, in tegenstelling tot het vorige programma, reeds vanaf het eerste programmajaar diverse projecten kunnen worden opgestart.

Belangrijk is dat in het nieuwe plattelandsbeleidsplan het verbeteren van het concurrentievermogen van de sector de hoogste aandacht krijgt. Hierdoor is er terug voldoende financiële inbreng voorzien om onder andere de bestaande VLF-reglementering te kunnen verder zetten. Dit betekent niet dat deze reglementering de komende jaren niet kan worden bijgestuurd. Heel wat aandacht gaat ook naar de verbetering van het milieu en het platteland, in het bijzonder naar de agro-milieumaatregelen. Wat betreft de verbetering van de leefkwaliteit op het platteland en de Leader-aanpak schuift de Vlaamse overheid steeds meer ver-

antwoordelijkheid door naar de provincies. In dit kader werd vanuit de Boerenbond gepleit voor een maximale betrokkenheid van het middenveld zowel bij de goedkeuring van de projecten als bij de begeleiding van de lopende projecten. Vanuit deze bezorgdheid sprak de Vlaamse overheid met de provincies af dat voor de komende periode de diverse actoren op het platteland zullen opgenomen worden in het managementcomité dat de projecten zal goedkeuren. Tevens verbonden de provincies er zich toe een provinciaal steunpunt op te richten. Dit steunpunt heeft tot doel projecten en plaatselijke groepen te begeleiden.

Interbestuurlijk plattelandsoverleg (IPO)

Het IPO werd opgericht medio 2005 en kende in 2006 dus zijn eerste volledig werkjaar. In de eerste jaarhelft werd gewerkt in drie werkgroepen die parallel liepen met de drie opdrachten van het Europees plattelandsbeleid. In elke werkgroep waren zowel de Boerenbond als de Landelijke Gilden vertegenwoordigd. Een evaluatie medio 2006 wees uit dat deze aanpak weinig praktisch verliep en vrij omslachtig was. Vanaf september werd gewerkt met thematische werkgroepen. De diverse werkgroepen worden opgevolgd door een kerngroep waarin naast het kabinet en een aantal deskundigen ook drie vertegenwoordigers van het middenveld zitting hebben waaronder de Boerenbond.

De diverse werkgroepen maakten een aantal belangrijke adviezen aan het IPO over zoals een advies met betrekking tot een verruiming van het aantal verblijfsgelegenheden in het kader van de logiesverstrekking op het platteland, een advies met betrekking tot een verruiming van de mogelijkheden voor hoeve-winkels, adviezen met betrekking tot de oprichting van kwaliteitskamers in de provincies, adviezen met betrekking tot de bereikbaarheid en kwaliteit van voorzieningen in het landelijk gebied.

In het verlengde van het IPO werd in 2006 de basis gelegd voor een beleidsnota platteland. In vier multidisciplinaire sessies werd gewerkt aan een ontwikkelingsscenario voor het Vlaamse platteland. Zowel de Landelijke Gilden als de Boerenbond namen hier aan deel. Deze scenario's zullen de basis vormen voor de verdere uitwerking van een plattelandsbeleidsplan in 2007.

PlattelandsAcademie

De leefbaarheid van het platteland en de dorpen is voor velen een zorg: individuele bewoners, verenigingen, organisaties en overheden. In de loop der tijd is het onderwerp van hun bezorgdheid gewijzigd. Vroeger was het platteland een achtergesteld gebied waar zich economische en sociale problemen voordeden. Nu is het platteland een gebied waar 'overdruk' is omdat te veel activiteiten er een plaats vragen. De leefbaarheid wordt nu bedreigd door te snelle en te grote veranderingen waarbij de bewoners zich niet thuis voelen. Beleidsmatig is hiervoor aandacht. Vooral (nieuwe) financieringsmechanismen staan in de belangstelling.

De PlattelandsAcademie heeft in maart 2006 een driedaags gebeuren georganiseerd over 'leefbare dorpen'. Onderzoekers, ontwerpers en veldwerkers deelden hun ervaringen mee. Zij gaven voorbeelden van geslaagde projecten en gingen kritisch om met de behaalde resultaten. Drie excursies toonden hoe het eraan toegaat in de plattelandsgebieden van de Westhoek, het Pajottenland en Duitstalig België.

Een verkenning van het thema 'Plattelandsontwikkeling met Publiek-Private Samenwerking' stond op het menu van de PlattelandsAcademie in november. Financiering en samenwerking tussen partijen zijn immers de drijvende krachten in de plattelandsontwikkeling. Vlaamse agentschappen en Vlaamse, provinciale en lokale overheden leggen interesse aan de dag om samen met private partijen diensten te organiseren of infrastructuur aan te leggen. Dit kan leiden tot contracten tussen de beide partijen ter uitvoering van projecten met winneffecten. De studiedag toonde aan dat er nog heel wat onwennigheid is om met deze manier van financieren om te gaan. Toch heeft de privaatsamenwerking een grote toekomst omdat de Leader-aanpak – nu algemeen in alle Europese lidstaten – deze manier van financiering bevordert en regelt.

1.3.3 | **Waterbeleid**

Het waterbeleid neemt een steeds belangrijker plaats in. Het is duidelijk dat het daarbij niet alleen meer gaat om de waterkwaliteit, maar ook om de waterkwantiteit en de impact van het integraal waterbeleid op de ruimtelijke ordening.

Geactualiseerd Sigmaphan en Ontwikkelingsschets 2010

Nadat in juli 2005 de eerste fase van de Ontwikkelingsschets Schelde 2010 en van het geactualiseerd Sigmaphan door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, volgde op 21 april 2006 de goedkeuring van de tweede fase. Ook aan de goedkeuring van deze tweede fase ging nog een intens overleg met de verantwoordelijke overheden vooraf.

In aansluiting op de eerste fase werd in overleg met de landbouw- en natuurorganisaties werk gemaakt van de uitwerking van een flankerend beleid landbouw. In de eerste plaats spitste dit overleg zich toe op de uitwerking van een projectmatige grondenbank. Deze besprekingen leidden eind 2006 tot een contract tussen Waterwegen en Zeekanaal (w&z) en de Vlaamse Landmaatschappij (vlm). Een tweede contract tussen het Agentschap Natuur en Bos (ANB) en vlm laat nog op zich wachten. Ondertussen werden ook reeds de eerste besprekingen gevoerd over de invoering van een convenant voor de uitbouw van die gebieden die via de ontwikkelingsschets een natuurbestemming krijgen.

In 2006 werd werk gemaakt van de start van twee projecten. Voor de ontpoldering van de Prosper- en Hedwigepolder is het Milieu-Effectenrapport (MER) in opmaak na een openbaar onderzoek van de kennisgevingsnota. In het Zwin werd reeds gediscussieerd over het ontwerp van kennisgevingsnota. Beide dossiers worden door de Boerenbond op de voet gevolgd. Het dossier van de Prosperpolder wordt door de Boerenbond systematisch gekoppeld aan het dossier van de ontwikkeling van de haven van Antwerpen op de Linkerscheldeoever.

In het kader van de verdere uitwerking van de ontwikkelingsschets was de Boerenbond ook actief in de voorlichtingsvergaderingen rond de inrichting van de Kalkense Meersen en de Prosper- en Hedwigepolder, de werkgroep ontwikkeling Linkerscheldeoever, de werkgroep strategisch plan Haven van Antwerpen... Tevens werd deelgenomen aan een hele reeks studiebijeenkomsten waarbij van op het spreekgestoelte of vanuit de zaal de standpunten van de Boerenbond werden uiteengezet.

Integraal Waterbeleid

Bekken- en deelbekkenbeheerplannen

In 2006 werd hard gewerkt aan de opmaak van 11 bekken- en 103 deelbekkenbeheer-

plannen. Op 22 november 2006 konden deze plannen in openbaar onderzoek gaan. Op provinciaal niveau werden de organisatie betrokken bij de opmaak van de sectoriële visies. Dit was een immense taak gezien het groot aantal plannen.

De deelbekkenplannen werden in vier provincies aan de plaatselijke MINA-raden voorgelegd. Om de lokale Boerenbondbesturen bij de beoordeling van deze beheerplannen te kunnen begeleiden werd een brochure ter beschikking gesteld waarin diverse aandachtspunten werden aangegeven. Tussen 22 november 2006 en 22 mei 2007 worden 11 bekken- en 80 deelbekkenplannen aan een openbaar onderzoek onderworpen.

Gelijktijdig met de bekken- en deelbekkenbeheerplannen gingen ook de waterbeheerkwesties in openbaar onderzoek. Zij vormen de aanloop naar de stroomgebiedbeheerplannen die in 2007 in openbaar onderzoek gaan. Binnen de SERV en de MINA-raad werkt de Boerenbond aan een advies dat ook aan de bekkenraden zal worden voorgelegd.

In september en oktober 2006 werd werk gemaakt van de uitbouw van de waterbeheerstructuren die voorzien zijn in het Decreet Integraal Waterbeheer. Op zeer korte tijd werden 11 bekkenraden en -besturen en meer dan 50 waterschappen geïnstalleerd. De Boerenbond heeft zitting in alle bekkenraden. De inbreng in de bekkenbesturen en de waterschappen blijft beperkt tot een inbreng via bevriende vertegenwoordigers uit de betrokken gemeentebesturen en polders en wateringen.

In het verlengde van de oprichting van de waterschappen was heel wat te doen rond de verdere werking van de polders en wateringen. De steeds toenemende en meer uiteenlopende opdrachten die aan de waterbeheerders worden toevertrouwd vragen een steeds grotere deskundigheid en professionele opstelling van de poldersecretariaten. Vanuit de Boerenbond werd meegewerkt aan een visievorming op de polders- en wateringen op initiatief van de provincie Oost-Vlaanderen. De Boerenbond verleende zijn medewerking aan diverse initiatieven van de Vereniging voor Polders en Wateringen en maakte deel uit van een werkgroep die binnen CD&V rond de problematiek van de hervorming van polders en wateringen werd opgezet.

Watertoets

Een ander uitvoeringsbesluit van het Decreet Integraal Waterbeheer dat binnen de Boerenbond voor de nodige kopbrekens zorgde, was het besluit op de toepassing van de watertoets. Pas na lang aandringen toonde minister Kris Peeters zich bereid het advies voor te leggen aan de SERV en aan de MINA-raad. Kon het principe van de watertoets op begrip rekenen, dan was dat geenszins het geval voor de te volgen procedure.

De reacties van de Boerenbond en van de adviesraden resulteerden in een eerste bijsturing van het voorstel van besluit dat uiteindelijk juist voor het vakantiereces werd goedgekeurd. Bij de goedkeuring volgde reeds de belofte dat aan een verdere vereenvoudiging van de procedure zou worden gewerkt. Het verzameldecreet dat eind 2006 aan het Vlaams Parlement werd voorgelegd voorziet dat de Vlaamse Regering een limitatieve tabel kan uitwerken waarin bepaald wordt welke vergunningen, plannen en programma's al dan niet een watertoets moeten ondergaan.

1.3.4 | Milieubeleid

Vlaremwijziging

In 2006 werd door de Boerenbond een inventaris opgemaakt met knelpunten in verband met Vlarem, het Vlaams Reglement betreffende de milieuvergunningen. Het zijn pijnpunten waarmee de Vlaamse land- en tuinbouwer wordt geconfronteerd in het kader van zijn milieuvergunning: knelpunten in verband met de opslag van biologisch afval, de brandstofverdeelinstallaties, het winnen van grondwater, de verbods- en afstandsregels... Hieraan gekoppeld werden een aantal voorstellen tot oplossing uitgewerkt en overgemaakt aan het kabinet van de minister van leefmilieu. In 2007 plant de overheid immers een grote inhoudelijke wijziging van de Vlaremreglementering.

Hernieuwing milieuvergunningen

In de periode 2007–2011 zullen meer dan 10.000 land- en tuinbouwbedrijven hun milieuvergunning dienen te hernieuwen. In 2006 werd dan ook reeds gestart met de opmaak van een actieplan en een eerste communicatie. In de eerste plaats is het van groot belang dat iedere individuele land- en tuinbouwer in zijn milieuvergunning nakijkt wanneer ze afloopt. Ten tweede werd door de Boerenbond een lijst gemaakt van mogelijke problemen die kunnen opduiken op het moment van hernieuwing.

Een groot aantal van deze problemen werd reeds verholpen na goedkeuring van het nieuwe mestdecreet. Dat bepaalt immers dat de milieuvergunning als het ware wordt losgekoppeld van het mestdecreet en zijn bepalingen. Andere problemen vergen ofwel een sectorale oplossing (problemen in verband met brandstofverdeelinstallaties, vergunningen voor grondwaterwinning...) ofwel een inspanning van ieder individueel bedrijf (problemen in verband met controle van brandstoftanks, afvalwater...) vóór het indienen van de hervergunningsaanvraag.

Problematiek grondwater

Anno 2006 is de sector zich terdege bewust van de waterproblematiek. In de aanloop naar het Boerenbondcongres antwoordde niet minder dan 65% van de land- en tuinbouwers dat de problematiek van het waterverbruik en de waterverontreiniging in 2016 zwaarder zal wegen dan de mestproblematiek.

De land- en tuinbouwsector gebruikt in de eerste plaats grondwater (ongeveer 75%), gevolgd door een belangrijke hoeveelheid leidingwater (meer dan 15%). Het aandeel van alternatieve waterbronnen dat momenteel wordt aangewend, ligt zeer laag. Het overmatig gebruik van diep grondwater in Vlaanderen veroorzaakt uitputting van de grondwatertafels in bepaalde streken. Vooral de waterwinningen in het zuiden van Oost- en West- Vlaanderen (sokkel en landenaan) worden met problemen geconfronteerd bij het vernieuwen van een vergunning. Via het besluit van 20 juli 2006 betreffende de aanduiding van de begrenzing van de afgesloten watervoerende lagen en de er aan gekoppelde heffingsgebieden heeft de Vlaamse Regering meteen de daad bij het woord gevoegd. Het besluit resulteert voor sommige betrokken bedrijven in een verhoging van de grondwaterfactuur met 50% tot 100%! Vanuit de Boerenbond werden de eerste stappen gezet voor een soepeler overgangsregeling voor die bedrijven die hun diepgrondwaterwinning moeten afbouwen. Deze problematiek zal zich in de komende jaren ongetwijfeld ook in andere provincies stellen. Dit is de reden waarom de Boerenbond meer werk wil maken van voorlichting in het kader van rationeel watergebruik en zal deelnemen aan de werkgroep 'Rationeel waterbeheer' van het Coördinatiecomité Integraal Waterbeheer (ciw). In het kader van de stroomgebiedbeheersplannen die eind 2008 moeten klaar zijn, wordt voor de meest uiteenlopende sectoren gewerkt naar een vermindering van het watergebruik en aan

alternatieven voor het grondwatergebruik. In dit kader kan de water-audit uitgroeien tot een beslissend instrument. In deze audit worden de waterstromen en de gebruikstoepassingen op een bedrijf in kaart gebracht. Er wordt gekeken in welke delen van het productieproces waterbesparing mogelijk is en in welke delen kan worden overgestapt op laagkwalitatief water of hergebruik van water. De uitwerking van dergelijke water-audit en de doorwerking ervan in de vergunning zal door de Boerenbond de volgende jaren van zeer nabij worden opgevolgd en gestuurd.

Integrale waterfactuur

Met de invoering van de integrale waterfactuur in 2005 betaalt de verbruiker van leidingwater in één factuur voor de levering, voor de zuivering en voor het vervoer van het leidingwater. Zowel in 2005 als in 2006 werd heel wat werk verricht en overleg gepleegd om tot een 'eerlijke' factuur te komen voor de land- en tuinbouwers. Dit betekent dat voor een land- en tuinbouwbedrijf de bijdrage voor de zuivering van het leidingwater (de bovengemeentelijke bijdrage) wordt berekend aan de hand van de heffingscoëfficiënten waarbij rekening gehouden wordt met de bedrijfsactiviteit. Ook voor de bijdrage voor het vervoer van water (de gemeentelijke bijdrage) werd een oplossing uitgewerkt. Ze bestaat er in om eenzelfde procentuele korting toe te staan als op de bovengemeentelijke bijdrage. Daarnaast kan de gemeente ook beslissen om op basis van de zogenaamde 'derde betalingsregeling' deze bijdrage voor haar eigen rekening te nemen en de verbruikers dus als het ware vrij te stellen.

Klimaatbeleidsplan 2006–2012

In 2006 werd door de Vlaamse Regering het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006–2012 goedgekeurd. Dit plan tekent het traject uit om de kloof met de Kyotodoelstelling te dichten. Voor Vlaanderen betekent dit dat de emissie van broeikasgassen met 5,2% moet verminderen in de periode 2008–2012 ten opzichte van het referentiejaar 1990. Het klimaatbeleidsplan geeft aan op welke manier de overheid deze doelstelling wenst te realiseren. Voor de verschillende sectoren (mobiliteit, gebouwen, industrie, energie en landbouw) werden de reductiedoelstellingen vastgelegd en de instrumenten en maatregelen die zullen worden ingezet om die doelstellingen te bereiken.

De emissie van broeikasgassen uit de land- en tuinbouwsector was in 2004 reeds met 14% gedaald ten opzichte van het referentiejaar

1990, terwijl de totale emissie in Vlaanderen 3,6% boven het niveau van 1990 lag. Het goede resultaat van de land- en tuinbouwsector valt grotendeels te verklaren door een daling van de veestapel en door de energiebesparende maatregelen in de glastuinbouw.

Gezien dit resultaat zijn de doelstellingen en maatregelen voorzien voor de agrarische sector in het tweede Vlaams Klimaatsbeleidsplan er op gericht deze inspanningen in de toekomst verder te zetten. Ten eerste heeft het nieuwe mestdecreet met daarin bepalingen inzake bemestingsnormen, dierenaantallen (emissierechten), mestverwerkingsplicht... een onmiddellijke impact op de broeikasgasemissie veroorzaakt door de sector. Ten tweede worden investeringen in energiebesparende maatregelen verder gestimuleerd, ondermeer door het toekennen van financiële steun via het VLIF. Er wordt ook een kenniscentrum Energietechnologie opgericht met als taak energieadvies te verstrekken aan boeren en tuinders en technologische ontwikkelingen op te volgen. Ten derde worden vanuit de overheid talrijke initiatieven genomen om de productie van hernieuwbare energie en biobrandstoffen te stimuleren. Zowel voor de productie van biobrandstoffen als voor de opwekking van groenestroom uit biomassa kan de sector de noodzakelijke grondstoffen leveren. De keuze is aan iedere individuele boer of tuinder om na te gaan of op het bedrijf rendabele initiatieven mogelijk zijn. Het is aan de overheid om hiervoor de juiste wetgevende en financiële randvoorwaarden te scheppen. Dat de sector wil meewerken aan de productie van bio-energie werd op het Boerenbondcongres duidelijk gesteld. Liefst 63,3% van de leden meent dat de productie van alternatieve energie een taak kan zijn voor de land- en tuinbouwsector.

Bodembescherming

Op 11 oktober 2006 werd een nieuw decreet betreffende bodemsanering en bodembescherming goedgekeurd door het Vlaamse Parlement. Belangrijk is het nieuwe luik rond bodembescherming. Bedoeling van dit hoofdstuk is verontreiniging, onttrekking of aantasting van de bodem te voorkomen en te beperken. Om deze nadelige beïnvloeding van de bodem te voorkomen kan de Vlaamse Regering verregaande maatregelen invoeren. Zo kan ze bijvoorbeeld in zeer erosiegevoelige gebieden beschermende maatregelen opleggen om de erosie te beperken (zoals het inzaaien van groenbedekkers in de winter of het aanleggen van grasstroken). Hoewel de bescherming van

de bodem een hoge prioriteit geniet kan de Boerenbond niet akkoord gaan met het verplichten van dergelijke maatregelen. De Boerenbond is voorstander van vrijwillige beheersovereenkomsten. Op het moment dat de nodige uitvoeringsbesluiten hieromtrent zullen worden opgemaakt, zal het zaak zijn ze nauwgezet op te volgen en waar nodig bij te sturen.

Wetende dat in Vlaanderen jaarlijks ongeveer 1,5 miljoen ton vruchtbare bodem afspoelt en dat het beschermen van de bodem ook is opgenomen als één van de 'goede landbouw- en milieucondities' in het kader van de MTR, kan alleen besloten worden dat, naast het bestrijden van erosie, ook het op peil houden van het organisch stofgehalte in belang zal toenemen. Het organisch stofgehalte in de bodem vormt immers de belangrijkste indicator inzake bodemvruchtbaarheid. Steeds meer landbouwpercelen – studies wijzen op meer dan de helft van de akkers en weilanden in Vlaanderen – kampen met een te laag koolstofgehalte.

Afvalbanden

Halverwege 2006 kwam er een samenwerkingsverband tot stand tussen de landbouworganisaties, OVAM en Recytyre rond de problematiek van de afvalbanden op de landbouwbedrijven. In de zomer van 2006 werd de 'historische stock' aan afvalbanden op landbouwbedrijven geïnventariseerd. Niet minder dan 12.772 landbouwers namen aan de enquête deel. De resultaten geven aan dat er verrassend veel afvalbanden op de bedrijven aanwezig zijn. Extrapolatie naar de hele landbouwsector doet vermoeden dat het kan gaan om een totale stock van bijna 27 miljoen stuks. Het merendeel van deze banden wordt nog effectief gebruikt; voor zo'n 35% wordt gevraagd naar afvoer.

De omvang van de problematiek is dermate groot dat het ophalen van deze afvalbanden zal moeten gebeuren op basis van een meerjarenplan en onvermijdelijk zal gebaseerd moeten worden op een aanpak volgens prioriteiten. Daarnaast zal ook moeten worden voorzien in belangrijke extra financiële injecties. Alleen indien die kunnen gevonden worden lijkt een oplossing op middellange termijn (10 jaar) haalbaar. In 2007 zal reeds een ruilplatform worden georganiseerd. Op die manier kunnen landbouwers die vragende partij zijn voor extra afvalbanden in contact worden gebracht met collega-landbouwers die banden kwijt willen.

1.4 | Sociaal beleid

De intersectoriële sociale partners, waartoe de Boerenbond namens het Agrofront behoort, hebben in 2006 vrij intensief vergaderd. Er werden in de loop van 2006 vier akkoorden afgesloten.

In januari werd de nieuwe indexkorf samengesteld. De omrekeningscoëfficiënt naar het vorig indexcijfer houdt reeds rekening met de verwachte loonkostenafwijking in België in vergelijking met de 3 buurlanden.

In maart werd een gemeenschappelijke verklaring opgesteld waarin de competitiviteit van de ondernemingen veel aandacht krijgt.

In september werd een akkoord bereikt aangaande de herwaardering van bepaalde sociale uitkeringen en over de versterking van de lastenvermindering voor ploegen- en nachtarbeid. Er werd tevens een aanzet gegeven voor het interprofessioneel akkoord.

In december 2007 werd een interprofessioneel akkoord afgesloten voor de jaren 2007-2008. In dit akkoord werd een evenwicht gevonden tussen de beheersing van de loonkostenontwikkeling en de koopkracht van de werknemers. Er werd voor de eerste keer een dubbele loonnorm gebruikt. Daarnaast ging er ook aandacht naar de kwaliteit van de arbeid, naar educatief verlof en naar enkele belangrijke administratieve vereenvoudigingen.

Wat het sociaal statuut van de zelfstandigen betreft, werd er voornamelijk gediscussieerd over de veralgemening van de verzekering kleine risico's voor zelfstandigen. Deze verplichte verzekering zou ingaan vanaf 1 januari 2008. In 2006 werd het reglementair kader en de globale budgettaire enveloppe gedefinieerd. Het is essentieel dat de bijdrage voor de individuele zelfstandige in een verplicht regime niet duurder wordt dan in de vrijwillige regeling.

In het sectorieel overleg van de groene sectoren werd in het voorjaar een loonakkoord afgesloten dat alleen geldig is voor 2006. Het was de eerste keer in het sociaal overleg van de laatste jaren dat er een loonafpraak werd gemaakt voor slechts één jaar. Een en ander heeft te maken met de zeer moeilijke economische toestand waarin sommige sectoren moeten werken. Reeds in 2005 was het indexeringsmechanisme aangepast zodat er

vanaf 1 januari 2006 nog slechts één indexering per jaar wordt toegepast, namelijk op 1 januari.

In het najaar 2006 werd, na zeer moeizame onderhandelingen, een akkoord bereikt over een aangepaste seizoensregeling voor de witloofteelt. In toepassing van dit akkoord zou de witloofsector vanaf 2007 kunnen gebruik maken van een seizoensregeling a rato van 100 dagen per seizoenswerknemer/jaar.

Er werd een principe-akkoord bereikt aangaande een aangepaste regeling voor de champignonenteelt. In het interprofessioneel akkoord werd een afzonderlijk hoofdstuk opgenomen waarin vermeld is dat de champignonbedrijven vrijgesteld worden van het doorstorten van een deel van de bedrijfsvoorheffing. De uitvoeringsbesluiten laten nog op zich wachten.

1.5 | Duurzame ontwikkeling

Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (vsDO)

In het verlengde van het Federaal Strategisch plan voor Duurzame Ontwikkeling werd in 2006 werk gemaakt van een Vlaams Strategisch plan voor Duurzame Ontwikkeling. Op de startdag van 12 mei 2005 kreeg voorzitter Noël Devisch de gelegenheid de Boerenbondvisie op een duurzame landbouw en een duurzaam platteland toe te lichten. In de loop van 2006 werd verder werk gemaakt van de uitwerking van het Vlaamse plan, waarbij de Boerenbond betrokken was bij diverse werkgroepen en bij de advisering in de SERV en in de MINA-raad.

Eind september 2006 ondertekende Vlaams minister-president Yves Leterme samen met een hele reeks partners, waaronder de Boerenbond, de Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling. Op het einde van de nota worden een aantal maatregelen en acties ter ondersteuning geformuleerd die de komende vier tot vijf jaar moeten worden uitgevoerd. Het zal aan de betrokken organisaties zijn om hun concrete ideeën in te brengen. De Boerenbond en de Landelijke Gilden zullen in de loop van 2007 deze kans niet onbenut laten.

Coëxistentieregeling

Werd in 2005 heel wat tijd en energie besteed aan de uitwerking van een coëxistentieregeling voor gemodificeerde gewassen dan bleef de uiteindelijke goedkeuring van een kadertekst in 2006 uit. Reden hiervoor was de onenigheid tussen de coalitiepartners in de Vlaamse Regering. Voor de ene partij was de uitgewerkte regeling veel te omslachtig, voor de andere hield ze dan weer te veel mogelijkheden in.

Dit belette niet dat vooral met de veredelingssector regelmatig van gedachten werd gewisseld. Zo brachten het Hoofdbestuur en medewerkers van de Boerenbond in de loop van 2006 een bezoek aan de onderzoekers van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) en aan de wetenschappelijke medewerkers van Bayer Cropscience. Met hen werd ook meermaals van gedachten gewisseld over een meer efficiënte aanpak van de coëxistentieregeling.

Op diverse studiebijeenkomsten kreeg de Boerenbond de gelegenheid zijn visie op de ontwikkelingen binnen de biotechnologie te duiden. Het is duidelijk dat de komende jaren

deze ontwikkelingen zich op een veel ruimer vlak zullen situeren dan in het segment van de genetische modificatie. Het feit dat het Boerenbondcongres op 2 december opteede voor een ethische verantwoording samen met een maatschappelijke aanvaarding alvorens nieuwe (bio)technologieën ook in de praktijk kunnen worden toegepast, zal de invoering van nieuwe biotechnologische technieken er niet eenvoudiger op maken.

1.6 | Fiscaal beleid

De barema-onderhandelingen van 2006 voor het inkomstenjaar 2005 waren historisch te noemen omdat voor 't eerst de Europese premies (toeslagrechten) uit het barema gelicht werden en individueel dienden aangegeven te worden. Aangezien het voor heel wat bedrijven over redelijk grote bedragen gaat, heeft deze verandering voor enige verwarring in de sector gezorgd. Op vraag van de landbouworganisaties heeft de minister van Financiën de hoogte van de te taxeren premies beperkt tot het niveau van 2004.

De Semi Bruto Winst-cijfers (sbw-cijfers) die uit de besprekingen met de fiscale overheid resulteerden, volgden behoorlijk goed de economische evolutie in de meeste sectoren. Enkel voor de melkveesector resulteerden de onderhandelingen in een meer dan evenredige verhoging van de sbw-cijfers. Daarbij kwam nog een sterkere progressiviteit voor de grotere bedrijven.

Naast de besprekingen van de baremacijfers werd er van gedachten gewisseld over de vraag welke sectoren of bedrijven er nog in het barema passen en welke niet. Deze discussie kaderde in een ruimere reflectie over de toekomst van de landbouwbarema's. Er werd afgesproken om bedrijven met veelvuldige thuisvlachtingen van vee, gebruikers van embryotechnologie en bedrijven met een (te) hoge vee-intensiteit uit te sluiten van het barema.

In het dossier van de btw-verlagingen voor de tuinaanlegsector werd geen vooruitgang geboekt. Er werd een dossier ingediend betreffende de spreiding van de winsten en verliezen (de zogenaamde 'pay forward-pay back') in conjunctuurgevoelige sectoren zoals de tuinbouw en de intensieve veeteelt. Resultaten bleven echter uit.

1.7 | Zuivelbeleid

De werking van het Algemeen Verbond van Coöperatieve Zuivelfabrieken (AVCZ) richt zich vooral op coöperatieve aangelegenheden. Belangrijke thema's hierbij zijn de aansprakelijkheid van de bestuurders, financiering, structuur, aandeelhouderschap en betrokkenheid van de leden. Ook de toekomst van de coöperatieve identiteit komen daarbij aan de orde.

1.8 | Politieke belangenverdediging

1.8.1 | Politiek Comité van de Boerenbond (PCBB)

In 2006 waren er geen nationale of Vlaamse verkiezingen, maar desondanks was het een druk politiek jaar op Vlaams, federaal en Europees niveau. De trend die de Vlaamse Regering had ingezet om met de land-en tuinbouwsector en met het platteland een constructieve dialoog aan te gaan en de problemen en uitdagingen ter harte te nemen, werd verder gezet.

Het PCBB vergaderde vijf keer in 2006. Tijdens de vergaderingen werd ingegaan op de actuele dossiers op het Europese, federale en Vlaamse vlak. Verder werden vooral volgende dossiers behandeld:

- het nieuwe mestdecreet,
- de grondwaterwinningen en de verhoging van de heffingen,
- het voorontwerp voor de uitvoeringsbesluiten van de watertoets,
- de grondenbank,
- het FAVV, met name de stand van zaken aangaande heffingen en retributies,
- de afbakening van het agrarisch gebied,
- de financiering van de beheersovereenkomsten,
- de financiering van het Europees plattelandsbeleid,
- het decreet bodemsanering en bodembescherming,
- de kleine risico's voor zelfstandigen,
- het actieplan voor jonge landbouwers,
- het milieuvergunningende decreet omtrent de problematiek van de best beschikbare technieken,
- het ontwerpdecreet op de voorkooprechten.

1.8.2 | Politieke Staf

2006 was op politiek vlak een belangrijk jaar voor de Boerenbond en de Landelijke Beweging. Het was het jaar van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen. Als beweging met een zeer sterke lokale werking op het platteland waar het beleid dicht bij de mensen staat, waren deze verkiezingen heel belangrijk. De Politieke Staf vergaderde in 2006 zes keer waarbij aandacht werd besteed aan de voorbereiding van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen. Het memorandum van de Boerenbond en de Landelijke Beweging werd verder uitgewerkt aan de hand van de bespre-

kingen in de bovenlokale organisatiestructuren die tal van aandachtspunten en concrete beleids-suggesties hadden opgeleverd. Voor de leden die zich kandidaat stelden voor een politiek mandaat werden er in de verschillende provincies vormingsavonden opgezet waarbij het memorandum werd voorgesteld en toegelicht.

Bij de evaluatie van de verkiezingsresultaten viel nogmaals op hoe sterk de kandidaten van de Boerenbond/Landelijke Beweging gescoord hadden. Heel wat verkozenen hebben effectief een mandaat in de gemeenteraad, het college van burgemeester en schepenen, de ocmw-raad, de provincieraad of de deputatie kunnen opnemen.

Eind 2006 werden de eerste stappen gezet ter voorbereiding van de federale verkiezingen van 2007.

1.9 | Ontwikkelingsbeleid

De Boerenbond heeft zich in 2006 niet afzijdig gehouden als het ging over armoede in de wereld en over de verschillen tussen het rijke Noorden en het arme Zuiden. De Boerenbond startte een regelmatig overleg met verschillende ngo's (niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking) rond thema's die het leven van boeren, waar ook ter wereld, bepalen. Met Broederlijk Delen bleef de constructieve dialoog, die in 2004 gestart werd met de gezamenlijke actie 'Later wil ik boeren, niet bedelen', bestaan.

Met een ruimere groep ngo's die rond landbouwbeleid actief zijn binnen vodo (het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling), waren er regelmatige gesprekken over thema's waarrond de ngo's actie voeren zoals de hervorming van het Europees landbouwbeleid en de uitvoer van kippenvlees naar Afrika. De Boerenbond heeft duidelijk standpunt genomen ten aanzien van de 11.11.11.-campagne rond de Europese uitvoer van ajuinen naar Afrika. Meer en meer blijkt dat boeren in Noord en Zuid veel meer elkaars bondgenoot dan wel elkaars vijand zijn. Het thema van één van de gezamenlijke overlegmomenten van Boerenbond met ngo's had betrekking op de wereldwijde concentratie van bedrijven in de grootdistributie.

2 | Boerenbondwerking

2.1 | Beroepswerking

2.1.1 | Boerenbondcongres

In het najaar van 2005 en het voorjaar van 2006 werden twaalf toekomstscenario's die opgesteld waren door de Studiedienst van de Boerenbond besproken in de diverse sectorvakgroepen en tijdens vijf provinciale denkdagen voor bestuursleden van de Boerenbond, Agra en Groene Kring. Gezocht werd naar de waarschijnlijkheidsgraad van de voorliggende scenario's en naar de manier waarop de Vlaamse land- en tuinbouwsector globaal en de diverse deelsectoren in het bijzonder er moeten op inspelen. Daarnaast werden buitenstaanders (industriëlen, wetenschappers, medewerkers ngo's, trendwatchers...) tijdens twee boeiende overlegnamiddagen naar hun mening gevraagd. Tenslotte bogen ook de Boerenbondmedewerkers zich over de toekomstscenario's.

Gelijklopend werden in het voorjaar 2006 alle leden-boeren en -tuinders bevestigd via een zeer uitgebreide enquête. Uiteindelijk kon gebruik gemaakt worden van 1395 ingestuurde formulieren. Belangrijkste vaststelling is dat het vooral leden zijn die nog minstens een loopbaan van tien jaar voor zich hebben die reageerden. 52% van de respondenten was jonger dan 45 jaar, 85% jonger dan 55 jaar.

In dezelfde periode liep een bevestiging bij het brede publiek. Op vraag van de Boerenbond voerde het enquêtebureau Dimarso een tele-enquête uit bij 1057 Vlamingen. De resultaten waren bemoedigend en vaak verrassend positief voor de landbouw. Een bevestiging via *LevendLand*, het ledenblad van de Landelijke Gilden, bevestigde de positieve trend van de Dimarso-enquête.

Op basis van de besprekingen en de resultaten van de enquête werden tijdens de vakantieperiode 2006 de ontwerpbestuursplannen van de Studiedienst bijgestuurd. De toekomstvisies van de diverse sectoren werden in de loop van de maand september besproken in de provinciale en in de sectorvakgroepen. De visie met betrekking tot landbouw en maatschappij kwamen aan bod in provinciale gespreksavonden, op de Bondsraad, het parlement van de Boerenbond, en op het Nationaal Bestuur van de Landelijke Gilden.

Uit de besprekingen en uit de enquêteresultaten bleek dat een reeks beleidslijnen op een

duidelijke meerderheid van de leden kon rekenen. Voor een aantal andere beleidslijnen bleek dit veel minder duidelijk te zijn. Begin november besliste het Hoofdbestuur twaalf sectoroverschrijdende beleidslijnen aan de leden op het congres ter stemming voor te leggen. Voor de sectorgerichte beleidslijnen werd de beslissing overgelaten aan de sectoren zelf.

Sluitstuk van het heel dit toekomsttraject was het Boerenbondcongres van 2 december 2006 in Leuven. Aan meer dan 800 leden werden tijdens de voormiddagzitting twaalf beleidslijnen ter stemming voorgelegd. Twee daarvan werden uiteindelijk weggestemd. Verder werden de aanwezigen geïnformeerd over de beleidslijnen van de diverse deelsectoren en ging er ook ruime aandacht naar een reeks grensoverschrijdende beleidslijnen. In totaal konden 189 beleidslijnen als verworven worden beschouwd.

In de aanloop naar het Boerenbondcongres werd een affichecampagne gelanceerd onder het motto '2016, nog een boer gezien?'. Op een vijfhonderdtal drukke verkeersknooppunten in Vlaanderen verscheen deze slogan op affiches van twee vierkante meter. Het was de bedoeling de voorbijganger en de media te confronteren met een vraag die op het eerste zicht verrassend overkomt.

De dag na het congres verscheen op elke affiche een lange opvallende oranje strook met de vermelding: 'Zeker weten! www.boerenbond.be'. Meteen wist heel Vlaanderen dat de Boerenbond ook de volgende jaren wil gaan voor een leefbare en duurzame toekomstgerichte land- en tuinbouw in Vlaanderen.

2.1.2 | Belangenverdediging

2.1.2.1 | Centrale Vakgroep Akkerbouw

In de loop van 2006 waren er 7 bijeenkomsten van de Centrale Vakgroep Akkerbouw. Daarbij kwamen uiteenlopende dossiers aan de orde. De vakgroep behandelde zowel internationale, nationale als regionale beleidsmateries. Daarnaast was er ruime aandacht voor de ontwikkelingen in het marktgebeuren van de diverse akkerbouwproducten. Een bijzondere aandacht ging uit naar de implementatie van het hervormd Europees suikerbeleid en naar het tot stand komen van een nieuwe interprofessionele suikerovereenkomst. Ook de cichoreisector kreeg de nodige syndicale aan-

dacht. In 2006 werd mede onder impuls van de vakgroep de ‘Conventie voor de contractuele landbouw’ tot stand gebracht. Dit resulteerde in de ‘10 geboden voor een goed aardappelcontract’ en het ‘Agrofront-modelcontract voor aardappelen’. De onderhandelingen terzake vielen samen met de zeer uitzonderlijke weersomstandigheden van juli en augustus. Een aantal aardappeltelers slaagde er niet in om hun gecontracteerde hoeveelheden aardappelen te leveren. De vakgroep besteedde grondige aandacht aan het nieuwe mestdecreet van de Vlaamse Regering, aan de hernieuwingsprocedures voor milieuvergunningen en aan de implementatie van de éénmalige perceelsregistratie. Ook de wijziging van de VLIF-reglementering en de regeling voor beheersovereenkomsten werden grondig onder de loep genomen. Inzake voedselveiligheid was de vakgroep verheugd over de goedkeuring van de sectorgids voor de primaire plantaardige productie, die beheerd wordt door Vegaplan. Met betrekking tot specifieke technische aangelegenheden ging de aandacht onder meer uit naar de keuring van spuittoestellen en van landbouwaanhangwagens, naar het rijbewijs, de knolcyperusproblematiek en de afvalbandenproblematiek. In 2006 is ook de coëxistentie van genetisch gewijzigde organismen uitvoerig aan bod gekomen.

Het suikerbeleid

Na de beslissing van eind 2005 om het beleid drastisch te hervormen werd de sector in 2006 geconfronteerd met enkele ernstige gebreken in het systeem. Al vlug bleek het ingestelde herstructureringsfonds geen succes te zijn. De Commissie had namelijk aanvankelijk vooropgesteld om 6 miljoen ton suiker via herstructureringen uit de markt te halen. Begin 2007 was slechts ongeveer 2 miljoen ton ingeleverd. Een tijdelijke quotumkorting bleek onvermijdelijk te worden. Vanuit de vakgroep werd aangedrongen op een ingreep in de markt teneinde grote overschotten te vermijden. Zo werd onder meer een verplichte lineaire quotumkorting van 10% gevraagd met vergoeding voor de planters en de verwerkers. Tevens werd gevraagd om het herstructureringsfonds aantrekkelijker te maken. Precies door deze maatregelen kan volgens de vakgroep worden vermeden dat er in 2010 drastisch zou moeten ingegrepen worden in de suikerquota, zonder ook maar enige compensatie voor de bietenplanters.

Modelcontract aardappelen

Veel overleg vond plaats over de problematiek van de aardappelcontracten. De vakgroep stelde vast dat de aardappeltelers het argument ‘indekking tegen risico’s’ als voornaamste beweegreden hebben voor het afsluiten van contracten. De praktijk leerde echter dat in uitzonderlijke jaren het risico voor de teler juist vergroot. Ondanks herhaalde waarschuwingen tot waakzaamheid bij de ondertekening van contracten, constateerde de vakgroep dat telers te vlug en te onbesuisd een contract ondertekenen. Onder impuls van federaal landbouwminister Laruelle werd met alle betrokkenen een overleg gestart aangaande de ‘contractuele landbouw’. Met medewerking vanuit de vakgroep kwam ‘de code voor goede aardappelcontracten’ tot stand, samen met de ‘10 geboden voor een goed aardappelcontract’.

Biobrandstoffen worden realiteit

De vakgroep had al in 2003 het voortouw genomen in het maatschappelijk debat over de aanwending van landbouwgrondstoffen voor de productie van biobrandstoffen. Aandacht ging in 2006 uit naar de productie van bio-ethanol op basis van graan en suikerbieten, naast de productie van biodiesel op basis van koolzaad. Ook de productie van koud geperste koolzaadolie heeft de nodige aandacht gekregen.

De vakgroep was verheugd over de toekenning door de federale regering van de productiequota voor bio-ethanol en voor biodiesel. Inzake de pure plantenolie heeft de vakgroep erop aangedrongen dat bij de evaluatie en mogelijke herziening van deze regeling, de opgelegde beperkingen zouden bijgestuurd worden met als doel de productie van pure plantenolie op kleine schaal daadwerkelijk impulsen te kunnen geven.

Sectorgids primaire plantaardige productie

De vakgroep heeft in 2006 alles in het werk gesteld om de goedkeuring te bekomen van de sectorgids voor de primaire plantaardige productie. Via deze sectorgids kunnen de producenten van plantaardige producten zich ten volle in orde stellen inzake de wetgeving op het vlak van voedselveiligheid. De certificering van de bedrijven is tevens een middel om in aanmerking te komen voor de toekenning van een bonus in het kader van de bijdrage ter financiering van de werking van het Federaal Voedselagentschap.

2.1.2.2 | Centrale Vakgroep voor Rundveehouders

De syndicale belangenbehartiging voor de rundveehouderij wordt actief verzorgd door de Sectorvakgroep Melkvee (svm) en de Sectorvakgroep Vleesvee en Kalveren (svvk). De Centrale Vakgroep voor Rundveehouders (cvr) fungeert als koepelstructuur waarbinnen thema's en dossiers behandeld worden met gemeenschappelijk belang voor zowel de melk- als vleesveehouders. Er boden zich in 2006 een niet onbelangrijk aantal harde en nieuwe dossiers aan. De vakgroepen moesten dus hun vergaderritme vrij hoog houden. De svm hield acht bestuursbijeenkomsten, de svvk kwam zeven keer samen, de overkoepelende svr vergaderde één keer.

Naar aanleiding van de gesprekken ter voorbereiding van het Boerenbondcongres kwam de vakgroep tot besluitvorming rond diverse thema's. Beide vakgroepen namen kennis van het mogelijk impact van de uiteenlopende ontwikkelingen in het perspectief van 2016. Beide vakgroepen onderzochten de gevolgen van het wijzigend EU-beleid en de verwachte wto-beslissingen. De afbouw van de invoerheffingen kan zowel de melk- als de rundvleessector schaden. De vleesveehouders keken zeer kritisch naar de groeiende invoer van rundvlees uit Zuid-Amerika. Hun aanhoudende eis voor stringente controles is niet onterecht. De sectorvakgroep legt hiervoor een bijzondere verantwoordelijkheid bij het Federaal Voedselagentschap.

De melkveevakgroep maakte een grondige analyse van de werking van de zuivelmarkt en van de complexiteit van de melkprijsvorming. Dat vormde de basis voor een standpuntinname omtrent de mogelijke afschaffing van de melkquota. De vakgroep is hierover zeer realistisch. Men is geen vragende partij om de melkquota af te schaffen, maar er is ook geen reden om zich tegen de afschaffing te verzetten. Binnen het toekomstige, hervormde EU-zuivelbeleid zullen de melkquota veel minder dan voorheen zin hebben. Vanuit deze houding is de svm actief gaan participeren in het stappenplan van de Vlaamse overheid om de beperkende factoren in de mobiliteitsregeling voor melkquota af te bouwen. Mede dankzij de inbreng van de vakgroep kan vanaf het melkjaar 2007–2008 overgegaan worden tot de afschaffing van de leasing, tot een stelselmatige afbouw van de bedrijfsplafonds en tot het afstappen van de stringente grondgebonden-

heid van de melkquota-overdrachten. In het verlengde van de groeiende interesse in een meer veralgemeende toepassing van de vennootschapsvormen heeft de sectorvakgroep zich ook geëngageerd tot het uitwerken van melkquotasamenwerkingsverbanden.

De fiscaliteit vroeg om uitdrukkelijke aandacht van de vakgroep. 2006 was in dit verband een tumultueus jaar. Er bleek een aanhoudende dreiging tot vervaging van de fiscale barema's. Ook het losmaken van de premies uit het barema – met behoud van een vrij lage afzonderlijke belastbaarheid – zette aan tot een andere omgang met de fiscale aspecten op de rundveebedrijven.

Een derde dominant thema was de wijzigende mestwetgeving. Vooral de rundveehouderij – in 't bijzonder de melkveesector – was heel sterk betrokken bij dit dossier. De vakgroepen ijverden voor de instelling van een tussenschot voor nutriënten- en emissierechten tussen de sectoren. Om al te hoge stikstofuitscheidingsnormen voor melkvee te vermijden zal de sector echter gedwongen worden om de nieuwe mestwetgeving toe te passen binnen een uiterst complex aangiftemodel waarin rekening gehouden moet worden met staltypes, melkproductieclassen en het maisaandeel in het rantsoen.

Aandacht was er ook voor het promotiebeleid voor melk en rundvlees. De kritische opvolging vanwege de svm resulteerde in een heroriëntatie van het Zuivelcentrum en van de producentenpromotieprojecten. Geïnspireerd door een eerder ongunstige evaluatie van de Meritus-werking drong de svvk aan op een meer generieke promotie ten voordele van rundvlees 'van bij ons'.

Andere agendapunten van de vakgroepvergaderingen waren de sanitaire en veterinaire problemen en de kwaliteitszorg. De epidemie van blauwtong confronteerde de sector met de kwetsbaarheid van de rundveestapel. Dit inzicht groeide ook naar aanleiding van de schade die een aantal melkveebedrijven opliepen omwille van botulisme.

Op het vlak van de beveiliging van de diergezondheid met daar aan verbonden de positieve imagovorming en de gunstige handelspositie, was de vakgroep pro-actief in de weer via de ondersteuning van een planmatig para-tbc-opsporingsprogramma. De melkveevakgroep werkte mee aan de bijsturing van de melk-

kwaliteitsreglementering. In de loop van 2006 werd het interprofessioneel overleg ter zake verankerd in de nieuw opgerichte 'Nationale Interprofessionele Zuivelcommissie'. Hierin zetelen de landbouworganisaties zowel als de zuivelindustrie. De bedoeling is om de toepassing van de melkkwaliteitsregeling zo uniform mogelijk te houden voor het hele land. Vooral het antibioticaresidugehalte en de organisatie van het ophaal- en leveringsverbod voor afwijkende melkleveringen zijn prioritaire aandachtspunten. De vleesveehouders blijven bijzonder attent ten aanzien van de maatregelen die uitgaan van het FAVV en van Sanitel. De oormerkenproblematiek, de regeling inzake noodslachtingen, de vervoersregistratie en de bepalingen inzake de reinheid van slachtrunderen gaven aanleiding tot syndicale nervositeit.

De sectorvakgroep heeft met vereende krachten gewerkt aan de realisatie van een generieke sectorgids voor de autocontrole van de primaire dierlijke producties. De vakgroep beoogt een definitieve regeling waarbij het FAVV-kostensysteem kan gebaseerd worden op de toepassing van een bonus-malussysteem met een valoriseerbaar voordeel voor de rundveehouderij.

2.1.2.3 | Centrale Vakgroep Dierlijke Veredeling

De Centrale Vakgroep Dierlijke Veredeling bestaat uit twee sectorvakgroepen, namelijk de Sectorvakgroep Varkenshouderij en de Sectorvakgroep Pluimvee. Beide vakgroepen vergaderden elk 8 maal over uiteenlopende onderwerpen.

De ontwikkeling van sectorgidsen in de FAVV-werking, vervat in Codiplan, kwam uitvoerig ter sprake in de twee vakgroepen. Na voorbereidend overleg in de provinciale vakgroepen werkte de sectorvakgroep varkenshouderij een visie uit op de autocontrole in de varkenssector. Keuzevrijheid in controlebedrijven is daarbij essentieel.

De pluimveesector is hier met het uitwerken van een eigen Belplumewerking een stap voor. Bedoeling van de overheid blijft een sectorgids voor de gehele dierlijke productie te ontwikkelen. Het tijdstip en de manier waarop de autocontrole operationeel zal zijn dient nog bepaald.

Beide vakgroepen waren ook begaan met een plan om de salmonellabesmetting te bestrijden. De varkenssector pleitte in aanvang voor een tussenkomst vanuit het Sanitair Fonds.

In de Sectorvakgroep Pluimvee bleef de evolutie van de vogelgriep in Europa een belangrijk aandachtspunt. Zowel de sanitaire maatregelen als de vraag naar steunmaatregelen voor de getroffen bedrijven bepaalden de gesprekken.

De varkenshouders volgden de evolutie in de verspreiding van varkenspest onder everzwijnen nauwgezet op. Verder besteedden ze aandacht aan de screening van de bestrijding van de ziekte van aujeszky. Ook de MRSA-problematiek werd op de voet gevolgd. De sanitaire bijdrage werd in beide sectoren geëvalueerd. De vervoersstrategie bij varkens en de mogelijke wijzigingen daarin waren een bijzonder aandachtspunt voor de Sectorvakgroep Varkenshouderij.

Beide vakgroepen bespraken de ontwikkeling van de kosten en opbrengsten met het oog op de optimalisatie van het bedrijfsinkomen. Het inkomen bleef in beide sectoren behoorlijk op peil. Inzake de fiscaliteit volgden beide vakgroepen nauwgezet de baremabesprekingen. Zowel de varkens- als de pluimveesector zijn bijdrageplichtig aan de VLAM. De besteding van deze promotiebijdragen werd in de vakgroepen geëvalueerd, bijgestuurd en opgevolgd.

Dierenwelzijn blijft in beide sectoren een bijzonder aandachtspunt. In de varkenshouderij spitste de discussie zich toe op het castratieverbod bij biggen.

Het mestdecreet stond bijna elke vergadering op de agenda, evenals de knelpunten in het van kracht zijnde decreet. Zo waren de onterechte superheffingen op de niet-verwerkte mest een bijzonder actiepoint voor de pluimveesector.

Beide sectoren zijn sterk geïnteresseerd in de mogelijkheden van verdere bedrijfsontwikkeling op voorwaarde van mestverwerking. Na de weinig hoopgevende ronde tafel hierover werden de nodige initiatieven naar de overheid genomen. Het toekomstige mestdecreet biedt op dit vlak nieuwe perspectieven. In de vakgroepgesprekken lag de nadruk op de regelgeving rond de mestverwerkingsplicht en op de wijzigingen daarin. De omzetting van nutriëntenhalte naar emissierechten werd door beide vakgroepen grondig geëvalueerd. Suggesties

voor bijsturing werden geformuleerd. Al deze gesprekken kaderden in een evaluatie van de resultaten van de Vlaamse MAP-meetpunten. Daaruit bleek een ruimere sectoroverschrijdende visie op de oorzaken van de nitraatvervuiling waarbij niet alleen meer de varkens- en pluimveehouderij verantwoordelijk worden gesteld. Het gesprek over de diverse uitvoeringsbesluiten van het mestdecreet zal in 2007 in ieder geval voortgezet worden.

2.1.2.4 | Centrale Vakgroep Tuinbouw

Op syndicaal vlak was 2006 een meer dan bewogen jaar voor de drie sectorvakgroepen (Groenten, Fruit en het Algemeen Verbond van de Belgische Siertelers) in de schoot van de Centrale Vakgroep Tuinbouw. Het nieuwe mestdecreet besteedde voor het eerst bijzondere aandacht aan de tuinbouwsector. De elektronische aangifte van seizoenspersoneel, Dimona, werd een feit. De glastuinbouwsector werd voor het tweede opeenvolgende jaar geconfronteerd met hoge olie- en aardgasprijzen. En net als voorgaande jaren bleef de vestigingsproblematiek onder de aandacht van de vakgroep.

Nieuw mestdecreet

Na de veroordeling door Europa wegens het niet naleven van de nitraatrichtlijn werd heel Vlaanderen uitgeroepen tot kwetsbaar gebied. Hiermee werd de aanzet gegeven tot de uitwerking van een nieuw mestdecreet waarin ook aandacht kwam voor de tuinbouwsector. Op vraag van de vakgroep en onder voorzitterschap van de Mestbank werd een 'taskforce tuinbouw' opgericht en vonden verschillende werkgroepen plaats over de specifieke problemen van de tuinbouwsector. Tussen specialisten van beroepsorganisaties, telersverenigingen en onderzoeks- en overheidsinstellingen werd er grondig van gedachten gewisseld over de verschillende onderdelen van de mestwetgeving en over de specifieke tuinbouwknelpunten. Op basis van deze besprekingen werd een uitvoerig document opgemaakt met een aantal realistische voorstellen, zonder de milieudoelstellingen uit het oog te verliezen. Een delegatie vanuit de centrale vakgroep pleegde regelmatig overleg met minister Peeters. De Boerenbond heeft zich in zijn voorstellen gebaseerd op wat er in Nederland, Frankrijk en Duitsland van toepassing is.

Er werden enkele speciale regelingen getroffen onder meer inzake de afwijking van het

bemestingsverbod voor tuinbouwgewassen. Een aantal algemeenheden en preciseringen moeten in 2007 nog verder in uitvoeringsbesluiten worden bepaald.

De vakgroep verklaarde zich alvast niet akkoord met een algemene benadering van de nitraatresiduproblematiek. Voor de teelt van tuinbouwgewassen gelden immers andere wetmatigheden dan voor de teelt van klassieke akkerbouwgewassen. Aan deze bemerkingen werd gehoor gegeven. Minister Peeters gaf de opdracht tot een studie 'Analyse van nitraatstikstofresidumetingen in de tuinbouw'. Doelstelling hiervan is te komen tot realistische nitraatresidunormen die rekening houden met de behoeften van de tuinbouwgewassen, de teeltsoorten en de grondtypes.

Tewerkstelling

Gezien de blijvende nood aan voldoende en betaalbare arbeidskrachten was de tewerkstellingsproblematiek een regelmatig weerkerend onderwerp op de vakgroepbijeenkomsten. Op 1 juli 2006 werd Dimona, de onmiddellijke elektronische aangifte van gelegenhedspersoneel, van toepassing. De vakgroep streefde in de eerste jaarhelft naar een voldoende gebruiksvriendelijk systeem. Hiertoe werd regelmatig overleg gepleegd met de bevoegde overheidsinstanties. Er werd eveneens een uitgebreide informatie- en opleidingscampagne voorbereid. Over heel Vlaanderen werden in kleine groepjes opleidingen gegeven om de mensen vertrouwd te maken met de computer- en gsm-toepassing.

Op verschillende niveaus werden er inspanningen geleverd opdat de tewerkstelling van werknemers uit de nieuwe lidstaten soepeler kon verlopen. De inspanningen van de Boerenbond werden beloond. De tuinbouwsector werd als knelpuntsector erkend, wat tot een aanzienlijke versoepeling leidde in de procedure van arbeidsvergunningen.

Inzake de arbeidsproblematiek in de witloofsector werd uiteindelijk een doorbraak bereikt. Na een gunstig advies van het Paritair Comité voor het Tuinbouwbedrijf werd onder bepaalde voorwaarden een tijdelijke afwijking met betrekking tot seizoensarbeid toegestaan. Tijdens deze proefperiode wordt de wettelijke grens van 65 dagen per jaar per seizoenswerknemer tot 100 dagen verhoogd. Daarna geldt een verhoogde sociale zekerheidsbijdrage. Dit systeem wordt eind 2008 geëvalueerd.

Energie

In 2006 bleef er onrust in de glastuinbouwsector over de aanhoudend hoge energieprijzen. Gezien de precaire situatie – de energiekost verdubbelde op twee jaar tijd – zocht de vakgroep naar bijkomende voorstellen en invalshoeken. In 2005 was al een concreet actieplan aan de overheid voorgelegd. Veel van de gesugereerde maatregelen werden begin 2006 gerealiseerd.

Heel wat glastuinbouwbedrijven zochten een uitweg in nieuwe technologieën zoals warmtekrachtkoppeling (wkk's), bio-wkk's of houtverbranding. Anderen lieten hun bedrijf in de wintermaanden leeg staan of verschoven hun teeltseizoen. Gezien al deze ontwikkelingen zag de vakgroep zich genoodzaakt opnieuw in overleg te treden met de Vlaamse Regering over de mogelijkheden om het energieverbruik van de glastuinders te verminderen. In 2006 konden de bedrijven voor een energie-scan terecht bij een door de overheid ter beschikking gestelde energieconsulent. De vakgroep drong aan op een extra consulent om het toenemend aantal vragen te kunnen beantwoorden.

Voor heel wat bedrijven vormt warmtekrachtkoppeling een te overwegen alternatief. De aansluitingskost op het elektriciteits- en aardgasnet vormt echter dikwijls een te hoge drempel. Het voorstel werd geformuleerd om deze aansluitingskost te verminderen. Wat wkk's op hernieuwbare brandstoffen betreft, was er de rechtmatige vraag tot een meer realistische berekeningsmethode voor de groene stroomcertificaten met als doelstelling de rendabiliteit van de installaties te verhogen. Begin 2007 ging minister Peeters na het nodige onderzoek en na overleg in op deze vragen.

Vestiging glastuinbouw

Na de realisatie in 2004 van een toetsingskader voor de vestiging van glastuinbouw, werd in 2006 een doorbraak verwacht inzake de afbakening van macrozones en eventuele bedrijven-terreinen voor de glastuinbouw. De Vlaamse Landmaatschappij leverde alvast heel wat bruikbaar studiemateriaal af over een aantal regio's (Hoogstraten, de streek van Gent, Beveren/Hamme, Sint-Katelijne-Waver, de streek van Roeselare...). Hieruit bleek, na een objectieve analyse, dat er heel wat oppervlakte voorhanden is die geschikt is voor glastuinbouw. De ALT organiseerde ook een aantal interessante studiedagen waarop (lokale) beleidsmakers geïnformeerd werden over het

toetsingskader en de vlm-studies. Op het terrein werd er echter nog niets gerealiseerd. Hoewel de provinciale structuurplannen al geruime tijd goedgekeurd zijn, slaagt men er immers niet in om op provinciaal niveau ruimtelijke uitvoeringsplannen te maken die meer rechtszekerheid kunnen bieden voor de vestiging van glastuinbouwbedrijven. Ondertussen dreigt de sector echter de boot van de modernisering en de schaalvergroting te missen. De vakgroep richtte dan ook een oproep tot minister-president Leterme om dit dossier opnieuw onder de politieke aandacht te brengen.

Diverse thema's

Verder boog de vakgroep zich herhaaldelijk over de werking en de financiering van het FAVV. In de sierteeltsector werd een grondige analyse gemaakt van het systeem van de retributies. Alle tuinbouwsectoren spraken zich uit over het al dan niet innen van de FAVV-bijdrage voor gelegenheidstellers en volgden met argusogen de verdere ontwikkelingen inzake de autocontrole en de sectorgidsen. De groente- en fruitsector blikte eind 2006 vooruit op de hervorming van de Europese marktordening voor groenten en fruit (GMO). De vakgroep fruit wierp een kritische blik op de generieke promotiecampagne voor hardfruit en zocht naar een alternatieve invulling. De ontwikkelingen inzake clubvariëteiten en de commercialisatie ervan ontsnapten niet aan de aandacht. De vakgroep fruit kon met tevredenheid vaststellen dat de vLIF-reglementering inzake de ondersteuning van de aanplant van variëteiten de kaart van de vernieuwing trok. Verder werd er aandacht besteed aan de problematiek van de land- en tuinbouwfolies, de werking van het Coöperatief Overlegplatform, het rijbewijs voor tractoren en de contractbesprekingen in de industriegroentese sector.

2.1.2.5 | Sectoroverschrijdende problematieken

Afbakening 750.000 ha agrarisch gebied

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen dat al in 1997 werd goedgekeurd, bepaalt dat 750.000 ha moet worden afgebakend als agrarisch gebied bestemd voor beroepslandbouw. Tien jaar later is dit proces nog lang niet beëindigd. De afbakening van het agrarisch gebied is echter een essentieel punt in het regeerakkoord en de Boerenbond vindt dat dit moet worden uitgevoerd. In 2006 herbevestigde de Vlaamse Regering 95.200 ha

van de 124.000 ha agrarisch gebied in de regio Kust-Polders-Westhoek en 55.800 ha agrarisch gebied in het deelgebied Veldgebied Brugge-Meetjesland. De teller staat daarmee op 25% van de 750.000 ha.

Midden juni vernam de Boerenbond dat de regering er over denkt om tot een soepelere procedure te komen voor de herbevestiging. Ook werd het principe vastgelegd dat er in Vlaanderen minstens 500.000 ha agrarisch gebied zal worden herbevestigd. Dit zal worden vertaald in 65% per deelgebied.

Helaas is er in de tweede jaarhelft geen hectare meer herbevestigd en is ook de versoepeling van de procedure nog steeds geen feit.

Blauwtong

In de tweede helft van augustus werden België, Nederland en Duitsland opgeschrikt door uitbraken van de blauwtongziekte bij schapen en runderen. Het was de eerste keer dat deze ziekte zo ver doordrong in het noorden. Op 25 augustus werd heel België uitgeroepen tot beschermingsgebied. De Boerenbond volgde het uitbreken van de blauwtongziekte op de voet. Er werd een extra editie van *De Schaaphouder* uitgegeven. De Boerenbondwebsite www.boerenbond.be wordt voortdurend actueel gehouden en bevat een link naar de website van het FAVV, waar alle officiële documenten en berichten gebundeld staan. Sinds 21 augustus worden alle betrokken leden met een email-adres systematisch geïnformeerd. Men telde einde december 695 gevallen, waarvan 399 bij schapen en 296 bij runderen.

De hamvraag is of de ziekte tijdens de winter van 2006–2007 zal verdwijnen dan wel of de ziekte van blijvende aard zal zijn.

Dioxinecrisis

Einde januari werd Vlaanderen opgeschrikt door een dioxinecontaminatie in veevoeder die werd toegeschreven aan Tessenderlo-Chemie. Terwijl boeren en tuinders en hun directe leveranciers (waaronder de veevoederfirma's) zware inspanningen doen inzake (auto)controles met het oog op de voedselveiligheid, werd aangetoond dat meer stroomopwaarts in de keten blijkbaar minder nauwkeurig wordt gehandeld. De eerste slachtoffers waren uiteraard de 445 veehouders wiens bedrijven geblokkeerd werden. Vrijwel onmiddellijk ging de Boerenbond rond de tafel zitten met Tessenderlo-Chemie om de schadevergoeding te regelen. Een week later konden 320 van de geblokkeerde bedrijven worden vrijgegeven.

Uiteindelijk bleven er 11 pluimveebedrijven over die opgeruimd moesten worden. Eind februari had Boerenbond opnieuw een onderhoud met Tessenderlo-Chemie om zo snel mogelijk de schade te regelen voor de getroffen bedrijven.

Dankzij het snelle optreden van de Boerenbond en de constructieve houding van Tessenderlo-Chemie was er na zes weken een oplossing. Jarenlange juridische procedureslagen werden vermeden.

FAVV

In 2004 werd een akkoord bereikt over de financiering van het Voedselagentschap. De landbouwsector moest jaarlijks 9,2 miljoen euro bij elkaar brengen of 187 euro per bedrijf. Wie aan autocontrole doet krijgt een korting op dit bedrag. Ook werd bepaald dat wie certificaten of erkenningen aanvraagt de kosten moet betalen. Men noemt dit retributies. De bedragen werden niet wettelijk vastgelegd. In 2006 bleken deze bedragen onredelijk hoog te zijn. Voor kleine prestaties, zoals het plaatsen van een stempel op een formulier dat de veehouder of zijn veearts volledig klaarmaakten, moet 37,50 euro worden betaald. Dit heeft niets meer te maken met de kostprijs. Nochtans was dit de filosofie van de nieuwe financieringswet. De Boerenbond pleitte voor betaalbare tussenkomsten en vroeg het FAVV om zo efficiënt mogelijk te werk te gaan. Daarnaast zouden de retributies enkel de werkelijke kost mogen dekken, wat nu niet het geval is. Om deze twee punten aan te kaarten werd een brief geschreven aan de minister van Volksgezondheid en aan de premier. In juni stelde de Boerenbond vast dat de gepensioneerde boeren nog een rekening van 187 euro toegepast kregen. De Boerenbond gaf de raad om deze rekening niet te betalen en een bezwaar in te dienen.

Rampzalige weersomstandigheden

De warmste maand juli en de tweede natste maand augustus uit de geschiedenis berokkenen zeer zware schade aan de teelten. De Boerenbond deed daarom een dringende oproep aan de burgemeesters om de gemeentelijke schadecommissies samen te roepen en de schaderamingen als gevolg van de hitte en de wateroverlast over te maken aan de provinciegouverneurs.

In september raamde de Boerenbond het totaal verlies op 165 miljoen euro. De Boerenbond maakte een dossier op dat bij de federale over-

heid werd ingediend met het oog op mogelijke schadevergoedingen zowel als vermindering of uitstel van belastingen en sociale bijdragen.

Minister Laruelle zette de eerste stappen om de zomer van 2006 als ramp te erkennen, maar eind 2006 bleef het nog altijd wachten op een definitieve beslissing van de federale overheid en van Europa.

In het najaar contacteerden de Boerenbond en ABS gezamenlijk de aardappelhandelaars en aardappelverwerkers om tot een minnelijke schikking te komen in verband met de aardappelcontracten die niet konden nageleefd worden omwille van de slechte weersomstandigheden. In veruit de meeste gevallen leidde dit tot een aanvaardbare schikking.

Vogelgriep

Vanaf 1 maart was de ophokplicht voor het hele land verplicht. Begin april raakten een aantal maatregelen bekend om de economische gevolgen van de vogelgriep enigszins te verlichten. In diezelfde maand kwamen de Europese ministers tot een akkoord over een uitzonderlijke Europese tussenkomst om de pluimveemarkt te ondersteunen. De Europese Unie zou 50% van de kosten betalen, de rest moest de overheid of de sector zelf betalen. Het was nu de taak van de lidstaten om hun concrete voorstellen in te dienen in het kader van deze verordening. De Sectorvakgroep Pluimvee vergaderde verschillende malen met het kabinet en de administratie van Landbouw. In oktober kwam dan eindelijk het verlossende signaal en konden de pluimveehouders via een geëigend formulier en gestaafd met bewijsstukken een schadevergoeding vragen.

Tuinbouw als knelpuntberoep

In de loop van 2006 kaartte de Boerenbond bij de federale en de Vlaamse overheid uiteenlopende knelpunten aan zoals de seizoensarbeid in de groente- en fruitsector in het algemeen en in de witloofsector in het bijzonder, de erkenning van de sector als knelpuntberoep, de btw-regeling in de tuinaanleg, de door te storten bedrijfsvoorheffing in de champignonteelt... Uiteindelijk kwam er maar een zeer gedeeltelijk antwoord op de vragen zoals een uitbreiding van de seizoensarbeid in de witloofteelt met 35 bijkomende dagen en een lastenvermindering aan de werkgevers ten belope van 6% van het brutoloon.

Mestdecreet

Net voor het zomerreces stelde milieuminister Peeters zijn tekst voor een nieuw mestdecreet voor. In de loop van juli organiseerde de Boerenbond druk bijgewoonde provinciale vergaderingen over de nieuwe voorstellen. De vier zwaartepunten waren een verstrenging van de bemestingsnormen, een verscherping van de uitscheidingsnormen, een strengere handhaving en controle en een gewijzigde verwerkingsplicht. In het najaar volgde druk overleg over de nog hangende pijnpunten. Vooral het strikte boetesysteem baarde zorgen. In november werd een voorstel van decreet in het Vlaams Parlement ingediend. De Boerenbond organiseerde in die periode provinciale voorlichtingsvergaderingen waaraan meer dan 2500 leden deelnamen. Naar aanleiding van de hoorzittingen in het Vlaamse Parlement had de Boerenbond de gelegenheid om het stringente karakter van de nieuwe wetgeving te benadrukken en de verwachting uit te spreken dat er geen bijkomende beperkingen meer zouden opgelegd worden. Op 12 december keurde de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement het voorstel van mestdecreet goed. Uit de gesprekken met de Europese Commissie, die gelijktijdig gevoerd werden, bleek dat Europa de drastische aanpassingen in de uitscheidingsnormen in de melkveehouderij nog steeds onvoldoende vond. Op 21 december keurde het Vlaams Parlement het nieuwe mestdecreet goed zodat het op de vooropgestelde datum van 1 januari 2007 ingang kon vinden.

2.1.3 | Vorming en voorlichting

2.1.3.1 | Beroepsvorming en bijscholing

Het NCBL (Nationaal Centrum voor Beroepsvorming in de Landbouw vzw), het vormingscentrum van de Boerenbond, KVLV-Agra en Groene Kring, kende het afgelopen jaar een groei van meer dan 11%. Er werden 5507 vormingsactiviteiten georganiseerd, goed voor 12.678 lesuren. Dit is een stijging met 567 lessen tegenover 2005. Hierin zijn 1002 uren stagebegeleiding begrepen. NCBL kon op jaarbasis 117.288 aanwezigheden noteren. De meeste van deze vormingsactiviteiten werden gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap en de Europese Unie.

Bijzondere aandachtspunten in 2006 waren de drie innovatieve vormingsprojecten, die

vanuit het NCBL werden gestart en door de Vlaamse overheid gesubsidieerd.

Met het Innovatiesteunpunt werd gewerkt aan een interactief leerplatform rond het ondernemerschap voor land- en tuinbouwers. Dit gebeurde via de uitbreiding van de bestaande website en via de organisatie van het nodige aantal overlegmomenten met geïnteresseerde ondernemers.

Met Eduplus werd een e-learningcursus rond veiligheid samengesteld. Deze cursus kan in klasverband (in een elektronische leeromgeving) worden aangeboden maar evengoed via internet als naslagwerk ter beschikking worden gesteld.

Tenslotte werd werk gemaakt van het interactief lesgeven op afstand. De cursisten kunnen – met behulp van specifieke software – elkaar treffen in het kader van een telefonische vergadering in een virtuele vergaderruimte.

Vormingsaanbod

Naar jaarlijkse gewoonte vonden tussen half augustus en half oktober de contactvergaderingen plaats. Deze programmeringsvergaderingen voor de bestuursleden van de bedrijfs-gilden en kringen, georganiseerd door de consultants van de Boerenbond, waren het afgelopen jaar goed voor 108 activiteiten. Ook de opkomst was bijzonder geslaagd. Niet minder dan 1400 bestuursleden namen er aan deel. Dit was een gemiddelde van 13 aanwezigen per contactvergadering. Zoals gebruikelijk werd tijdens deze contactvergaderingen de vorming van het afgelopen werkjaar geëvalueerd, werd het nieuwe programma-aanbod toegelicht en werd een eerste aanzet gegeven voor de planning van het komende werkjaar.

Het aandeel van de Beroepswerking van de Boerenbond in het totale cursuspakket van het NCBL bedroeg 3238 lessen, een stijging met 8% tegenover 2005.

Het cursuspakket bleef verder dalen en noteerde nog slechts een totaal van 534 lessen (1403 lessen). In de totaliteit van de Beroepswerking is het cursuspakket (20 lessen of meer) nog goed voor iets meer dan 16% van het vormingspakket. De verschuiving van het langere cursusmodel naar kortere vormingsactiviteiten (eenmalige lessen tot korte lessenreeksen) blijft aanhouden.

De totale aanwezigheid van boeren en tuinders steeg tot meer dan 81.000 hoofden, wat een gemiddelde van 25 aanwezigen per activiteit opleverde.

De computeropleiding werd, gezien het aantal activiteiten, als een aparte sector behandeld. Onder 'diversen' dienen die onderwerpen verstaan te worden die ofwel niet sectorgebonden zijn, ofwel meerdere sectoren aanbelangen. Enkele vaststellingen bij vergelijking van de verschillende sectoren. Het aantal computeropleidingen steeg met 205 lessen. De reden hiervoor ligt ontegensprekelijk in het aantal Dimona-opleidingen. De sectoren rundveehouderij, groenteteelt, sierteelt en diversen bleven ongeveer status-quo. De vorming in de fruitteelt steeg gevoelig terwijl ze in de akkerbouw bijna verdubbelde. Het vormingsaanbod in de varkenshouderij daalde. Verder mag blijken dat de rundveehouderij goed is voor een aandeel van bijna 20% en de groenteteelt voor 17%.

Thema's die in de lift zaten waren de sociaal-juridische onderwerpen en de computeropleidingen. Vooral de Dimona-opleidingen zorgden voor deze stijging. De techniek (inclusief de praktijkvorming) bleef het goed doen en zorgde voor een aandeel van nagenoeg 28% van het totale vormingspakket.

Vormingstypes

Met 534 cursuslessen was 2006 goed voor 48 cursussen. Meer dan de helft (27) hiervan handelden over diverse computeronderwerpen. Daarnaast waren de sectoren goed voor 13 cursussen (1 voor de aspergetelers, 4 voor

Tabel 1 Globaal overzicht van de vormingsactiviteiten van de Beroepswerking per vormingstype

Vormingstype	Aantal lessen	Aantal uur	Aanwezigheid	Gemiddelde aanwezigheid
Contactvergaderingen	108	316	1.400	13
Korte vorming	2.497	5.452	70.508	28
Cursuslessen	534	1.403	6.301	12
Lesgeversopleiding	99	229	3091	31
Totaal	3.238	7.400	81.300	25

Tabel 2 Cursusoverzicht per sector

Sector	Aantal lessen	%	Aantal uur
Rundvee	604	19	1.456
Varkens	281	9	581
Pluimvee	29	1	55
Akkerbouw	65	2	123
Groenten	550	17	1.059
Fruit	112	3	221
Sierteelt	194	6	430
Andere diersoorten	103	3	202
Computer	499	15	1.468
Diversen	801	25	1.805
Totaal	3.238	100	7.400

Tabel 3 Overzicht van de cursusonderwerpen

Cursusonderwerp	Aantal lessen	%	Aantal uur
Economie	731	23	1.684
Techiek	901	28	2.014
Sociaal-juridisch	565	17	1.220
Computer	499	15	1.468
Algemeen	542	17	1.014
Totaal	3.238	100	7.400

de rundveesector, 4 voor de varkenshouderij, 1 voor de pluimveehouderij, 1 voor de aardbeienteelt en 2 voor de sierteelt). Er werden 2 cursussen over ruimtelijke ordening georganiseerd en 2 managementcursussen, terwijl de praktijkopleidingen 2 cursussen over klauwverzorging en 2 over lassen opleverden.

De korte vormingsactiviteiten waren goed voor 2497 activiteiten. Dit komt neer op een stijging met 298 lessen. Hoofdzakelijk gebracht als studievergadering en in mindere mate als bedrijfsbezoek, panelgesprek of korte lessenreeks, zijn de korte vormingsactiviteiten met 77% van het totale pakket het belangrijkste vormingsevenement van de organisatie. Opvallend waren de tweedaagse Dimona-lessenreeksen, met een totaal van bijna 300 lessen.

Vervolmakingsdagen voor lesgevers

De lesgeversopleiding bleef op het peil van vorig jaar: 99 opleidingssessies zorgden voor een totaal van 229 lesuren. Qua onderwerpen bleef de meeste aandacht uitgaan naar opleidingen in diverse juridische en fiscale thema's.

2.1.3.2 | Individuele voorlichting en dienstbetoon

Eerstelijnsdienstbetoon

Van een land – en tuinbouwer wordt verwacht dat hij alle administratieve verplichtingen nauwgezet opvolgt. Het gaat over veel meer dan registraties en aangiften. Het inkomen op heel wat bedrijven wordt immers mee bepaald door toeslageregelingen en subsidies. Aanvullend aan de voorlichting die hierover gebracht wordt, blijft het individueel dienstbetoon een peiler waarop vele Boerenbondleden terugvallen. Het eerste lijnsdienstbetoon heeft als opdracht boeren en tuinders behulpzaam te zijn op het administratieve vlak zowel als op juridisch, sociaal of economisch vlak. De Boerenbond heeft daarvoor een team van ervaren consulenten ter beschikking.

Om zo goed mogelijk bereikbaar te zijn is in elke provincie een netwerk van zitdagen uitgebouwd waar de leden terecht kunnen voor persoonlijke hulp en advies.

Bij een dalend aantal boeren en tuinders handhaaft het dienstbetoon zijn bereik. Meer zelfs, het aantal leden dat beroep doet op het dienstbetoon van de Boerenbond neemt van jaar tot jaar toe. Naast het grote aantal bezoekers op de zitdagen maken de telefonische vragen en de vragen per e-mail een belangrijk deel uit van het werkpakket van de consulenten. De uitdaging ligt voor om via internet de dienstverlening aan te bieden en uit te bouwen.

Opdat de consulenten zich inhoudelijk zouden kunnen vormen en bijscholen is het belangrijk om weten welke adviesvragen de leden hebben. In 2006 was de hele problematiek van premies in land- en tuinbouw meer dan ooit een thema dat in de belangstelling stond. Pachtzaken en algemene juridisch problemen bleven een hoofdonderwerp, naast de milieu- en de mestwetgeving. Ook fiscaliteit bleef niet achterwege ondanks het feit dat dit steeds meer een indi-

Tabel 4 Overzicht aantal zitdagen en bezoekers per provincie

Provincie	Aantal zitdagen	Bezoekers
Antwerpen	14	1.034
Brabant	14	1.338
Limburg	16	790
Oost-Vlaanderen	18	1.695
West-Vlaanderen	28	2.665
Totaal	90	7.522

Tabel 5 Overzicht van het soort adviesvragen en het aantal

Onderwerp van vraag	Aantal adviesvragen
MTR en premies	1.698
Pacht	1.094
Algemene juridische zaken	798
Fiscaliteit	945
Milieu	446
Ruimtelijke ordening	450
Sociale wetgeving	195
Tewerkstelling	127
MAP en Mestbank	626
Bedrijfseconomie	542
Rampenschade	111
Diversen	442
Totaal	7.522

viduele benadering kent. Tijdens het gesprek kwamen dikwijls vele bijkomende vragen aan bod.

Het dienstbetoon beperkte zich niet enkel tot het directe inspelen op vragen en behoeften van de leden. Er werd ook veel aandacht besteed aan de geschreven voorlichting. Door toedoen van de consultants dienstbetoon verscheen er wekelijks in *Boer@Tuinder* een pagina met informatie rond thema's uit de courante dienstbetoonpraktijk.

Tweedelijnsdienstbetoon

De dienstverlening die de Boerenbond opneemt in de tweede lijn heeft vooral te maken met bedrijven die om een of andere redenen in moeilijkheden geraken. Deze zeer moeilijke problematiek heeft naast een bedrijfseconomisch kenmerk bijna altijd een menselijk karakter. Er werd op een goede manier samengewerkt met Agricall die zich vooral richtte op de psychologisch begeleiding.

Het opvolgen en bespreken van bedrijfseconomische boekhoudingen is een belangrijke hulp bij het verwerven van inzicht in de sterktes en zwakten van het bedrijf. Zij vormen de basis van een gezonde bedrijfsvoering. De globale resultaten van deze boekhoudingen geven een beeld weer van de evolutie in de verschillende sectoren van land- en tuinbouw. De technische en economische adviezen vinden hier hun oorsprong.

2.1.4 | Verenigingen van de Beroepswerking

2.1.4.1 | Innovatiesteunpunt voor land- en tuinbouw

2006 gaf een bevestiging van de tendensen die al sinds de start van het Innovatiesteunpunt in 1999 bestaan: steeds meer nieuwe ideeën ontwikkelen met steeds meer medewerkers voor steeds meer nieuwe klanten.

In het voorjaar werd de 5e Innovatiecampagne afgewerkt. 86 bedrijven stuurden een dossier in, 12 werden tot laureaat verkozen. Op een grote Trefdag in Sint-Gillis-Waas werden deze laureaten gehuldigd.

In 2006 werd een nieuwe boreling van het steunpunt boven de doopvont gehouden: de Energiecel die de naam Innovatiesteunpunt|Energiecel meekreeg. Van de acht medewerkers van het Innovatiesteunpunt zijn er niet minder dan vijf die, geheel of gedeeltelijk, met energiedossiers bezig zijn. Het werd in ieder geval een vliegende start met soms tientallen vragen per dag. In dit kader moet ook de succesvolle Energie-InfoDag vermeld worden die in maart honderden geïnteresseerde boeren, tuinders en toeleverders naar Oostmalle bracht om in tientallen infosessies alle aspecten van energie in land- en tuinbouw te bestuderen.

In de loop van het jaar werd er druk verder gewerkt aan lopende en nieuwe projecten: pure plantenolie, samenwerking, watermanagement, energieproductie, verwarmen met biomassa, duurzame glastuinbouw, marketing van hoeveproducten, e-learning... Al deze activiteiten passen binnen de drie hoofddomeinen van het Innovatiesteunpunt: watermanagement, energie en meerwaardecreatie. Een interessante nieuwkomer werd in 2006 op de sporen gezet. Het Agrocoach-project wil vooruitstrevende boeren en tuinders samenbrengen rond een peter die het leerproces van de groep begeleidt.

Het Innovatiesteunpunt wordt ook steeds meer gevraagd om voordrachten en studievergaderingen te geven. Energie was veruit het meest gevraagde onderwerp. Ook onderwerpen als communicatie, product- en ketenontwikkeling, watermanagement en samenwerking werden vaak aangevraagd door diverse structuren van de Boerenbondgroep. In totaal werden door de medewerkers van het Innovatiesteunpunt 141 betoelaagde vormingsactiviteiten gegeven, goed voor 320 uren

vorming en bijna 3600 cursisten. Daarnaast waren er nog een hele reeks demodagen en andere activiteiten die in het kader van projecten werden georganiseerd.

Inzake informatieverspreiding moeten de verschillende elektronische nieuwsbrieven gesignaleerd worden die regelmatig worden doorgestuurd naar vele geïnteresseerden. Zo was er de *Nieuwsbrief Koolzaad* (die werd afgesloten in 2006), de nieuwsbrief *Energie(k) boeren*, de nieuwkomer *Nieuwsbrief Water* en de *Innovatietelex* die ook maandelijks wordt opgenomen op de middenbladzijden van *Boer&Tuinder*. Verder werden er tientallen artikels geschreven voor *Boer&Tuinder* en voor *Landbouw&Techniek* (met een speciale editie rond energieproductie). Daarnaast werden bijdragen geleverd aan *Proeftuinnieuws*, *Verbondsnieuws* en *Fruitteltnieuws*.

In 2006 realiseerde het Innovatiesteunpunt twee nieuwe brochures. *Je agrarisch bedrijf inpassen in het landschap* gaat over de landschappelijke inplanting van landbouwbedrijfsgebouwen in hun omgeving. De andere brochure (in een Nederlandstalige en een Engelstalige versie) kreeg als titel *De stad zien als kans*. Ze geeft boeren en tuinders inspiratie en advies rond de vele mogelijkheden die een agrarische ondernemer in een verstedelijkt gebied als Vlaanderen heeft.

Ook de website werd druk bezocht. Een gedeeltelijke meting van het aantal geraadpleegde pagina's leverde meer dan 25.000 'pageviews' op. In de loop van 2006 werd de website trouwens gevoelig uitgebreid. Zo werden vele pagina's thematische informatie ingevoerd in het kader van een ALT-project rond elektronisch leren.

Tenslotte is er nog de belangrijkste activiteit van het Innovatiesteunpunt met name het begeleiden van de honderden individuele innovatiedossiers. Op sommige dagen stond de telefoon roodgloeiend. Ook hier hadden de vragen rond energiegebruik en energieproductie veel aandacht. Het is duidelijk dat de Vlaamse land- en tuinbouw gekozen heeft om zelf energie te gaan produceren om op die manier de factuur te verlichten en er in veel gevallen zelfs een extra inkomen uit te halen.

2006 was een zeer druk jaar voor het Innovatiesteunpunt voor land- en tuinbouw. Voor 2007 dient er zich op het eerste zicht geen verandering aan, integendeel...

2.1.4.2 | Agro|bedrijfs hulp vzw

Ledenevolutie

In 2006 waren 4375 bedrijven aangesloten. Dit zijn er netto 178 minder dan in 2005. Vooral bedrijven aangesloten in de reeks van de 'onderlinge hulp' haken af. Niet alleen ligt de gemiddelde leeftijd in deze reeks hoger, de onderlinge hulp komt steeds meer in het gedrang. Gemiddeld gaat in elke provincie het ledenaantal met 5% achteruit. De dalende trend in de ledencijfers is zeker niet ongevoelbaar, rekening houdend met het dalend aantal actieve land- en tuinbouwbedrijven in Vlaanderen. Wel dwingt het de organisatie om nieuwe inkomsten te zoeken en meer professioneel met klantenprospectie bezig te zijn. De kostenstijging moet worden getemperd en de globale kosten moeten kunnen gespreid worden over meer leden.

In 2006 waren er 2172 leden aangesloten in de reeks onderlinge hulp en 2203 in de reeks directe hulp. Het is voor het eerst dat deze laatste reeks meer leden telt dan de klassieke onderlinge hulp. De Oostkantons en Vlaams-Brabant nemen ieder 5% van het ledenaantal voor hun rekening, 80% van de leden komt uit de provincies Antwerpen (28%), West-Vlaanderen (27%) en Oost-Vlaanderen (25%). In Limburg tenslotte zijn er 10% van de leden woonachtig.

Bedrijfsverzorgers

In 2006 bestond het team bedrijfsverzorgers uit 107 personen. Het aantal arbeidsovereenkomsten van onbepaalde duur steeg van 63 naar 76. De meest opvallende tendens van 2006 is een toegenomen verloop van het personeel. Naast de eerder verwachte uitdientstredingen omwille van bijvoorbeeld een bedrijfsovername, blijkt ook duidelijk dat er naar tewerkstelling in andere sectoren wordt uitgeweken. De krapte op de arbeidsmarkt gekoppeld aan de hogere lonen in sommige andere sectoren, maakt dat agro|bedrijfs hulp meer intensief op zoek moet naar gekwalificeerd personeel.

Onderlinge hulp

Slechts 2225 uren onderlinge hulp werden opgegeven. Dit is een daling met 1099 uur en een absoluut minimum in de geschiedenis van de onderlinge hulp. Deze hulpvorm, welk belang ze ook ooit heeft gehad, is vandaag haast onbestaande geworden. De meer adequate maar te betalen bedrijfsverzorging heeft de rol overgenomen.

Directe hulp

De hulp omwille van sociale redenen steeg met 1654 uur in vergelijking met 2006. Deze stijging heeft vooral te maken met verhoogde opleidingsinspanningen voor het personeel. De hulp voor vakantie is flink gestegen. De redenen ziekte en overlijden bleven nagenoeg ongewijzigd, voor ongeval en moederschapsrust kon een gedaalde hulpvraag worden vastgesteld. De hulp bleef gelijk of steeg in elke provincie met uitzondering van Oost-Vlaanderen waar de hulp met circa 3800 uur daalde na de stopzetting van de hulp op twee bedrijven naar aanleiding van een overlijden. Bij vergelijking over de sectoren heen is de hulp in de rundveehouderij gestegen en in de bloemisterij aanzienlijk gedaald.

2.1.4.3 | Agro|services cvba

Opnieuw kende agro|services een jaar met een sterke groei. Zowel de activiteiten als de omzet dikten met circa 15% aan. De seizoensarbeid speelde een heel belangrijke rol. Het aandeel van de seizoensarbeid in de globale activiteit verdubbelde tot 25%. Hiervoor waren in totaal 438 plukkaarten nodig.

Het aantal klanten groeide tot 343, het aantal uitzendkrachten tot 1157. Het aandeel van de klanten in de primaire agrarische sector nam toe, het aantal klanten in de verwerkende industrie bleef gelijk.

Het is opmerkelijk dat de krapte op de arbeidsmarkt zich ook bij een uitzendbureau laat gevoelen. Agro|services kan zeer tevreden terugblikken op de gerealiseerde groei. Maar het is duidelijk dat de groei nog veel groter had kunnen geweest zijn indien voldoende valabele arbeidskrachten konden worden gevonden. Agro|services dient dan ook in toe-

Tabel 6 Aandeel hulp per reden en aantal geholpen bedrijven

Reden van hulp	Aantal uur	Aantal geholpen bedrijven
Overlijden	7.688	18
Ziekte	26.935	215
Ongeval	5.613	65
Bevalling	944	8
Familiale redenen	609	14
Vakantie	10.101	355
Bijscholing	1.847	22
Totaal	53.736	697

nemende mate werkkrachten uit de nieuwe EU-landen in te schakelen om aan de vraag te kunnen voldoen. Op basis van de goede resultaten van 2006 werden de eerste voorbereidingen getroffen die moeten leiden naar een kantoor in de provincie Antwerpen.

2.1.4.4 | Agro|aanneming cvba

De dienstverlening steeg met 478 uur. De gevraagde hulp daalde door een erg verminderde vraag vanuit de sierteelt. In het begin van 2006 speelde de hoge brandstofprijzen zeker een rol, nadien was de toename van goedkopere seizoensarbeid in de sector de oorzaak voor de daling van de prestaties. Opvallend was de toename van de dienstverlening voor klauwverzorging waar met een bonus van 22% kon worden afgesloten.

De vennotenwerking, waar boeren via overheidsopdrachten aan landschapsonderhoud bouwen, nam andermaal sterk toe. 66 vennoten realiseerden met hun nevenactiviteiten een omzet van 60.000 euro. Dat is drie keer meer dan in het jaar 2005.

In 2006 ondersteunde agro|aanneming ook een aantal machinecoöperaties. Zo werden begeleidingstaken opgenomen in het Pajottenland (MARKvallei cvba), Essen (Essemco cvba), Bree (Maco v.m.g. cvba) Sint-Niklaas (Simar cvba). Het platform voor machinecoöperaties werd door de vertegenwoordigde coöperaties erg gesmaakt. Het platform zorgt voor info-uitwisseling en bevordert de onderlinge samenwerking.

2.1.4.5 | Steunpunt Groene Zorg

Land- en tuinbouwbedrijven kunnen heel waardevolle partners zijn binnen het welzijnswerk. Groene Zorg of zorgboerderijen, zoals deze bedrijven genoemd worden, hebben de afgelopen jaren bewezen erg aanvullend te zijn bij de gangbare opvangvormen voor onder meer personen met een handicap, jongeren met moeilijkheden en personen met psychische problemen.

Sinds 1 december 2005 is de eerste wetgeving rond zorgboerderijen van kracht. 2006, het eerste volledige jaar waarin dossiers konden ingediend worden, was daarom het jaar van de waarheid. En met resultaat: 121 zorgboerderijen werden officieel erkend!

De werking van het Steunpunt Groene Zorg kreeg in 2006 verder vorm. In het voorjaar werd de website www.groenezorg.be sterk vernieuwd en uitgebreid: een nieuwe lay-out, meer plaats voor inhoudelijke informatie, artikels per doelgroep... Hierdoor is de website een belangrijk instrument geworden. Dat blijkt duidelijk uit het gemiddelde van bijna 500 bezoekers die maandelijks de website bezoeken. Individuele dossiers werden, nog sterker dan in het verleden, intensief begeleid door de medewerkers. Zorgvragen werden nauwgezet gekoppeld aan de meest geschikte zorgboerderij. De begeleiding van deze individuele dossiers is erg tijdsintensief maar noodzakelijk om de samenwerking van bij de start alle slaagkansen te geven. De provinciale werking werd versterkt. Zo werd beslist om elk jaar in elke provincie een provinciale trefdag te organiseren voor de landbouw- en zorgsector samen. Alle actieve zorgboeren uit een bepaalde provincie zullen twee keer per jaar apart uitgenodigd worden om hun ervaringen uit te wisselen. In de provincie West-Vlaanderen werd deze intensieve werking pas gestart op het einde van het jaar. In 2006 werd vooral het voorbereidend werk geleverd, met de aanwerving van een nieuwe halftijdse medewerker als sluitstuk.

Informatie geven over zorgboerderijen is en blijft nog altijd een belangrijk aandachtspunt binnen het Steunpunt Groene Zorg. Men mag er écht nog niet van uit gaan dat iedereen al weet wat een zorgboerderij is. Het is wel positief dat voor bijna elke zorgvraag een zorgboerderij werd gevonden.

In de loop van 2006 werden voorbereidingen getroffen voor de uitgave van een kwaliteitsgids voor de zorgboerensector en voor het internationale congres 'Farming for Health' dat van 6 tot 10 november 2007 in Vlaanderen zal doorgaan.

2.2 | Landelijke Gilden

In 2006 startte de Landelijke Gilden een nieuwe beleidsperiode. Het nieuwe beleidsplan zet de krijtlijnen uit tot 2010. Heel wat acties werden in de steigers gezet en zullen hun vruchten de komende jaren afwerpen.

2.2.1 | Werking van de lokale afdelingen

Een lokale afdeling organiseerde, net als in 2005, gemiddeld 12 activiteiten op jaarbasis. Het bestuur vergaderde gemiddeld 6 keer per jaar om deze activiteiten voor te bereiden en te evalueren. Binnen het activiteiten aanbod zijn een aantal verschuivingen vast te stellen. Koken en tuinieren, de klassiekers onder de praktijkgerichte voordrachten, verliezen wat terrein ten voordele van nieuwe initiatieven zoals danscursussen en sessies digitale fotografie. Elk jaar zijn er ook meer bekende Vlamingen die 'in de praatstoel' plaatsnemen. Er is een heropleving van de buitenlandse bedevaarten gaande, vooral van de pelgrimstochten. Een heuglijke vaststelling is de toename van de actiegerichte activiteiten. Vooral de dorpsacties namen een hoge vlucht geïnspireerd door het jaarthema 'Ons dorp: Buitengewoon Leefbaar!'.

2.2.2 | Bijzondere aandachtspunten

2.2.2.1 | Jaarthema 'Cultuur je mee'

Bij dit jaarthema staat de leefbaarheid van het eigen dorp centraal. Samen nadenken over de sterktes en knelpunten van het eigen dorp was de opdracht voor de lokale gilde in 2006. Allerlei actiemodellen werden aangereikt om het bestuur hierin te ondersteunen. Verschillende afdelingen organiseerden een gespreksavond aan de hand van 'Dorp in de steigers' of 'Dorp gekiekt' en meer dan 6000 leden werkten mee aan een leefbaarheidsenquête. Al deze analyses zullen in 2007 leiden tot gerichte dorpsacties. Om dit maximaal te ondersteunen werd, samen met Cera en de Vlaamse overheid, de Vlaamse prijs 'Dorp met toekomst' boven de doopvont gehouden. *Nest*, *De Zondag* en *De Week-/Streekkrant* engageerden zich als mediapartner. Samen met 250 Tildonkse kinderen genoten deze partners op 7 december van het doopfeest van de actie.

2.2.2.2 | Nest en Levendland

Nest, hét plattelandsblad van Vlaanderen, blijft een sterk ledenvoordeel; de lokale besturen gebruikten het frequent voor hun ledenwerving. *Levendland* volgde de actuele bewegingsdossiers, gaf duiding en inspiratie, publiceerde een agenda van het verenigingsleven en bood ledenvoordelen aan. In 2006 werd gewerkt aan een nieuw concept voor het ledenblad.

2.2.2.3 | Seniorenwerking

De senioren zijn lid in de lokale afdeling. In sommige gilden waren er eigen initiatieven voor de oudere leden. De meeste activiteiten situeerden zich in de rubriek 'sport en spel', waarbij tafelspelen het meest in trek waren. Naast deze lokale werking voor de senioren is er een ruim aanbod van gewestelijke, regionale of provinciale dag- of namiddagactiviteiten. Zo organiseerden de regionale stuurgroepen in 2006 meer dan 250 activiteiten. Voordrachten, vaak gecombineerd met een muzikaal of humoristisch optreden, kwamen meest voor.

2.2.2.4 | Werking voor tuinliefhebbers

In functie van de steraanbieding in de tuinwerking die 'De voortuin' in de kijker plaatste, verscheen een nieuw boekje in de reeks *Thuis in eigen tuin*. Een tiental lesgevers werden gevormd om deze ideeën in cursusvorm te brengen in de lokale afdelingen. Tuincursussen bekleeden, ondanks een lichte daling, nog steeds een prominente plaats in het lokale activiteitenaanbod. De bovenlokale tuinactiviteiten, zoals het Open Tuinen-weekend en de Vlaamse Plantenbeurs in Liezele, bestendigden het succes van de vorige edities. Om de gehele tuinwerking te vernieuwen en nog beter te ondersteunen, startte een nationale stuurgroep tuinwerking.

2.2.2.5 | Werking voor schapenhouders

Zowel voor liefhebbers als voor professionele schapenhouders was er een bovenlokaal aanbod per provincie. Het bestond uit infovergaderingen, studiereizen en topvoorlichtingsavonden. Het thema hiervan was in 2006 'Het Offerfeest en rituele slachtingen'. Het blad *De schapenhouder*, dat de leden schapenhouders vijfmaal per jaar ontvangen, verscheen op 2500 exemplaren.

2.2.2.6 | Gastvrij platteland

Op regionaal vlak werden diverse recreatieve tochten georganiseerd die tienduizenden fietsers op de been brachten. Het seizoen startte op Pinkstermaandag met de Haspengouwse Gordel en eindigde op 10 september met Fietse-Lieren. De voorstelling van alle recreatieve tochten en activiteiten tijdens de zomermaanden vindt de 'dagtripper' in *Vakantietips*. Deze brochure werd verspreid als bijlage bij het ledenblad *Levendland* en via de lokale vvv-kantoren.

2.2.2.7 | Dag van de Landbouw

Op zondag 17 september ging de 'Dag van de Landbouw' door. De centrale leuze van de dag was 'Uw voedsel heeft een gezicht'. Op bijna 60 bedrijven, verspreid over heel Vlaanderen, kon de bezoeker kennismaken met de gezichten achter de producten, met de gedreven mensen die elke dag op een geëngageerde manier met de voedselproductie bezig zijn.

2.2.2.8 | Dorp in de kijker

De Landelijke Gilden zetten vijf dorpen in de kijker: Balegem, Geel, Hoogdele, Londerzeel en Lozen. Dit initiatief bracht een heel eigen dynamiek teweeg in het dorp. Er ontstonden contacten en vormen van samenwerking met het gemeentebestuur, met de toeristische dienst en met andere sociaal-culturele verenigingen... Dit alles leidde tot vernieuwende en verrassende programma's, waaraan mensen uit het dorp en van ver daarbuiten deelnamen.

2.2.2.9 | Nationale Streekzoektocht

De Nationale Streekzoektocht 'Op tocht door de Zwalmvalleï' bracht minstens drieduizend fietsers en autotoeristen naar de Vlaamse Ardennen.

2.2.2.10 | Solidair met de hele wereld

In 2006 was er opnieuw een nauwe samenwerking tussen de Landelijke Gilden en Ieder Voor Allen. Samen werd een fondsenwervingscampagne voor boeren uit West-Honduras op poten gezet onder de naam van de koffieactie. Op allerlei initiatieven, lokaal en bovenlokaal, wordt nog steeds (h)eerlijke, Hondurese koffie

verkocht. In november trokken 12 leden van de Landelijke Gilden zelf richting Honduras. Hun intense ervaringen op deze inleefreis zullen zij in 2007 met heel de vereniging delen.

2.2.3 | Kadervorming

2.2.3.1 | Voor bestuursleden

De provinciale vormingsplannen werden traditioneel in het bestuursblad *Kader* gepubliceerd, met een gevarieerd vormingsaanbod op maat van elke provincie. Programma-, start- of bewegingsavonden werden geprogrammeerd in alle provincies. Ook werd in verschillende gewesten een vorming opgezet over het werken met jongeren en jonge gezinnen. Verder zag een nieuw vormingsaanbod het licht: 'Carrousel 2006'. Het doel was vorming voor bestuursleden via kennismaking met en beleving van activiteiten. In alle provincies kreeg dit aanbod een prominente plaats in het vormingsplan.

2.2.3.2 | PlattelandsAcademie

Voor de PlattelandsAcademie was 2006 een uitzonderlijk jaar. In het voorjaar was er een studiedriedaagse met als centraal thema 'leefbare dorpen'. Meer dan 300 deelnemers participeerden aan een of meer activiteiten van deze driedaagse. Op 16 november organiseerde de Plattelandsacademie de studiedag 'PPS – Plattelandsontwikkeling met publiek-private samenwerking: een verkenning'. De 106 deelnemers waren het er over eens dat deze studiedag er in geslaagd was het thema van PPS prominenter te linken met plattelandsontwikkeling.

2.2.4 | Maatschappelijke projecten

2.2.4.1 | Vlaamse Federatie voor Hoeve- en Plattelandstoerisme

In januari 2005 ging de samenwerking van start tussen de vijf provinciale toeristische organisaties en de Vlaamse Federatie. Deze samenwerking wordt bezegeld in de vzw Plattelandstoerisme in Vlaanderen. De Vlaamse Federatie heeft sinds de oprichting van deze organisatie als voornaamste doel de belangenverdediging van de leden te verzorgen. Het werk van de voorbije jaren om de sector van het hoeve- en plattelandstoerisme een

eigen wetgevend kader te bezorgen, mondde in 2006 geleidelijk uit in een aantal oplossingen. Zo was er het Interdepartementeel Plattelandsoverleg (IPO). De eerste opdracht voor de werkgroep 'Werkruimte' was de Vlaamse Regering een advies te bezorgen over logiesbedrijven op het platteland. De werkgroep adviseerde om voor het hoevetoerisme in agrarisch gebied de capaciteit te laten toenemen tot 8 verblijfseenheden en 32 personen.

Een ander initiatief, waaraan in 2006 werd gesleuteld, is het koepeldecreet voor het verblijfstoerisme. Onder deze koepel ressorteren de diverse sectoren: hotel, plattelandstoerisme, stedelijke gastenkamer en kamperen. Als dit initiatief gerealiseerd wordt, zal de sector van het hoeve- en plattelandstoerisme eindelijk het eigen wetgevend kader verwerven, waar de Vlaamse Federatie zolang voor geijverd heeft. Aan dit decreet zouden immers ook de classificatienormen toegevoegd worden, waarmee de uitbaters de bekende 'klavers' kunnen bekomen. De Federatie vervult ook een belangrijke rol als 'coach' van de uitbaters. De advisering van uitbaters en van starters over wet- en regelgeving, kwaliteit en rentabiliteit neemt namelijk meer en meer tijd in beslag. In 2006 waren er ruim dertig adviesverleningen ter plaatse. Meer en meer blijkt de opgebouwde kennis door de Federatie onmisbaar te zijn om starters te begeleiden.

De Vlaamse Federatie is bij Toerisme Vlaanderen vertegenwoordigd in het Technisch Comité van de logiesverstreckende bedrijven, waar geadviseerd wordt aan de bevoegde minister van Toerisme over de uitbatingsvergunning en de classificatie van de logiesverstreckende bedrijven.

2.2.4.2 | Plattelandsklassen vzw

De vzw Plattelandsklassen wil jongeren in contact brengen met het Vlaamse platteland vanuit een integrale benadering. De nadruk ligt op de rol van de land- en tuinbouw, met aandacht voor landschap en natuur, geschiedenis, bewoning, geografie...

Basisactiviteit

De basisactiviteit is het organiseren van plattelandsklassen, gericht naar het basisonderwijs. Elk van deze initiatieven krijgt ondersteuning op administratief, organisatorisch en inhoudelijk vlak. In 2006 waren er 133 plattelandsklassen voor ongeveer 5000 kinderen. Daarnaast

is er een aanbod van ééndaagse schoolreizen. Dit zijn 'arrangementen', die een combinatie vormen van boerderijexploratie, streekverkenning en een 'ontspannende activiteit' in de plattelandssfeer. In 2006 gingen 20 plattelandsproevers voor ongeveer 700 kinderen door. Verder werden ook educatieve excursies voor het secundair onderwijs ontwikkeld onder de naam 'Linke Veldexcursies'. Twaalf secundaire klassen gingen met ruim 200 leerlingen via Plattelandsklassen vzw op plattelandsexcursie. Dit aanbod komt daarmee uit zijn experimentele fase en zal in de volgende jaren nog verder uitgebouwd worden.

Didactisch materiaal

Voor de leerkracht die didactisch materiaal zoekt om de plattelandsklas verder te stofferen of gewoon voor een thema, kan de vzw een ruim aanbod doen van didactisch materiaal. Maar ook de jeugdmonitor die op zoek is naar speelse plattelandsinspiratie kan op zijn wenken bediend worden. In 2006 was er de speciale aandacht voor de ontwikkeling van materiaal voor het kleuter- en voor het secundair onderwijs. Dit materiaal wordt tegen verzendkosten verspreid onder leerkrachten, onder land- en tuinbouwers die groepen op het eigen bedrijf ontvangen en bij educatieve organisaties.

Ondersteuning van individuele land- en tuinbouwbedrijven

Verscheidene actieve land- en tuinbouwbedrijven ontvangen regelmatig groepen kinderen; het zijn educatieve land- en tuinbouwbedrijven. Sommige daarvan willen verder uitgroeien tot een echte 'educatieve boerderij', waar groepen tegen vergoeding een rondleiding met een proevertje krijgen en een avontuurlijk dagje kunnen beleven. Op vraag van de Landelijke Gilden ondersteunt de vzw ook de actie 'Kijkboerderijen'. Er werd een netwerk van meer dan 50 educatieve land- en tuinbouwbedrijven ontwikkeld. Voor deze groep van land- en tuinbouwers voorziet vzw Plattelandsklassen een aangepaste ondersteuning via vorming en individuele begeleiding van de bedrijfsleider, educatieve uitrusting van het bedrijf tot en met het vermarkten van het educatieve product.

Ondersteuning van landelijke gilden

Verschiedene landelijke gilden nemen in eigen dorp regelmatig educatieve initiatieven voor de jeugd. Plattelandsklassen reikt 'stapstenen' aan om deze initiatieven zo uit te werken dat ze maximaal aan de wensen en doelstellingen van de doelgroep voldoen. In samenwerking met lokale gilden, met steden

en provincies werden verscheidene educatieve wandel- en fietspaden ingericht langs typische landbouwstreken en langs verschillende land- of tuinbouwbedrijven.

2.2.4.3 | De Vlaamse Vlegeldorsersbeweging vzw

De afdelingen van de Vlaamse Vlegeldorsersbeweging organiseerden veel demonstraties en lessen. Op de algemene vergadering werd tekst en uitleg gegeven over het vrijwilligersbeleid. Gierle kaapte de hoofdprijs weg op het nationaal kampioenschap in Wuustwezel.

2.2.4.4 | Plattelandsontwikkelingsprojecten

De Europese overheid wil bijkomende stimuleren geven op het vlak van plattelandsonwikkeling via het Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling, hoofdstuk 9.3.9. (het PDPO); via LEADER+ (dat voor bepaalde plattelandsregio's experimentele projecten op het vlak van plattelandsonwikkeling ondersteunt) en via Interreg III (dat grensoverschrijdende samenwerking ondersteunt). De Landelijke Gilden participeerden als partner of als promotor aan verschillende projecten. Aangezien 2006 het laatste jaar van de lopende Europese programmaperiode was, zaten de meeste van deze projecten in een afsluitende fase.

Innoverende plattelandseconomie

In 2005 startte een groot project in het kader van Interreg III a Euregio Benelux Middengebied. Dit gebied omvat in Vlaanderen de provincies Antwerpen, Limburg en het arrondissement Leuven, in Nederland de provincies Noord-Brabant en Limburg. Het project 'Innoverende plattelandseconomie' richt zich op de verbreding van plattelandactiviteiten en speelt daarmee in op de ingrijpende veranderingen die de economische structuur van het platteland ondergaat. Meer in het bijzonder wil het een integraal concept van belevings-economie uitbouwen op basis van de reeds aanwezige functies van recreatie, toerisme, natuurbeleving en educatie.

Dit gebeurt op 4 specifieke domeinen:

- de kennisopbouw en professionalisering van de actoren op het vlak van plattelandsbeleving;
- de ontwikkeling van innovatieve belevingsproducten;

- het starten van vernieuwende netwerkvormen die de traditionele sectorbenadering overstijgen;
- de professionalisering van de communicatie en het vermarkten van het aanbod.

Het projectvoorstel wordt zeer breed gedragen. Niet minder dan 18 partners werken er in samen. Zowel de vijf betrokken provinciale overheden als de meest relevante landbouworganisaties, plattelandsorganisaties en verschillende meer 'gespecialiseerde' steunpunten rond hoeve- en streekproducten, toerisme, educatie... zijn betrokken. De Landelijke Gilden spelen als projectverantwoordelijke een activerende en coördinerende rol voor het gehele project.

Plattelandsbeleving Maasland

Dit project, met de Landelijke Gilden als promotor, wil in het projectgebied van LEADER+ Midden-Maasland een ruim aanbod aan belevingsmomenten ontwikkelen. In 2006 werd onder andere een fietsevenement 'de boer op' georganiseerd. Dit evenement ging door op 9 juli 2006 en had ongeveer 8500 deelnemers. Daarnaast werden in samenwerking met de bond van de erkende gidzen een aanbod van twee begeleide 'open' plattelandswandelingen gestart onder de namen 'Van veld tot vlaai' en 'Van water tot wijn'.

Plattelandsbeleving Pajottenland

Dit project, waarbij Plattelandsklassen vzw en de Landelijke Gilden samen optreden, wou bijdragen tot de versterking van de economische structuur van het platteland door het professionaliseren van de economische waarde en het vermarkten van de plattelandsbeleving door agrarische ondernemers. In 2006 werd onder andere een nieuw belevingsarrangement voor groepen 'Koren op de molen' en een nieuw plattelandspad ontwikkeld. Verder werd bijzondere aandacht besteed aan de organisatie van een plattelandsevenement onder de naam 'Pajottelingen'. Dit evenement ging door op 13, 14 en 15 augustus 2006. Ongeveer 6600 bezoekers namen deel aan een kinderdag, een dialectenavond, een oogstfeest met kampioenschap boerengolf... Verder werd er gewerkt aan de ontwikkeling van een promotiepakket (plattelandstaxi) voor plattelandsklassen gericht op de Brusselse scholen en er werd een landbouwfilm voor het middelbaar onderwijs aangemaakt.

Cultuur in de schuur

Dit project, met de Landelijke Gilden als promotor, wil in het projectgebied van LEADER+ Midden-Maasland 15 kleinschalige culturele activiteiten voor en door de inwoners van het platteland organiseren en coördineren. Bedoeling is mensen aan te sporen cultuur op te snuiven op het platteland. Deze activiteiten werden ook intensief bekendgemaakt bij een breed doelpubliek.

Jongeren buiten-kansen geven!

Plattelandsklassen vzw wil in het projectgebied van LEADER+ Midden-Maasland samen met een aantal partners, educatieve initiatieven ontwikkelen voor jongeren tussen 14 en 18 jaar. Daarmee werd een belangrijke stap gezet in de verbreding van het educatief aanbod naar deze doelgroep. In 2006 werden zes educatieve excursies ontwikkeld en ook verschillende educatieve spelen en doe-dozen die deze excursies kunnen ondersteunen en uitdiepen. De ruggengraat van het project wordt gevormd door een educatieve website www.linkeveld.be die aan leerkrachten educatieve achtergrondinformatie geeft.

Kempense landbouwdagen

Dit project organiseerde, met ondersteuning vanuit het PDP0-programma in de provincie Antwerpen, opendeurdagen op land- en tuinbouwbedrijven. Tussen april en september kreeg het brede publiek ruimschoots de kans om de land- en tuinbouwsector van dichterbij te leren kennen.

2.2.4.5 | Samenwerkingsverbanden voor plattelandsontwikkeling

Naast het zelf uitvoeren van de bovenstaande projecten zijn de Landelijke Gilden ook voortrekker bij het organiseren van structurele samenwerkingsverbanden met andere partners. Bij deze samenwerkingsverbanden worden de sterke kenmerken van de Landelijke Gilden samengevoegd met de troeven van de andere deelnemende partners zodat bijgedragen wordt tot een efficiënte plattelandsontwikkeling. Elk van deze samenwerkingsverbanden is actief rond één of meerdere specifieke thema's. Hiervoor kan beroep gedaan worden op de ondersteuning vanuit de verschillende Europese programma's voor plattelandsontwikkeling.

Het Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling vzw

Een steunpunt voor plattelandsontwikkeling startte in de provincie Limburg met steun van Europa, Vlaanderen en de provincie Limburg vanuit het PDPO-programma.

Het Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling werkt rond twee thema's:

- boeren met een arbeidsoverschot op het bedrijf helpen bij het vinden van aanvullend werk (bijvoorbeeld bermbeheer in opdracht van de gemeente);
- boeren helpen bij het innovatief ondernemen inzake hoeveproducten, hoevetoeerisme, educatie, recreatie, agrarisch natuurbeheer...

Het Oost-Vlaams Steunpunt Groene Zorg

'Groene Zorg/Boeren aan Welzijn' is een plattelandsproject waarvoor de Landelijke Gilden en Steunpunt Welzijn vzw de handen in elkaar slaan. Met de steun van het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen, de Vlaamse overheid en Europa wil dit project de vraag vanuit zorginstellingen en het aanbod vanuit de landbouwsector en andere actoren op het platteland op een kwaliteitsvolle manier samenbrengen. Het steunpunt doet dit onder meer door duidelijke, correcte informatie over groene zorg te geven aan zowel de welzijnssector als aan de boeren en tuinders. Met een jaarlijkse verkiezing van een zorgboer wordt het engagement van de zorgboeren in de kijker gezet.

Plattelandscentrum Meetjesland vzw

De Landelijke Gilden participeren samen met de gemeente Sint-Laureins in een regionaal plattelandssteunpunt: het Plattelandscentrum Meetjesland. Dit centrum probeert, met de steun van Europa, Vlaanderen en het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen via het zogenaamde PDPO-programma, op een hedendaagse, kritische en verhelderende manier de vervreemding van land- en tuinbouw tegen te gaan. Daartoe werd een educatief bezoekerscentrum ingericht. Daarnaast is het Plattelandscentrum Meetjesland een uitvalsbasis voor georganiseerde dagtrips en werden er initiatieven als 'verlichte boerderijtochten', 'landbouwsneukeltochten'... ingericht.

Verder ontwikkelde het Plattelandscentrum Meetjesland in 2006, met steun vanuit het 'LEADER+'-programma, een werking naar hoeve- en streekproducenten. Bedoeling is het vermarkten van hoeve- en streekproducten te verbeteren via de creatie van een coöperatieve structuur.

Plattelandsactie Kempen + vzw

Dit samenwerkingsverband tussen de provincie Antwerpen en de Landelijke Gilden vindt zijn oorsprong in het 'LEADER+'-programma in de Antwerpse Kempen. In 2005 werd deze vzw echter uitgebouwd tot een echt 'steunpunt voor plattelandsontwikkeling' voor de provincie Antwerpen. Zo werden bijvoorbeeld in samenwerking met lokale ondernemers plattelandsarrangementen ontwikkeld, gericht naar het bedrijfsleven (teambuilding, incentives...). Via een transnationaal 'LEADER+'-project komen hoogkwalitatieve arrangementen tot stand waarbij hoeve- en streekproducten een centrale rol spelen.

PAK+ vzw is ook de organisator van de plattelandsbeurs Prominant. De nadruk lag in 2006 sterk op de promotie van hoeveproducten. Daarnaast werd het platteland bekeken vanuit verschillende invalshoeken: recreatief, educatief, culinair... Dit evenement had plaats op 3 september in Geel en ontving in totaal 10.000 bezoekers.

2.2.4.6 | Netwerkvorming

De Landelijke Gilden zijn aanwezig in tientallen verschillende netwerken in verband met platteland, sociaal-cultureel werk, welzijn, toerisme en andere.

Plaatselijke groepen LEADER+

Het 'LEADER+'-programma vormt een laboratorium voor nieuwe strategieën voor het platteland waarbij representatieve groepen van een bepaalde regio de handen in elkaar slaan om voor die regio een ontwikkelingsplan uit te voeren. Vijf gebieden werden in Vlaanderen afgebakend als 'LEADER+'-gebied. In elk van deze streken werden 'plaatselijke groepen' gevormd, die voor de eigen regio een ontwikkelingsplan uitwerkten. Het gaat om: Brugs Ommeland, Meetjesland, Pajottenland, Antwerpse Kempen, Midden-Maasland. De Landelijke Gilden zijn via hun regionale structuren vertegenwoordigd in elk van deze plaatselijke groepen.

Samenwerkingsverband plattelandsontwikkeling Londerzeel

De gemeente Londerzeel nam het initiatief om een aantal actoren die actief zijn op het platteland in hun gemeente samen te brengen om een gemeentelijk plattelandsontwikkelingsplan op touw te zetten. Via verschillende thematische werkgroepen worden concrete acties

ontwikkeld zoals de inrichting van een plattelandscentrum, een recreatieve fietsroute, een inburgeringspakket voor nieuwe bewoners, de ontwikkeling van een plattelandskaart... De Landelijke Gilden en Plattelandklassen vzw werden door de gemeente gevraagd om vanuit hun eigen expertise een bijdrage te leveren aan dit proces. Ze namen actief deel aan de verschillende werkgroepen.

2.2.5 | Seniorenraad

De Seniorenraad van de Landelijke Beweging buigt zich over thema's en dossiers die betekenisvol zijn voor 60+ers die op het platteland leven. De raad levert advies aan de eigen structuren (Landelijke Gilden en KVLV) en verdedigt de belangen van de leden in diverse overlegorganen, waaronder de nieuwe Vlaamse Ouderenraad. In de Seniorenraad kwamen volgende thema's aan bod: 'Ouderen plannen mee: voorbereiding gemeente- en provincieraadsverkiezingen'; 'Aandachtspunten en actualiteiten uit de sociale zekerheid'; 'Het Vlaams Ouderenbeleidsplan' en 'Ouderen en euthanasie'.

Op de jaarlijkse zomersamenkomst met de vertegenwoordigers van de Landelijke Gilden in de Seniorenraad verkozen, werd de campagne 'Bestuursverkiezingen 2007' voorbereid en kwam de programmatie voor lokale afdelingen ter sprake.

2.3 | Communicatie

De werking van de afdeling Communicatie is afgestemd op 5 belangrijke opdrachten:

- De zorg om een gebundeld en hedendaags communicatiebeleid dat gebruik maakt van de meest diverse en eigentijdse communicatiemiddelen.
- De zorg voor optimale communicatie.
- Het creëren van een breed maatschappelijk draagvlak door netwerkvorming en dialoog.
- Het implementeren en overwaken van de missie van de Boerenbond en van de Landelijke Gilden.
- Het uitbouwen en up-to-date houden van een kennissysteem ten dienste van de organisatie en van derden.

2.3.1 | Externe communicatie

2.3.1.1 | Pers

Als woordvoerder werd Roger Saenen, die op pensioen ging, opgevolgd door Anne-Marie Vangeenberghe.

Het Boerenbondcongres vormde een prominent thema in de externe communicatie van de Boerenbond in 2006. Via de website, via een affichecampagne langs de Vlaamse wegen en via een stickeractie op duizenden auto's van leden en medewerkers werd het brede publiek de vraag voorgelegd: '2016, nog een boer gezien?' Het congresverloop en de weerhouden beleidslijnen kregen ruime aandacht in de nationale pers. Via regionale persconferenties werden ook de regionale media geïnformeerd over de congresbesluiten.

Veel mediabelangstelling was er voor de gevolgen van de droge, warme maand juli en de natte, koude maand augustus. Nagenoeg elke dag kwamen er vragen over de ernst van de situatie. Dat niet alleen het weer, maar ook de prijsvorming het inkomen van boeren en tuinders bepaalt, is voor veel journalisten niet altijd onmiddellijk duidelijk wanneer ze op zoek zijn naar dramatische verhalen. Op het einde van het jaar kon in een persbericht een bilan opgemaakt worden waaruit bleek dat het landbouwincome per hoofd in 2006 behoorlijk geweest was.

Crisiscommunicatie was aan de orde in de maand januari (naar aanleiding van de dioxinecrisis met Tessenderlo-Chemie) en in de maand augustus (naar aanleiding van de uitbraak van

de blauwtongziekte). Dagelijkse, elektronische communicatie was de manier bij uitstek om zoveel mogelijk leden tijdig en correct te informeren. Via mail werden de leden geïnformeerd over elke nieuwe evolutie; via de website konden linken gelegd worden naar de website van het Voedselagentschap waar de meest actuele overheidsinformatie en – richtlijnen ter beschikking waren. Een staaltje van efficiënte, elektronische samenwerking tussen een beroepsorganisatie en de overheid!

De afdeling was ook betrokken bij de rechtzetting en de verfijning door Ieder Voor Allen van de informatie over de noord-zuidproblematiek in de II.II.II.-campagne.

De Dag van de Landbouw werd in een nieuw kleedje gestoken. Het nieuwe campagnebeeld met gezinsfoto's die in een omgeploegde akker gemonteerd waren, lokte positieve reacties uit. Zestig land- en tuinbouwbedrijven, verspreid over heel Vlaanderen, mochten 80.000 bezoekers verwelkomen. Onder het motto 'Uw voedsel heeft een gezicht' toonden zij hoe het er op een modern agrarisch bedrijf aan toe gaat.

De afdeling gaf advies en ondersteuning op inhoudelijk en grafisch vlak aan de omvorming van het ledenblad *Levendland* naar *Buiten*; aan de publicatie van *Vakantietips* en aan de hervorming van de tijdschriften van Groene Kring en KLJ.

Voor een syndicale organisatie als de Boerenbond is het van groot belang om in de media voldoende ruim aan bod te komen. Uit de verzamelde persoverzichten van Mediargus kan vastgesteld worden dat de Boerenbond in 2006 werd vernoemd in niet minder dan 560 artikels, verschenen in de Vlaamse dagbladen, *Knack* of *Trends*. Zelf stuurde de dienst 53 persberichten uit. De meeste media-aandacht ging in 2006 naar de biobrandstoffen. De landbouwer wordt niet langer uitsluitend gezien als voedselproducent maar ook als teler van energiegrondstoffen. Maar ook de energiebesparende en -producerende toepassingen, vooral in de tuinbouw, ontgingen de aandacht van de journalisten niet. Door de goede samenwerking met de diverse Vlaamse en regionale radio- en tv-stations werd regelmatig aandacht besteed aan de standpunten en activiteiten van de organisatie en werd de sector realistisch in beeld gebracht. De afdeling Communicatie was ook een belangrijk aanspreekpunt voor journalisten die op zoek

waren naar achtergrondinformatie of naar interessante adressen of contactpersonen voor interviews of opnames.

2.3.1.2 | Beeldvorming

OLTS, de ontmoetingsdag tussen de Boerenbond en de laatstejaarsstudenten van de bacheloropleiding in de agro-biotechnologie, kende zijn 15de editie. In totaal namen 180 studenten en docenten uit de 4 Vlaamse instellingen voor hoger agrarisch onderwijs aan deze studiedag over een twintigtal actuele thema's deel.

De afdeling Communicatie was sterk geëngageerd in de organisatie en de vormgeving van het Boerenbondcongres van 2 december.

Het project 'Met 100 rond 1 boerentafel', in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting, liep in 2006 ten einde. Doelstelling van dit project was het contact tussen boer en burger, tussen producent en consument te verdiepen. In het voorjaar werden de deelnemers uitgenodigd ten huize van hun gastheerbedrijf. Na een (hernieuwde) kennismaking werd een bezoek gebracht aan een andersoortig land- en tuinbouwbedrijf in de buurt. In het najaar werden alle deelnemers uitgenodigd voor een feestelijke slotmanifestatie in het Boerenbondhoofdgebouw te Leuven. Tijdens de gesprekken bleek dat de grote betrokkenheid van de deelnemers en het duurzame, niet eenmalige karakter van de actie als de grootste pluspunten van dit initiatief beschouwd werden.

De Boerenbond was – samen met de *SERV*-partners – betrokken bij de voorbereiding van *Morgen beter*, een tv-programma over sociaal-economische thema's in samenwerking met de vrt (Canvas); bij de werking van de Raad van Bestuur van *VILT*, het Vlaams Informatiecentrum van Land- en Tuinbouw en bij de redactie van *Landgenoten*. De beeldvorming van de Boerenbond en van de Landelijke Gilden werd verder verzorgd via de productie van zes radiokronieken die werden uitgezonden op Radio 1. De onderwerpen waren onder meer bio-energie, Wereldwaterdag, tewerkstelling in land- en tuinbouw en het Boerenbondcongres.

2.3.1.3 | Website

Een website is sinds enkele jaren niet meer weg te denken uit de waaier van communicatie-

middelen die een organisatie ter beschikking heeft. Het belang van internet neemt ook binnen de landbouwsector snel toe. Eind vorig jaar werd de website van de Boerenbond en de Landelijke Gilden uitgebreid met een exclusief leden- en bestuursledengedeelte. Eind 2006 hadden meer dan 2000 leden en bestuursleden een paswoord aangevraagd. Voor de bestuursleden van de Landelijke Gilden is het afgesloten deel van de website een nuttig werkinstrument, waar zij heel wat documenten en brochures kunnen downloaden. De boeren en tuinders vinden op het ledengedeelte dan weer specifieke juridische informatie en dossiers met achtergrondinformatie. De website is het instrument bij uitstek om kort op de bal te spelen bij crisissituaties. Dit is in 2006 spijtig genoeg nodig gebleken bij epidemies als de vogelgriep en de blauwtongziekte. De leden konden voortdurend de laatste stand van zaken volgen op de website. De meerwaarde van een website zit ook in de mogelijkheid om via linken alle nodige informatie van verschillende instanties samen te brengen op één pagina. Het grote publiek kon alle informatie rond de vele activiteiten van de Landelijke Gilden terug vinden op de website. Soms kon dezelfde informatie ook via specifieke url's bekomen worden: www.dorpindekijker.be of www.dagvandelandbouw.be zijn hier voorbeelden van.

2.3.2 | Ledencommunicatie

2.3.2.1 | Boer&Tuinder

Voor de communicatie met de leden blijft het weekblad *Boer&Tuinder* een heel belangrijk instrument hoewel er toenemende aandacht is voor communicatie via mail, elektronische nieuwsbrieven en internet. In het kader van de afdeling Communicatie houdt de redactie al deze ontwikkelingen in het oog om tot een optimale mediamix te komen. *Boer&Tuinder* verschijnt 48 keer per jaar. In een eerste luik van elk nummer komen de syndicale artikels waarbij het accent ligt op de verslaggeving vanuit de organisatiestructuren en de socio-economische en socio-juridische artikels met een bijzonder breed scala van thema's. Het woord van de voorzitter 'op de eerste rij' wordt nauwlettend gelezen door leden zowel als externe stakeholders. In het middenluik toont de redactie de mens achter of in de sector te laten zien via interviews en reportages. De middenpagina's worden in beslag genomen door telexen of nieuwsbrieven zoals de innovatie-

de mestverwerkingstelex die een heel eigen invorming krijgen en daardoor zeer herkenbaar zijn. De marktberichten blijven een vast gegeven net als de activiteitenagenda. Aan de provinciale pagina's en aan 'In en uit landelijk Vlaanderen' wordt voortdurend gesleuteld om de betrokkenheid van de leden te verhogen. De werking binnen de organisatie stond in 2006 in het teken van het congres. Het is logisch dat dit zich dan ook vertaalt in *Boer&Tuinder*. Het hele jaar door werden via diverse artikels de leden warm gemaakt om na te denken over hun eigen toekomst en de toekomst van hun sector. Uiteraard publiceerde *Boer&Tuinder* de enquête die ter voorbereiding van het congres gehouden werd. In het najaar werden de resultaten van deze enquête diepgaand geanalyseerd. Mede door de uitgesproken aandacht in het ledenblad was er een bijzonder goede opkomst op het congres. De week na het congres was er een gesmaakt katern waarin alle aspecten van de congresdag aan bod kwamen.

Themakaternen zijn een dankbaar middel om specifieke onderwerpen uit te diepen. Door ze in het midden van het ledenblad te plaatsen, zijn ze goed uitneembaar en kunnen ze – indien gewenst – bewaard worden. In 2006 waren er negen katerns over de volgende thema's: beheersovereenkomsten, overzicht van de syndicale werking in 2005, onderwijs, vorming, landbouwbarema's, vLIF, Dimona, studietoelagen en het congres. Het vormingskatern is uitgegroeid tot een inhoudelijk sterk stuk. Het moet de leden nog bewuster maken van de noodzaak aan vorming en hen informeren over het aanbod van de Boerenbond. Dimona was één van de thema's die nagenoeg wekelijks aan bod kwam. Andere vaste thema's waren MTR, Europa en WTO, mestdecreet, energie en de noord-zuidproblematiek.

2.3.2.2 | Landbouw&Techniek

2006 was een bijzonder jaar voor *Landbouw&Techniek* met de viering van de tiende jaargang. Het is een decennium geleden dat de organisatie een specialisatiebijdrage invoerde. Wie voor deze bijdrage kiest, mag deelnemen aan de kringwerking en kan de keuze maken uit *Landbouw&Techniek*, *Proeftuinnieuws* of *Fruiteeltnieuws*. In februari verscheen een feestnummer met de titel 'Tien jaar *Landbouw&Techniek*, een opstap naar beter boeren'. Interviews en reportages brachten een overzicht van tien jaar ontwikkeling in de sector. De

redactie greep daarvoor in de mate van het mogelijke terug naar die mensen en stakeholders die tien jaar geleden ook reeds aan bod kwamen in de eerste nummers. De focus in dit speciale nummer ging over ‘the making of’ *Landbouw&Techniek*. Qua publiciteitswerving was het een geslaagd nummer: een aantal adverteerders speelden op originele wijze in op het jubileum. Voor een select publiek van stakeholders werd tien jaar *Landbouw&Techniek* gevierd met een debat tussen Jos Van Hemelrijck, producer van het Canvas-programma *Over Leven* en Erik Van Bockstaele, directeur ILVO. Thema was de vulgarisatie van wetenschappelijke inzichten en ontdekkingen.

De invorming en de kwaliteit van de foto’s is een constant aandachtspunt voor de redactie van *Landbouw&Techniek*. De ‘Focus op...’ blijft een sterk gegeven. In elke editie wordt er naar gestreefd alle sectoren aan bod te laten komen, maar de ‘Focus op...’ laat toe een specifiek onderwerp verder uit te diepen. Er was een samenwerkingsverband met de Bodemkundige Dienst over irrigatiesturing, met het Innovatiesteunpunt over energie, met Nukamel over het gebruik van melkpoeder, met STIM over mestverwerking, met Vegaplan over IKKB en met Preventagri. De focus met Preventagri en met Vegaplan werd in het Frans vertaald. Ondanks het feit dat er in 2006 geen enkele grote landbouwbeurs plaatsvond kon de redactie 22 degelijke, boeiende en leerrijke nummers afleveren met nu en dan een heel speciale insteek.

2.3.2.3 | Der Bauer

Der Bauer blijft het belangrijkste communicatiemiddel met de leden uit de Oostkantons. Bedoeling is *Der Bauer* te stofferen met artikels van de redactie in Eupen aangevuld met artikels uit *Boer&Tuinder* en *Landbouw&Techniek*. Deze aanvulling wordt moeilijker en moeilijker omdat de Oostkantons voor een heel aantal wetten en decreten onder de Waalse Regering resorteren omwille van de regionalisering. Met een beperkt team worden wekelijks acht of zestien pagina’s verantwoord gevuld zodat de leden in de Oostkantons – hoofdzakelijk melkveehouders – goed op de hoogte blijven.

2.3.2.4 | Levendland

De zesendertigste jaargang van *Levendland* werd meteen ook de laatste. Gelijktijdig met

de productie van de zes nummers werd het nieuwe ledenblad *Buiten* voorbereid. De helft van de edities van de laatste jaargang waren dubbelnummers, wat al wees op de nood aan meer ruimte. *Levendland* behield de thematische indeling die het blad van bij de start meekreeg: maatschappij, duiding, actie en service, elk op één pagina. Een bijzondere actualiteit was de erkenning van het vrijwilligersstatuut, waarover *Levendland* uitgebreid informeerde. Bijzondere reeksen waren de serie ‘Denken rond het dorp’ (interviews met experts rond de ontwikkeling van het dorp) en de rubriek Huis&Tuinrecht met concrete vragen rond rechten en plichten in verband met wonen. Verder werden de grote initiatieven van de Landelijke Gilden ondersteund, waaronder de familie happening in Bellewaerde, het Open Tuinen-weekend, Dorp in de Kijker en de Dag van de Landbouw. De grote betrokkenheid van de lezers bleek uit de vele reacties op de ledenvoordelen en op de wedstrijden die werden aangeboden.

2.3.2.5 | Nest

Nest, het blad rond landelijke levensstijl, maakt deel uit van de voordelen die het lidmaatschap van de Landelijke Gilden biedt. De leden krijgen het blad thuis toegestuurd. Het magazine bevat vijf rubrieken: ‘Huis & Tuin’, ‘Spijs & Drank’, ‘Country Living’, ‘Wellness & Natuur’ en ‘Hobby’. Het tijdschrift wordt ook via de kiosk of via een abonnement aan het publiek aangeboden. Er bestaat ook een Franstalige versie. In totaal werden per nummer 150.000 exemplaren verdeeld.

Nest had minimaal 116 redactionele pagina’s, al werd dat aantal enkele keren overschreden. Er werd een nieuwe reeks ‘Langs oude wegen’ voorgesteld rond oude routes dwars door België en de lezersaanbiedingen werden gebundeld op aparte bladzijden. In de ‘kwekers’-reeks kwamen onder meer de producenten van tomaten, kersen, aardbeien en stroop aan bod. Het doel van *Nest*, het verspreiden van de landelijke cultuur, bleek ook uit het stijgende succes van de speciale edities rond thema’s als koken en wonen.

2.3.3 | Informatie- en kennisbeheer

Het informatie- en documentatiecentrum van de Boerenbond (INFODOC) blijft voortbouwen op zijn twee belangrijkste doelstellingen. Het

is het 'kenniscentrum' van de organisatie en het stelt de beschikbare informatie ook aan externe bezoekers ter beschikking.

INFODOC is ook lid van het LIBIS-netwerk van bibliotheken.

INFODOC zorgt in de eerst plaats voor het beheer en de verspreiding van informatie binnen de Boerenbond. Daarvoor worden er informatieve databanken opgebouwd en via het intranet ter beschikking gesteld aan de medewerkers. Voorbeelden hiervan zijn onder meer de databanken 'Bibliotheekcatalogus', 'Artikels uit landbouwtijdschriften', 'Pers-overzicht', 'Wetgeving', 'Statistieken'...

De gedrukte media blijven belangrijk voor de werking van INFODOC. Enkel verwijzen naar informatie in gedrukte vorm volstaat echter niet, ze dient ook snel 'geleverd' te worden! Dit veronderstelt verwerving, beheer en opslag van de documentatie. De bibliotheekcollectie met betrekking tot land- en tuinbouw en het platteland wordt voortdurend up-to-date gehouden door de wisselwerking met de medewerkers van de Boerenbond.

INFODOC is ook toegankelijk voor externe gebruikers, voornamelijk studenten en vorsers. In de leeszaal vinden zij welke informatie er in het informatiecentrum beschikbaar is en hoe die via de databanken raadpleegbaar is. Vele vragen van journalisten, onderzoekers en auteurs komen per post en e-mail op INFODOC terecht. De onderwerpen zijn van zeer uiteenlopende aard. *Open ruimte in het buitengebied – Groentestreek; Ontstaan van oude tarverassen, De Parti Agraire Belge, een rechtse boerenpartij (1931–1940); Energieverbruik in de landbouw* maar ook *Bio-ethische kwesties aan het levens-einde* en *Internetgebruik bij de landbouwers* zijn enkele van de (thesis)onderwerpen waarover studenten/vorsers werken en waarover zij op INFODOC informatie vinden.

Een andere belangrijke taak die de medewerkers van INFODOC behartigen, is de marktberichtgeving. De prijzen komen niet alleen elke week in *Boer&Tuinder*, zij worden ook via een abonnementensysteem als sms verstuurd naar de gsm's van de abonnees.

'Surfers' kunnen op de website van de Boerenbond niet alleen de bibliotheekcatalogus raadplegen, maar ook de referenties uit *Boer&Tuinder* en *Landbouw&Techniek* terugvinden. Dit heeft als grote voordeel dat de actuele informatie ook daar kan geraadpleegd worden.

3 | SBB

3.1 | Organisatorische opstelling

SBB is een sterk gedecentraliseerd bedrijf. Via het netwerk van 27 kantoren wordt de klant dicht bij huis bereikt. Om een oplossing te bieden aan de kwetsbaarheid van kleinere kantoren en om de onderlinge samenwerking te bevorderen, werden deze kantoren samengebracht in 11 regiokantoren. Deze entiteiten worden aangestuurd door een functioneel samengesteld team onder leiding van een regiomanager. Ook de milieumedewerkers en de bedrijfseconomisch adviseurs (onder andere de overnamebegeleiders) zijn geïntegreerd in de kantoren. Een centraal georganiseerde studiedienst bemand door juristen, economisten en bio-ingenieurs staat in voor een permanente kennisopbouw en opleiding van de medewerkers. In het najaar van 2006 werd een overname gerealiseerd van een belangrijk accountantskantoor in Lanaken waardoor SBB per 1 januari 2007 uitgroeit tot een bedrijf met 28 lokale kantoren gegroepeerd in 12 regio's.

3.2 | Werking

SBB verstevigde haar leidende positie als administratie- en advieskantoor voor de land- en tuinbouwsector. De evolutie in de wetgeving voor de agrarische sector zorgt onmiskenbaar voor een duidelijke accentverschuiving naar advisering.

De aanwending van een vennootschapsvorm voor het land- of tuinbouwbedrijf blijft een belangrijk aandachtspunt in de dienstverlening van SBB. In 2005 werd reeds een eerste voorzet gegeven met de organisatie van een drietal klantenvergaderingen. In 2006 werd deze inspanning verder gezet met 6 klantenvergaderingen over dit onderwerp. In totaal werden ruim 1400 geïnteresseerde land- en tuinbouwers bereikt. In navolging van deze inspanningen werd eind 2006 een *Praktijkgids Vennootschappen* uitgegeven, waarin op een overzichtelijke en bevattelijke wijze de reglementering en praktijk inzake vennootschapsvorming in land- en tuinbouw is opgenomen. Deze praktijkgids wordt in de sector erg goed onthaald.

Er wordt heel wat energie besteed aan de actualisering van de informaticatoepassingen van SBB. Zo werd het mestprogramma eind 2006 aangepast, rekening houdend met het nieuwe mestdecreet. Bovendien gebeurde er heel wat

overleg omtrent de implementatie van de regeling inzake de Eenmalige Perceelsregistratie (EPR) in de verzamelaanvraag. In 2006 had er een uitgebreide elektronische uitwisseling van klantengegevens tussen SBB en de overheid plaats.

Er werd bovendien geïnvesteerd in de verdere uitbouw van de specialistenteams, wat uiteraard kadert in de toenemende vraag in de sector naar gespecialiseerd advies. Met een bijkomende bedrijfseconomisch adviseur staat SBB klaar voor de implementatie van het nieuwe bedrijfsadviesstelsel (BAS). Met twee bijkomende milieuadviseurs kunnen de uitdagingen van 2007 – het nieuwe mestdecreet en de golf van hernieuwingen van milieuvergunningen – aangegaan worden.

3.3 | Klanten

In 2006 had SBB 10.263 klanten in de land- en tuinbouwsector. De daling van het aantal klanten met 0,56% ten opzichte van het vorig jaar ligt duidelijk lager dan de afvloei uit de Vlaamse land- en tuinbouw (2,73% volgens de cijfers van de laatste landbouwtelling). Daarmee wordt opnieuw bevestigd dat het marktaandeel van SBB in de sector nog steeds toeneemt. Zowat 70% van het cliënteel van SBB is lid van de Boerenbond.

4 | KVLV

Vrouwen met vaart

4.1 | Ledenblad

2006 was een belangrijk jaar voor het ledenblad van KVLV. Met een nieuwe naam, een nieuw uitzicht én een nieuwe inhoud kregen de leden eind januari het eerste nummer van 'Vrouwen met vaart' in hun bus. Voortaan kunnen ook niet-leden een abonnement nemen.

4.2 | Programma

Het programma-aanbod dat KVLV aan de lokale afdelingen aanbiedt, wordt gekaderd in een jaarthema dat telkens voor twee 'werkjaren' wordt ontwikkeld. Het jaarthema 'Vrouwenstreken' liep tot juli 2006 en legde de klemtoon op de creatieve ontplooiing van vrouwen. Van september 2006 tot juli 2008 werkt KVLV met het thema 't Zit vanbinnen'. Twee jaar werkt de beweging rond gezondheid met in een eerste werkjaar de nadruk op het belang van voldoende 'lichaamsbeweging' en in het tweede werkjaar aandacht voor 'gezonde voeding'.

De brede waaier van het vormingsaanbod leverde een totaal op van meer dan 40.000 eenmalige activiteiten en bijna 2000 bijeenkomsten in het kader van een cursus. Het betrof zowel algemeen vormende thema's als activiteiten gericht op ontmoeting en samenzijn.

4.3 | Opmaakdag

In de aanloop naar de gemeente- en provincieraadsverkiezingen wou KVLV leden die een democratisch engagement willen aangaan, ondersteunen. Daarvoor werd op 25 maart een 'Opmaakdag' georganiseerd. De aanwezigen kregen uitleg over de KVLV-accnten voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van oktober 2006 en er waren workshops over communicatie en imago met individueel advies over kleur, uitstraling, foto's...

4.4 | Vuurvast. Bakovens in Vlaanderen

Enkele jaren geleden startte het Museum voor de Oude Technieken in Grimbergen de campagne 'Red de bakovens'. Ook KVLV wil dit landelijk erfgoed bewaren, in ere herstellen en

integreren in het gemeenschapsleven en in het landschap van vandaag. Een eerste stap was het verzamelen van de boeiende en warme verhalen over bakhuisjes en bakovens in de vijf Vlaamse provincies. KVLV bracht ze bij elkaar in het boek *Vuurvast. Bakovens in Vlaanderen*. Naast het boek wil KVLV ook studiedagen organiseren over de restauratie en het onderhoud van bakovens. Een eerste studiedag ging in november door in Grimbergen en was onmiddellijk een groot succes.

4.5 | Kunst op het hof

'Kunst op het hof' is uitgegroeid tot hét zomerevent van KVLV. Op 8, 9, 10 en 11 juli werd iedereen verwacht om deel te nemen aan de kunst- en plattelandroute in Middelkerke, Slijpe, Schore en Mannekesvere met het water als tochtgenoot. De IJzer, de Honckvliet, het Lekevaartje en de Vladslovaart vormden de 'blauwe' draad doorheen het parcours. Ook in de kunst werd het accent gelegd op water.

4.6 | Fermweb

De website www.fermweb.be is bedoeld voor jeugdverenigingen en jeugdorganisaties die willen weten bij welke boeren ze terecht kunnen voor de aankoop van groenten, fruit, eieren... in de buurt van hun verblijfs- of kampplaats. Naast een databank met gegevens over de hoeveproducten bevat de site informatie over landbouw, biologische voeding en recepten met hoeveproducten. De website is een initiatief van de landbouw- en milieuadministraties van de Vlaamse Gemeenschap en werd uitgewerkt door KVLV-Agra, in nauwe samenwerking met het jeugdwerk en het Centrum voor Jeugdtoerisme.

4.7 | KVLV-gezinsinitiatieven

Op zaterdag 18 maart en zaterdag 24 juni konden KVLV-leden met familie en vrienden naar respectievelijk Plopsa Indoor Hasselt en Plopsaland De Panne. Bijna 2000 oma's en opa's, mama's en papa's en hun (klein)kinderen genoten van deze speciale KVLV-dagen. Op 23 april trokken honderden KVLV-wandelaars naar de Oost-Vlaamse gemeente Kruibeke voor een wandeldag voor groot en klein.

4.8 | Bestuurswerking

Op de vormingsavond 'Groeï je mee met KVLV?' konden de bestuursleden aan de hand van een competentietest en van groeikaartjes op zoek gaan naar hun competenties en ambities binnen KVLV. Het actief deelnemen binnen de structuurverkiezingen van KVLV werd aangehaald als een mogelijke weg. De verschillende stappen en procedures hiervoor werden uitgebreid toegelicht. De nieuwe tweejaarnerking werd voorgesteld op de programmabeurzen in Oostmalle, Hasselt, Deinze en Wijgmaal. De bestuursleden kregen de mogelijkheid om met volle teugen te komen proeven van het nieuwe KVLV-aanbod.

5.1 | Ledenbestand

5.1.1 | Ledencijfers

KLJ telde in 2006 23.014 leden of 263 leden meer dan in 2005. De groei van de voorgaande jaren werd verder gezet. Op vijf jaar tijd slaagde KLJ er in zijn ledenbestand met ongeveer 7% uit te breiden.

Deze ledengroei is het gevolg van een stijging van het aantal leden dat jaarlijks nieuw wordt aangetrokken en van een daling van het aantal leden dat jaarlijks uitstroomt. Immers, KLJ ziet elk jaar een klein vierde van zijn leden vertrekken. Om een ledenstijging te realiseren moeten dus jaarlijks ruim 5000 nieuwe KLJ'ers aangetrokken worden!

5.1.2 | Ledenwerving en ledenbinding

KLJ blijft investeren in de groei van het ledenaantal. Doorgedreven aandacht voor ledenwerving en verschillende campagnes hierrond vormen dan ook de eerste verklaring voor de groei van de beweging. In 2006 lanceerde KLJ een grote ledenwervingscampagne. Ze was vooral opmerkelijk omwille van de nationaal gecoördineerde broodzakkencampagne. In ruim 270 dorpen in Vlaanderen werd de plaatselijke bakker bereid gevonden om begin september KLJ-broodzakken te gebruiken, met promotie voor KLJ en de contactgegevens van de plaatselijke afdeling. Op die manier slaagde KLJ er in de reclame voor KLJ letterlijk op de keukentafel van duizenden Vlaamse gezinnen te brengen.

Daarnaast konden KLJ-afdelingen ook ledenwervingsaffiches en -folders bestellen en allerlei tips en ideeën downloaden via www.klj.be. Bovendien werd een speciale brochure voor ouders ontwikkeld, met de bedoeling hen te informeren over KLJ. Deze brochure werd massaal gebruikt door KLJ-afdelingen. Ze werd aan alle ouders van -12-leden bezorgd via het tijdschrift *komma*.

In 2006 werd ook een informatiecampagne gevoerd naar bestuursleden rond het thema 'ledenbinding'. Groeien betekent immers niet alleen zorgen dat er voldoende nieuwe leden instromen, het betekent ook ervoor zorgen dat de bestaande leden zo lang mogelijk blijven. Via twaalf actiefiches kregen afdelingen concrete tips om te werken aan een betere ledenbinding.

5.1.3 | Prospectie

De gunstige ledenevolutie wordt ook beïnvloed door de sterke aandacht voor het oprichten van nieuwe afdelingen. In 2006 werden twee nieuwe KLJ-afdelingen gesticht. In een periode van vijf jaar komt KLJ daarmee op een cijfer van 16 nieuwe afdelingen. Dat betekent dat de KLJ-beweging stap voor stap structureel groter wordt.

5.1.4 | Leeftijdsgroepen

KLJ werkt traditioneel met drie leeftijdsgroepen: -12, -16 en +16. Belangrijk is dat ruim 60% van de leden van KLJ ouder is dan 16. KLJ is en blijft dus op de eerste plaats een jongerenbeweging. Hoopgevend op dat vlak is dat de beweging erin geslaagd is de dalende tendens die binnen deze leeftijdsgroep de laatste jaren opviel, te stabiliseren en zelfs om te buigen in een lichte groei. In 2006 werd beslist om twee nieuwe leeftijdsgroepen te erkennen als KLJ: -9 en +20. Met de erkenning van -9 formaliseert KLJ eigenlijk de realiteit; ruim 70 afdelingen hadden al een werking voor -9-jarigen. Eens een afdeling een werking heeft voor -12-jarigen, kan ze immers moeilijk anders dan de verjonging door te trekken tot de ondergrens (6 jaar) om de concurrentie met andere jeugdbewegingen aan te kunnen. Daarnaast werd er met de erkenning van +20 voor gekozen om afdelingen te stimuleren een speciale werking voor twintigers op te zetten. Op die manier wordt gegarandeerd dat KLJ een echte jongerenbeweging blijft en wordt een 'gat in de markt' aangeboord.

5.2 | Werking

De beleidsnota die KLJ bij de overheid indiende voor de periode 2007–2009 werd bijzonder positief geëvalueerd. Ze bevat de krijtlijnen van de werking en legt vooral een sterk accent op het vergroten van de naambekendheid en het profileren van de beweging.

KLJ hangt haar aanbod voor afdelingen in grote mate op aan vier thema's, die de identiteit van KLJ vormen. Het spreekt voor zich dat er ook projectmatig rond andere thema's wordt gewerkt.

5.2.1 | Pastoraal

KLJ bracht een bundel uit rond 'kampmomenten', boordenvol ideeën voor afdelingen die het even stil willen maken op kamp: tafelgebeden en -liedjes, vertrouwensspelen, kampvuurmomenten... In juli organiseerde KLJ naar jaarlijkse traditie een jongerenbedevaart naar Lourdes, met ongeveer 25 deelnemers. Daarnaast werden heel wat vieringen en bezinningen uitgewerkt, onder andere de jaarthema viering. Op alle meerdaagse initiatieven van KLJ werd traditiegetrouw een viering voorzien.

5.2.2 | Plattelandsontwikkeling

KLJ publiceerde op haar website een aanbod van 'uittips op het platteland' (kinderboerderijen, hoevertoerisme, landbouwleerpaden...). Daarnaast werd de map *weidekriebels* met spel materiaal rond landbouw en platteland op de website geplaatst.

In de aanloop van de kampperiode werd via artikels in tijdschriften, website en zendingen promotie gevoerd voor *fermweb.be*, een initiatief van *kvlv* dat het gebruik van hoeveproducten op kamp wil bevorderen. Daarnaast startte KLJ een informatie- en publiciteitscampagne bij haar afdelingen voor het project 'Dorp met toekomst' van de Landelijke Gilden.

5.2.3 | Relatievorming

KLJ bracht in 2006 een publicatie uit rond 'vriendschap', met methodes om in de KLJ-afdeling rond dit thema te werken. Daarnaast organiseerde KLJ de verloofdenontmoetingen. 15 koppels met trouwplannen namen hier aan deel.

5.2.4 | Solidariteit

Het succesvolle project rond Zuid-Afrika werd in 2006 verder gezet. In samenwerking met IVA organiseerde KLJ een inleefreis waaraan 14 KLJ'ers deelnamen. Hun indringende ervaringen vertaalden ze in twee educatieve spelen en een informatietraject. KLJ-afdelingen konden de inleefreizigers uitnodigen voor een informatiesessie over hun reis en over het Zuid-Afrikaproject. Ruim 20 afdelingen gingen op dit aanbod in.

5.3 | KIJ-methodieken

5.3.1 | Jaartheme

In juni 2006 werd het gemeenschappelijke jaartheme met de andere jeugdbewegingen, *VerdraaiDe Wereld*, afgerond. In september werd een nieuw jaartheme gelanceerd: *Fun@KIJ*, een jaartheme rond media en multi-media. Daarmee wil KIJ zijn leden bewust maken van de invloed die de media hebben op hun leven en hen aanzetten om hiermee op een positief-kritische manier om te gaan.

5.3.2 | Sport, spel en ontspanning

KIJ organiseerde in de zomer van 2006 30 sportfeesten (op provinciaal en gewestelijk niveau) en slaagde er opnieuw in voor deze initiatieven duizenden KIJ'ers op de been te brengen om te vendelen, wimpelen, dansen en piramides bouwen. KIJ blijft er in slagen deze traditionele sporten op een eigentijdse manier in leven te houden. De KIJ-sportwerking breidt zelfs uit. KIJ heeft ruim 300 vendeliers meer dan tien jaar geleden.

5.3.3 | Cultuurwerking

De publicatie *KIJ op de planken* geeft ideeën en tips voor toneelavonden, bonte avonden...

5.3.4 | Ontmoeting

KIJ organiseerde in verschillende provincies een ledeninitiatief, waarop alle KIJ'ers van een provincie worden uitgenodigd.

5.3.5 | Maatschappelijke standpuntinname

KIJ organiseerde in 2006 een lokalenactie, met de bedoeling aandacht te creëren voor de toestand van de KIJ-lokalen. Gedurende een week werd in elke provincie een gemeente, kerkfabriek of school beloond voor hun goed jeugdlokalebeleid. Samen met deze campagne-week voerde KIJ een interne sensibiliserings-campagne om aandacht te vragen voor het zakelijk beheer van het lokaal (zonevreemdheid, eigenaarschap...).

Daarnaast lanceerde KIJ de campagne 'Nuchter in 1 seconde', met de bedoeling de leden op te roepen tot verantwoord rijgedrag.

5.4 | Kadervorming

Het organiseren van kadervorming voor lokale bestuursleden is een centrale opdracht, zeker in een veranderende maatschappij waarin jongeren met argusogen worden bekeken en waarin fouten maken vaak niet meer toegelaten is. Het is dan de taak van KIJ om de nodige vorming en opleiding te voorzien, zodat de lokale bestuursleden met voldoende zin voor verantwoordelijkheid hun taak in het dorp kunnen vervullen.

Kadervorming wordt georganiseerd op de verschillende niveaus van de beweging. Zowel op lokaal, gewestelijk, provinciaal als nationaal niveau gingen heel wat verschillende kadervormingsinitiatieven door.

De basisvorming voor nieuwe bestuursleden wordt jaarlijks georganiseerd via de provinciale trainingsdagen. 296 bestuursleden volgden het eerste deel van de cursus, 202 het tweede deel. Bijna de helft van alle nieuwe bestuursleden volgde de basiscursus.

Het jaarlijkse Impulsweekend, waar vorming wordt gegeven rond het nieuwe jaartheme, mocht 200 deelnemers verwelkomen. Op de verschillende cursussen verdergezette vorming kwamen ruim 300 bestuursleden af.

Op nationaal vlak organiseert KIJ elk jaar een hoofdanimators cursus, gericht op hoofdleiders en trekkende bestuursleden van KIJ-afdelingen. 56 mensen volgden deze cursus.

Kadervorming wordt in KIJ op de eerste plaats georganiseerd door vrijwilligers. Ook voor deze mensen organiseert KIJ jaarlijks een cursus.

5.5 | Tijdschriften

Voor iedere leeftijdsgroep is er een ledentijdschrift dat driemaandelijks verschijnt. Deze tijdschriften informeren de leden over κLJ-items, maatschappelijke thema's... in een gezonde mix van inhoud en ontspanning. De ledentijdschriften zijn erg belangrijk, omdat ze het enige rechtstreekse communicatiekanaal zijn tussen de nationale κLJ en de leden. In 2006 verschenen zowel *komma* als *Aksent* voor het eerst in een nieuw kleedje.

Voor de bestuursleden geeft κLJ het bestuurstijdschrift *Idee* uit, dat zeven keer per jaar verschijnt. Ruim 2800 bestuursleden hadden in 2005 een (betalend) abonnement op dit tijdschrift. Doorheen de jaargang wordt aandacht besteed aan wat er reilt en zeilt binnen κLJ en de ruimere samenleving, wordt er pedagogische ondersteuning geboden met betrekking tot het functioneren van een bestuursploeg en het omgaan met leden, krijgt men administratieve tips... In elk nummer wordt voor iedere leeftijdsgroep een uitgewerkte activiteit aangeboden. In 2006 verschenen twee themanummers, rond 'kampen' en rond 'grote en kleine groepen'.

5.6 | Website

In september 2006 lanceerde κLJ een volledig vernieuwde www.klj.be. De website is uitgebouwd tot een volledig kenniscentrum voor κLJ-bestuursleden. Ze vinden er informatie en ondersteuning over quasi alle relevante thema's inzake de ledenwerking (spelorganisatie, omgaan met bijzondere doelgroepen, veiligheid...), de bestuurswerking (organiseren van het bestuur, evalueren en plannen...), de afdelingswerking (wetgeving, kasbeheer, lokalen, kampen, vzw's...), en het aanbod van κLJ rond de verschillende actiepunten. Bovendien lanceerde κLJ een digitale nieuwsbrief, zodat bestuursleden elke maand de meest actuele en nuttige informatie over κLJ in hun mailbox kunnen krijgen.

5.7 | κLJ in Oost-België

Naast de werking in Vlaanderen is κLJ actief in de Oostkantons, waar het met voorsprong de grootste jeugd- en jongerenbeweging is. In 2006 verzorgden 350 bestuursleden er een werking voor 1650 κLJ'ers, georganiseerd in 28 afdelingen. De werking in Oost-België wordt mee vorm gegeven door de vrijwilligers van de Schulungskommission en de Re-action. Zij organiseren eveneens een brede waaier aan kadervormingsactiviteiten. Typisch voor de werking is de organisatie van de Schulendtage. Ruim 300 veertienjarige jongens en meisjes uit het zuiden van de Oostkantons namen tijdens de paasvakantie deel aan deze vormingsdagen, georganiseerd door κLJ.

6 | VERENIGINGEN
VAN DE LANDELIJKE BEWEGING

6.1 | Landelijke Thuiszorg

Landelijke Thuiszorg is de dienst voor gezinszorg van de Landelijke Beweging. In 2005 heeft de dienst met 988 verzorgenden voor een totaal van 974.055 uren 4174 cliënten geholpen in de provincies Antwerpen, Brabant, Oost-Vlaanderen en Zuid-Limburg. Daarnaast stonden 101 ervaren poetsvrouwen in voor het noodzakelijke onderhoud van de woning bij 741 cliënten. Zij presteerden 65.485 uren. Bij 1704 kersverse ouders werd kraamzorg aan huis geboden door een team van 78 kraamverzorgenden. Dit betekende in totaal 48.533 uren hulp.

In 2006 werd de oppas met vrijwilligers voornamelijk gerealiseerd in 2 gemeenten waarmee Landelijke Thuiszorg een samenwerkingsverband heeft. Door de klusjesdienst werden 15.122 uren hulp gepresteerd bij 306 cliënten door 12 klusjesmannen. In samenwerking met Ons Zorgnetwerk kan de dienst 'woningaanpassing' zorgen voor het noodzakelijke advies en begeleiding om problemen inzake woningaanpassing op te lossen.

De 'zorgboerderij' biedt dagopvang voor hulpbehoevende personen die thuis wonen. In 2006 realiseerden vijf zorgboerinnen voor 9 cliënten 125 opvangdagen.

Landelijke Thuiszorg heeft in 2006 3.812 uren hulp kunnen bieden in het kader van het persoonlijk assistentiebudget.

Comfortzorg heeft een vaste plaats verworven in de thuiszorg. Het is een specifieke zorgbenadering die helpt om te aanvaarden dat een aantal essentiële aspecten van het leven (eten, zich verplaatsen, zich kleden) niet langer zelfstandig kunnen. Naast de huisbezoeken voor het geven van deskundig advies staat Landelijke Thuiszorg in voor de uitleen van hulpmiddelen. Er namen 93 cliënten deel aan 266 verwendagen in samenwerking met 24 rusthuizen.

Landelijke Thuiszorg verzorgt al jaren een aangepaste opleiding voor vrouwen die het beroep van polyvalent verzorgende willen uitoefenen. In elke provincie is er een eigen opleidingscentrum.

In 2006 heeft Landelijke Thuiszorg voor het eerst in de geschiedenis de kaap van 1.000.000 uren hulp overschreden.

6.2 | Landelijke Kinderopvang

Landelijke Kinderopvang vzw, nog een dienst van de Landelijke Beweging, organiseert dagopvang bij onthaalouders voor kinderen van 0 tot 3 jaar en buitenschoolse opvang voor kinderen uit het basisonderwijs. Bij de 52 erkende diensten voor opvanggezinnen van Landelijke Kinderopvang werden 23.000 kinderen opgevangen door 2500 onthaalouders.

Via 'Stekelbees' wordt voor- en naschoolse opvang, opvang op snipperdagen en vakantieopvang voor kinderen uit het basisonderwijs aangeboden. Landelijke Kinderopvang telt 32 erkende initiatieven voor buitenschoolse opvang die werken op 105 locaties. In 2006 verzorgden 400 kinderbegeleidsters de opvang van 23.000 kinderen.

In 2006 werd vakantieopvang georganiseerd voor kinderen van een achttal grote werkgevers.

In Oost-Vlaanderen werkte Landelijke Kinderopvang samen met de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten voor de opvang van zieke kinderen.

In 2006 kreeg Landelijke Kinderopvang een achttal nieuwe erkenningen voor initiatieven voor buitenschoolse opvang en voor een nieuw kinderdagverblijf.

Op 22 april werd het 30-jarig bestaan van de dienst gevierd. Alle onthaalouders, kinderbegeleidsters en medewerkers werden op een kleurrijk en spetterend feest uitgenodigd.

6.3 | Zorg-Saam

Zorg-Saam is een erkende landelijke vormingsinstelling, gespecialiseerd in volwassenenvorming rond zorg. Het educatief aanbod van Zorg-Saam is een aanbod voor mensen in elke levensfase al naargelang ze zich bevinden in de rol van zorgverlener of in de situatie van iemand die zorg nodig heeft, of beide. In 2006 resulteerde dit in vorming voor meer dan 10.000 deelnemers. Zorg-Saam heeft daarbij ook samengewerkt met de regionale volkshogescholen die als opdracht hebben een breed scala aan vorming te bieden in hun regio en in te spelen op de educatieve behoeften van de bevolking.

6.4 | Ons Zorgnetwerk

Het verkiezingsjaar 2006 gaf de nodige inspiratie voor de 24 uur van de mantelzorger. Onder het motto 'Gemeenten als hefboom voor mantelzorg' lanceerde Ons Zorgnetwerk een oproep bij de gemeenten om zich kandidaat te stellen voor de titel van meest mantelzorgvriendelijke gemeente. In elke provincie werd één gemeente geselecteerd door een jury van mantelzorgers. De keuze viel op Genk, Grimbergen, Kasterlee, Nazareth en Poperinge.

Het onderzoek rond respijtzorg in opdracht van de provincie Oost-Vlaanderen resulteerde in een uitgave met als titel *Zorg voor adem-pauze, tussen daad en droom*. Met deze studie bevestigde Ons Zorgnetwerk zijn reputatie als vereniging die garant staat voor actie-onderzoek.

De dienstverlening, het advies en de begeleiding bij woningaanpassing werd in de vijf Vlaamse provincies verder uitgebouwd. In iedere provincie, met uitzondering van West-Vlaanderen, werden minimaal 30 dossiers volledig afgewerkt.

In 2006 waren 17.646 mantelzorgers aangesloten bij Ons Zorgnetwerk.

6.5 | Landelijk Jobcoöperatief

Landelijk Jobcoöperatief heeft als doel het creëren van nieuwe tewerkstelling buiten het systeem van de dienstencheques. Er werden vooral activiteiten rond de opvang van zieke kinderen uitgevoerd (in samenwerking met de CM). In 2006 werden door 70 medewerkers 31.500 uren gepresteerd. Landelijk Jobcoöperatief is erkend als invoegbedrijf.

Half 2006 werd het project 'GOED GEZIND' gestart. Dit project wordt gesubsidieerd door het Europees Sociaal Fonds en heeft als doel het ontwikkelen van gezinsondersteunende diensten voor werknemers van bedrijven. Landelijk Jobcoöperatief is initiatiefnemer. Landelijke Kinderopvang en Landelijk Dienstencoöperatief zijn partner.

6.6 | Landelijk Dienstencoöperatief

Landelijk Dienstencoöperatief heeft een grote groei gekend in 2006. Het aantal steeg van 322 naar 563.

De dienstverlening die verleend wordt tegen betaling van dienstencheques, verloopt zowel in de woning van de gebruiker (huishoudhulp) als buiten de woning. Eind 2006 waren er 25 strijkateliers in werking over heel Vlaanderen. Daarnaast waren nog een 50-tal personeelsleden actief als thuisstrijkster. In 2006 werden voor de logistieke ondersteuning van deze vorm van thuisarbeid projectsubsidies gekregen van de staatssecretaris voor Sociale Economie, Els Van Weert.

Eind 2006 werden door 563 personeelsleden in totaal 437.141 uren gepresteerd, waarvan 398.970 uren in de woningen van 66.500 gebruikers. Er werden ongeveer 38.121 uren in strijkateliers gepresteerd.

Landelijk Dienstencoöperatief is erkend als organisatie in de sociale economie (invoegbedrijf). Sinds half 2006 is de dienst samen met Landelijke Kinderopvang partner in het ESF-project 'GOED GEZIND' van Landelijk Jobcoöperatief. Het is de bedoeling om via gezinsondersteunende diensten voor werknemers van bedrijven de combinatie arbeid/gezin te optimaliseren.

6.7 | Ieder Voor Allen

Ieder Voor Allen (IVA) is een ontwikkelingsorganisatie met structurele verankering in de Landelijke Beweging en de Boerenbond. Zowel in Vlaanderen (via Trias) als internationaal (via AgriCord) kan en wil Ieder Voor Allen een specifieke bijdrage leveren.

6.7.1 | Zuidwerking

6.7.1.1 | Samenwerking met Trias

In 2006 formuleerde Trias zijn strategienota voor 2006–2012 waarin een groot deel van de kernopdrachten van Ieder Voor Allen terug te vinden zijn. Volgende elementen van de strategienota van Trias zijn belangrijk voor de realisatie van de kernopdrachten van Ieder Voor Allen.

- Trias werkt aan meer bestaanszekerheid voor ondernemende mensen in het Zuiden (kleinschalige en micro-ondernemers en familiale landbouwers) door economische en sociale versterking van de doelgroep.
- Trias bereikt via haar partners kansarmen in het Zuiden. Zij worden benaderd als economische actoren die er ook belang bij hebben zich sociaal te versterken. In deze doelgroep zijn vrouwen, jongeren, ouderen en etnische minderheden vertegenwoordigd.

Op basis van deze doelstellingen werden de eerste stappen inzake operationalisering gezet. In elk Trias-werkgebied wordt een regioplan ontwikkeld dat een antwoord moet bieden aan de gestelde doelstellingen. Eind 2006 heeft Ieder Voor Allen de ontwerpregioplannen doorgenomen en vanuit zijn eigen invalshoek adviezen geformuleerd. Een belangrijk aandachtspunt blijft de manier waarop bewegingen mee opgenomen worden in de regioplannen. In veel regio's is de beheerscapaciteit van bewegingen nog bijzonder laag en is extra aandacht en investering nodig. Ieder Voor Allen heeft dan de opdracht om samen met Trias dit aspect goed te bewaken zodat de bewegingen in elk werkgebied van Trias de motor van de samenwerking worden.

6.7.1.2 | Partnerwerking binnen het AgriCord-netwerk

Een tweede luik van de partnerwerking zijn projecten die rechtstreeks door Ieder Voor Allen opgevolgd worden en die zich situeren

binnen het AgriCord-netwerk. In 2006 realiseerde AgriCord een omwenteling door alle verschillende programma's in één allesomvattende programma 'Farmers Fighting Poverty' onder te brengen. Dit programma laat toe om de capaciteit van plattelandsledenorganisaties in een uitgebreid aantal domeinen te verhogen. Het gaat van verbeterde teelttechnieken, toegang tot grond- en basisstoffen, vestiging van een verwerkingseenheid en landbouwkrediet tot allerlei beleidsbeïnvloedende activiteiten. Elke vorm van versterking die een plattelandsledenorganisatie nodig kan hebben is onderwerp van mogelijke ondersteuning.

De grote slagkracht van dit programma bestaat erin dat AgriCord alle activiteiten van de verschillende leden van het netwerk probeert te stroomlijnen. Het opzet is de verscheidenheid aan procedures van agri-agencies en van overheden te kanaliseren tot één werkbare procedure voor lokale partners in het zuiden. Hieronder volgt een overzicht van projecten die gefinancierd werd via het AgriCord-netwerk.

WABCG (World Association of Beet- and Canegrowers)

Dit is een programma voor de versterking van organisaties van suikerrietboeren in ontwikkelingslanden. Dit project bestaat uit twee fasen waarvan de tweede fase van start ging in september 2005. In 2006 waren er contacten en initiatieven met suikerrietboerenorganisaties van Malawi, Swaziland, Tanzania, Fiji, Oeganda, Kenya, de Filippijnen, Vietnam en Indonesië.

Nucafe (Oeganda)

Nucafe is de enige koepel van organisaties van koffieboeren in Oeganda. Nucafe heeft meer dan 60 ledenorganisaties met ongeveer 45.000 individuele leden. In 2006 werd voor al een consolidatie van het werk van het eerste succesvolle projectjaar beoogd. De leden moesten hun kennis en de Nucafe-structuur gebruiken om grotere hoeveelheden goede koffie te vermarkten. De resultaten van de vermarkting waren echter teleurstellend. De eerste koffiecampaagne (rond april) werd gemist door onvoldoende aanwezigheid van de Nucafe-voorlichters bij de boeren, terwijl de tweede campagne (vanaf oktober) geteisterd werd door extreem hoge regenval. Door deze regens was de oogst, het drogen en de stockage van koffie zeer moeilijk. Desondanks toonde Nucafe veelbelovende verkoopresultaten naar het einde van het jaar toe. Er werden goede relaties opgebouwd met de belangrijkste koffie-exporteurs van Oeganda.

UNFFE (Oeganda)

Dit project heeft als doel interne procedures en structuren op te bouwen die een vlotte formulering van lobbystandpunten met mandaat van de leden mogelijk maken. Gedurende twee jaar (2005 en 2006) werd er een pilootproject uitgevoerd met twee boerenorganisaties op districtsniveau.

Wekufu (Weskaap Ubuntu Farmers Union)

Wekufu (Zuid-Afrika) telde in 2006 62 ledenorganisaties die 1058 boeren vertegenwoordigen waarvan 671 mannen en 387 vrouwen. Alle verenigingen situeren zich in 4 districten van de Westelijke Kaapprovincie. De individuele leden zijn kleinschalige en semi-commerciële boeren. Voor de meeste leden is landbouw niet de belangrijkste inkomstenbron. Er werd gewerkt aan een organisatiestructuur en aan een beleidsplan.

6.7.1.3 | Microprojecten

De basisprincipes voor het microprojectenfonds van Ieder Voor Allen zijn: ondersteuning van kleinschalige initiatieven, die gericht zijn op de basisbehoeften van de mens; zelfredzaamheid; zorgzame samenleving; plattelandsontwikkeling. De budgetten kunnen gaan tot 6000 euro en kunnen eventueel in een tweede jaar herhaald worden. Voorrang wordt gegeven aan initiatieven die reeds door een lokale afdeling in Vlaanderen ondersteund worden en waar een bijkomende hulp nodig is. Een tweede groep van microprojecten zijn pilootactiviteiten met mogelijk nieuwe lokale partners van Ieder Voor Allen.

6.7.1.4 | Noodhulp en rehabilitatie

Mamamia (Aceh, Indonesië)

De voedselhulp, die uiteraard noodzakelijk was kort na de tsunamiramp van december 2004, is veel te lang verder gezet en heeft tot gevolg gehad dat het moeilijk is om de landbouwproductie terug op gang te krijgen. De mensen werden onvoldoende geïnformeerd en konden er ook moeilijk van overtuigd worden dat de voedselhulp wel eens zal stoppen. Ook de schoonmaak van de rijstvelden en het herstel van de irrigatie-infrastructuur botst op zware problemen. Oorzaak zijn de onvoldoende motivatie veroorzaakt door de voedselhulp en de structuurschade aan de bodem. Het herbebossingsprogramma kent dezelfde problemen: de boeren zijn onvoldoende

gemotiveerd om aan een structurele heropbouw te doen.

Een derde programma betrof het opzetten van opvangcentra voor de vele weeskinderen. Groepen van acht kinderen van variërende leeftijden leven samen in één huis met een moederfiguur in een familiale atmosfeer. Iedereen heeft zijn verantwoordelijkheid in de huishoudelijke taken en in het onderhoud van de tuin. De huizen maken gewoon deel uit van de dorpsgemeenschap. Er zullen tien huizen gebouwd worden; eind 2006 waren drie huizen volledig af.

6.7.2 | Noordwerking

6.7.2.1 | Samenwerking met Trias

Samen met Trias werd het lopende programma uitgevoerd. Er werden ook al een aantal stappen gezet in de aanloop van het nieuwe programma (2006–2012).

In de tweede helft van 2006 werd de aanzet gegeven tot de evalueatie van het lopende programma. In de loop van 2007 zullen de eindresultaten bekend zijn en aangewend worden bij het ontwerp van het nieuwe programma. De trend om meer uitwisseling en persoonlijke beleving te integreren binnen de educatiewerking wordt verder doorgezet en zal intensiever worden in het nieuwe programma.

In 2006 ging KLJ voor het eerst op inleefreis naar Zuid-Afrika. Voor elk van de 14 inleefreizigers werd het een unieke ervaring. De deelnemers delen sinds hun terugkomst hun ervaring met de hele beweging zodat kinderen en jongeren mee ondergedompeld worden in het kleurrijke Zuid-Afrika. Het jaarthema 'VerdraaiDe Wereld' over duurzame ontwikkeling heeft het Noord-Zuid-traject mee versterkt. Binnen het jeugdwerk werd KLJ gezien als één van de voorgangers in het uitwerken en implementeren van internationale projecten in een jeugdbeweging. Het is een pluim die IVA mee op zijn hoed mag steken.

KVLV heeft in 2006 haar eerste stappen gezet in een meer trajectmatige benadering van het Noord-Zuid-thema. KVLV zal de volgende twee jaar de IVA-Trias-partner SARA uit Guinée centraal stellen in de educatiewerking en een hele reeks activiteiten met en voor SARA organiseren. De lokale KVLV-afdelingen zaten niet stil. Maar liefst 108 afdelingen hebben een Noord-Zuid-activiteit georganiseerd en 207 afdelingen

hebben een financiële bijdrage gegeven.

In de Landelijke Gilden organiseerde IVA een fondsenwervingscampagne voor boeren uit West-Honduras, de zogenaamde koffie-actie. Er stond een inleefreis op het programma naar Honduras waarna 12 leden van Landelijke Gilden hun intense beleving deelden met de hele beweging.

Verder zette IVA de puntjes op de i van de II.II.II.-campagne en voerde een actie rond het belang van de inlandse kippenhouderij, de spaarpot van de kleine zuiderse boeren.

6.7.2.2 | Extra dimensie in de educatiewerking

Naast het trajectmatig werk van de bewegingen met één partner binnen één land wordt er ook dossiermatig gewerkt. Zo wordt heel de thematiek van de familiale landbouw binnen een globaliserende wereld via gevallenstudies doorgevoerd. IVA gebruikte zijn internationaal netwerk om de stem van de boeren uit het Zuiden te laten klinken. Dit gebeurde zowel in de eigen publicaties als in de rol die IVA opnam binnen verschillende Vlaamse ontwikkelingsplatformen.

In 2006 was Ieder Voor Allen meer dan ooit bruggenbouwer tussen de Derde Wereldbeweging en de Boerenbond. Naar aanleiding van de gemeenschappelijke campagne 'Landbouw-2015' participeerde Ieder Voor Allen in de landbouwwerkgroep van VODO (Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling) in de schoot van II.II.II. Eénmaal de II.II.II.-campagne gelanceerd kwam er heel wat communicatie op gang om de campagne te duiden en om bijkomende informatie te geven over de voorbeelden die werden gebruikt.

Ook aan het Fair Tradedossier heeft Ieder Voor Allen een bijdrage geleverd. Al geruime tijd wordt een discussie gevoerd over de labels en over de vraag wie welke labels mag gebruiken. Tijdens het Fair Trade Seminarie, georganiseerd door het Fair Trade Center, hebben twee van de partner-boerenorganisaties van IVA hun ervaringen kunnen laten horen.

Het samenwerkingsverband dat tussen Ieder Voor Allen, Landelijke Gilden en de Duitse zusterorganisaties ILD en KLB in 2004 werd afgesloten, eindigde in februari 2006 met een groot seminarie in Oostende. Organisaties uit Noord en Zuid namen er aan deel. Op een

participatieve manier werden een aantal eindconclusies geformuleerd. Op basis daarvan hebben de respectievelijke besturen van Landelijke Gilden en KLB een standpunt inzake biotechnologie ingenomen. Voor Ieder Voor Allen was het de eerste maal dat een beweging een proces doorlopen had om zich daarna uit te spreken over een complex thema met grote bezorgdheid voor de plattelandsbevolking in het Zuiden.

7 | Groene Kring

Groene Kring is een beweging van jonge land- en tuinbouwers in Vlaanderen en de Oostkantons. De werking is gebaseerd op vorming, belangenverdediging en ontmoeting. Met 367 bestuursleden is de dynamiek in de beweging zichtbaar toegenomen en voelden vooral de vele nieuwe leden zich direct thuis. Het jaar werd afgesloten met 3859 leden.

7.1 | Vormingsaanbod

7.1.1 | Vergaderingen

Toekomstige bedrijfsleiders en actieve jonge land- en tuinbouwers ontmoeten elkaar regelmatig op gewestelijke activiteiten en studievergaderingen. Groene Kring telt 43 Vlaamse gewesten, in de Oostkantons zijn er 2 gewesten actief.

De gewestkernen bepalen zelf het jaarprogramma. In de meeste gevallen maakt men hierbij gebruik van het jaaraanbod. Om het aanbod aan activiteiten en studievergaderingen kenbaar te maken, kan men beroep doen op de jaarprogrammafolder. Ieder gewest organiseert minimum vier studievergaderingen en twee ontspannende activiteiten per jaar.

Groene Kring stelt vast dat niet meer alle sectoren op gewestelijk niveau aan bod kunnen komen omdat er te weinig jonge boeren of tuinders in dezelfde streek wonen. Dit geldt in de eerste plaats voor de kleinere sectoren. Via een intergewestelijke werking krijgt ieder lid toch de kans om zich verder te verdiepen in de sector waarin hij zelf actief is.

Actuele en algemene thema's die iedereen aanbelangen werden georganiseerd op provinciaal niveau. Per provincie waren er twee tot vijf provinciale studievergaderingen.

7.1.2 | Cursussen en studiedagen

Bedrijfsleidersvorming of bedrijfsmanagement voor startende land- en tuinbouwers is één van de kerntaken voor Groene Kring. Nog meer dan vroeger is het de taak van de beweging om jonge ondernemers in land- en tuinbouw bewust te maken van het belang van een bedrijfseconomische boekhouding. Inzicht verwerven in sociale, financiële, economische, juridische en maatschappelijke evoluties en wetmatigheden zijn essentieel in de cursus

bedrijfsleidersvorming. Dat jonge boeren en tuinders het levenslang leren hebben aangenomen als basishouding blijkt uit het aantal cursussen.

In 2006 organiseerde Groene Kring 12 type A-cursussen voor 174 deelnemers en 13 type B-cursussen voor 166 deelnemers. Voor type A betekent dit een daling met één cursus ten opzichte van 2005. Het aantal cursisten bedroeg hier gemiddeld 14. Voor de type B-cursus was er een stijging met drie cursussen ten opzichte van 2005. Het gemiddeld aantal deelnemers bedroeg bijna 13.

Overnamekringen kenden in 2006 een groot succes! Veertig jongeren hebben deelgenomen aan drie overnamekringen, waarvan twee in West-Vlaanderen en één in Antwerpen. Dit is bijna een verdubbeling van het aantal deelnemers en een verdrievoudiging van het aantal overnamekringen ten opzichte van 2005.

Meer gespecialiseerde cursussen worden aangeboden in de provincies en de gewesten. Deze korte specialisatiecursussen kunnen een hele waaier aan onderwerpen behandelen. Veel voorkomende cursussen zijn: elektriciteit, kunstmatige inseminatie, klauwverzorging, lassen, management en administratie op het bedrijf... Praktijkcursussen gaan vaak door in samenwerking met landbouwpraktijkcentra en landbouwscholen.

Groene Kring bracht begin september 2006 op twee plaatsen in Vlaanderen jonge boeren en tuinders samen voor de jongerendagen. Deze jongerendagen, georganiseerd in samenwerking met SBB en KBC, zijn bedoeld om startende en ondernemende boeren en tuinders bij te scholen inzake bedrijfsontwikkelingen.

Eind 2006 is Groene Kring in samenwerking met de Boerenbond gestart met de opleiding voor het rijbewijs G. Dit verloopt in coproductie met landbouwscholen en landbouwpraktijkcentra.

7.1.3 | Stages en reizen

Groene Kring benadrukt het belang van praktijkstages bij zijn leden en cursisten. Voor heel wat jongeren is het volgen van een stage verplicht in het kader van de VLIF-reglementering. Voor Groene Kring kwam dit neer op 82 binnenlandse stages, een stijging van 43% ten opzichte van 2005. De interesse om een

bedrijf over te nemen met kwalitatieve begeleiding is dus zeker niet afgenomen. In 2006 is er één persoon via Groene Kring stage gaan lopen in de Verenigde Staten en één persoon in Nederland.

Groene Kring ontving voor het vijfde jaar op rij twintig jonge Amerikaanse studenten die lid zijn van de FFA (Future Farmers of America). Samen met de Amerikaanse collega's werd de REO-veiling in Roeselare bezocht waarna de Amerikanen gedurende drie dagen verbleven in Vlaamse gastgezinnen. Verder gingen achttien groene kringers de land- en tuinbouw in Zuid-Afrika verkennen. Naast de bezoeken aan kleine en grote landbouwbedrijven was er voldoende tijd voor cultuur en ontspanning. Deze reis verliep in samenwerking met IVA (Ieder Voor Allen), de ngo van Boerenbond.

7.2 | Belangenverdediging

7.2.1 | Acties en overleg

In 2006 hadden vijf dialoogdagen plaats tussen de landbouwadministratie, het Vlaams kabinet voor landbouw en Groene Kring.

Innovatie en verbreding op het land- en tuinbouwbedrijf was het eerste thema dat uitvoerig met de overheid besproken werd. Groene Kring had het vooral over de toegevoegde waarde van producten en diensten. De juridische aspecten van de bedrijfsovername kwamen aan bod tijdens de tweede dialoogdag. Zijn vennootschappen de oplossing of zijn er andere constructies op maat gemaakt voor de land- en tuinbouwer? De financiële aspecten van bedrijfsovername kwamen aan bod op de derde dialoogdag. Op de vierde dialoogdag trad Groene Kring in gesprek met het beleid over de sociale aspecten van de bedrijfsovernames. Het onderwerp voor de laatste dialoogdag was ruimtelijke ordening en rechtszekerheid. Nadat minister van landbouw Yves Leterme in oktober 2006 zijn jongerenactieplan had voorgesteld, werd Groene Kring mee opgenomen in heel wat beleidsvoorbereidende vergaderingen als vervolg op de dialoogdagen.

In de eerste helft van 2006 zat Groene Kring geregeld samen met de overheid om het rijbewijs voor landbouwvoertuigen concreet vorm te geven. Naast de wetgeving keek Groene Kring ook uit naar de mogelijkheden voor het organiseren van de praktijkopleiding. Verschillende vergaderingen met landbouwscholen en landbouwpraktijkcentra gaven eind 2006 de kans om de eerste opleidingen van start te laten gaan.

In 2006 zijn er het jaar rond contacten geweest met minister Kris Peeters over de concrete invulling van het vernieuwde mestdecreet. Bedrijfsontwikkeling mits mestverwerking was een noodzakelijk streefdoel voor Groene Kring.

Groene Kring houdt van Fairtrade-producten, maar vraagt dat 'eerlijke handel' ook op Vlaamse landbouwproducten van toepassing zou zijn.

In maart ging Groene Kring in op de oproep van SP.A om een zinvolle dialoog aan te gaan met correcte informatie. Groene Kring kon voor het SP.A-congres een toelichting geven over de visie van Groene Kring op de toekomst van de Vlaamse landbouw.

Op 20 maart bracht minister van leefmilieu Kris Peeters drie bedrijfsbezoeken aan jonge land- en tuinbouwers. Problemen met vergunningen, de mestbank, ontginningen en energie kwamen uitvoerig aan bod.

Eind mei gingen er twee bedrijfsbezoeken door met raadgevers van minister Yves Leterme om hen te overtuigen dat mestverwerking werkt.

In september deelde Groene Kring Vlaams-Brabant tijdens de Gordel rond Brussel melkdrankjes uit aan wandelaars en fietsers.

Groene Kring en JNM hebben elkaar ontmoet in West-Vlaanderen om uitgebreid van gedachten te wisselen over thema's als vegetarisme, soja in veevoeder, biolandbouw, ggo's en duurzaamheid.

In oktober was er een overleg tussen Groene Kring en het ministerie van Onderwijs en Vorming over het land- en tuinbouwonderwijs.

In november was Groene Kring actief betrokken bij het stappenplan voor de Vlaamse melkveehouderij. De werkgroep melkvee nam heel duidelijke standpunten in over de toekomst van de melkquota.

Begin december gaf Groene Kring zijn reactie op het actieplan voor meer bioboeren aan Belbior, Bioforum en andere organisaties

de deelname aan congressen in Frankrijk, Duitsland, Italië, Griekenland en Finland werd de stem van de Vlaamse jonge boeren en tuinders gehoord.

7.2.2 | Vertegenwoordigingen

Groene Kring heeft verschillende vertegenwoordigingen in de Boerenbondstructuren. Dit gaat van arrondissementsraden, provinciale, centrale en sectorvakgroepen tot de Bondsraad, het Hoofdbestuur en het Dagelijks Bestuur.

Groene Kring is tevens, via de Boerenbond, vertegenwoordigd in de Vlaamse Land- en Tuinbouwraad. Buiten de Boerenbond is Groene Kring vertegenwoordigd in het Jong Groen Front (het overleg tussen de Belgische jongerenorganisaties). Sinds 2006 zit Groene Kring ook in het Raadgevend Comité van het ILVO, waar onderzoekssuggesties doorgegeven kunnen worden aan de wetenschappers. Groene Kring zetelt eveneens in de redactieraad van *Buiten Adem*, een nieuwsblad van VILT.

Op Europees vlak was Groene Kring actief in CEJA en CEJH, de Europese raden voor respectievelijk de jonge land- en tuinbouwers. Door

7.3 | Ontmoeting en solidariteit

7.3.1 | Ploegwedstrijden en gymcana's

Antwerpen startte traditiegetrouw met gewestelijke ploegwedstrijden in het voorjaar van 2006. De beste ploegers werden geselecteerd om deel te nemen aan de provinciale ploegwedstrijd. In de loop van augustus vonden ook in de vier andere Vlaamse provincies provinciale ploegwedstrijden plaats. 19 wentelploegers en 9 rondgaande ploegers streden op zondag 17 september in Peer voor de titel van Belgisch ploegkampioen.

7.3.2 | Studentenverbroedering

Jaarlijks brengt Groene Kring zoveel mogelijk hogeschoolstudenten land- en tuinbouw samen op een studentenverbroedering. Op 14 maart was de organisatie in handen van AGRO PITALICA in samenwerking met Groene Kring. 140 studenten graduaat, industrieel ingenieur of bio-ingenieur in de landbouw kwamen opdagen om het tegen elkaar op te nemen in een quiz.

7.3.3 | Europees Congres

Van 17 tot 19 november 2006 stond Groene Kring centraal in een Europese landbouwgebeuren waaraan 17 landen deelnamen. In aanwezigheid van Europees commissaris Marianne Fisher Boel, minister-president Yves Leterme en heel wat andere internationale prominente sprekers werd uitgebreid aandacht besteed aan innovatie in de land- en tuinbouw. Ook werd de meest innovatieve Europese jonge boer bekroond.

7.3.4 | Fructura

Groene Kring organiseerde samen met het Zuid-Limburgse fruitteeltgewest op 9 en 10 december de tweede editie van Fructura, een vakbeurs voor hard- en zachtfruit. Naast een vakbeurs was Fructura ook een plaats om iets bij te leren. Twee seminars brachten fruittelers de laatste nieuwtjes over mechanisch snoeien en over spuittechnieken.

7.4 | Werken aan imago

7.4.1 | Boerderij in de stad Antwerpen

Jaarlijks organiseert Groene Kring een boerderij in de stad. In 2006 werd gekozen voor Antwerpen waar de Graanmarkt op vrijdag 19 mei omgetoverd werd tot een boerderij. Naast de voornaamste landbouwhuisdieren kwamen ook de tuinbouw, educatieve workshops en hoeveproducten aan bod.

7.4.2 | Tractorenronddrit

Na het succes van de voorbije jaren organiseerden verschillende gewesten opnieuw een tractorenronddrit. Een Groene Kring-gewest spreekt hiervoor af met een instelling van mindervalide mensen om hen met een tractor naar een landbouwbedrijf te brengen.

7.4.3 | Met kinderen op stap

Eind september organiseerde Groene Kring West-Vlaanderen een leuke dag voor kinderen van het vijfde en zesde leerjaar. Op school werden ze met de tractor afgehaald door jonge land- en tuinbouwers die hen naar enkele landbouwbedrijven brachten waar ze de hele dag op verkenning mochten.

LRV is paardensport met vele gezichten. Dat is te merken aan de verschillende disciplines binnen de LRV-werking. Spring- en dressuurwedstrijden vormen de hoofdactiviteit, zowel tijdens de zomer als tijdens het winterseizoen. De hoeksteen van LRV is en blijft de groepsdressuur.

De plaatselijke trainingen voor groepsdressuur, dressuur of springen liggen aan de basis van de open, sociale en democratische geest van LRV. In het voor- en najaar komen de eventingruiters aan hun trekken. Tuigpaarden, voltige, menwedstrijden en paardrijden voor personen met een handicap, een nieuwe discipline sinds 2003, vervulde het totaalbeeld. Sinds 1 april 2005 hebben de 'recreatieve verenigingen' van de Vlaamse Vereniging voor Ruitertoerisme een thuis binnen LRV. Op 1 april werd de fusie officieel en sindsdien vullen wandelingen, tochten en rally's mee de LRV-kalender. De nieuwe website www.ruiterspaden.be biedt mensen die op zoek zijn naar ruiterspaden in Vlaanderen een mooi overzicht van de bestaande routes.

2006 was goed voor 62 ruitertornooien en 36 ponytornooien. Daarnaast waren er de wedstrijden voor jonge paarden, de begeleiding van beloftevolle combinaties, de eventingwedstrijden die qua deelnemers uit hun voegen barstten en de jaarlijks terugkerende bekwaamheidsproeven waar de ouders traditioneel zenuwachtiger zijn dan de pony's en de ruiters zelf.

Tabel 7 Aantal ruiters- en ponytornooien volgens plaats van inrichting

Inrichting	Ruitertornooi	Ponytornooi
Antwerpen	19	15
Brabant	12	4
Limburg	14	8
Oost-Vlaanderen	9	5
West-Vlaanderen	7	3
Nationaal	1	1

De Rijvereniging Kasterlee sloot het zomerseizoen af met een nationaal tornooi. Een perfecte bodem en heel veel helpende handen zorgden er voor dat dit tornooi het hoogtepunt van de zomerwerking vormde. Het kampioenschap voor ponyruiters ging door in het Limburgse Vlijtingen.

Het winterseizoen is traditioneel meer individueel georiënteerd. Veelzijdigheidswedstrijden,

dressuurdagen en indoor-springwedstrijden zijn de activiteiten die de kalender vullen tijdens de donkere winterperiode. De nationale indoor-springwedstrijd is de afsluiter van een boordevolle kalender van indooractiviteiten. Zowel bij de paarden als bij de pony's werd er om de individuele en om de interprovinciale titels gestreden. Bij de pony's ging de titel naar Oost-Vlaanderen, bij de paarden kwam de provincie Antwerpen sterkst voor de dag.

Typisch voor LRV is de vorming. Geen enkele andere ruitersportfederatie heeft zo'n sterk uitgebouwd vormingsapparaat. Basiscursussen en opleidingen tot initiator, trainer B of trainer A zorgen ervoor dat gekwalificeerde lesgevers de opgedane kennis en ervaring doorgeven in de plaatselijke rijverenigingen en ponyclubs. Daarnaast zorgt LRV voor de opleiding van juryleden, zowel in de provincie als in de Ruiterschool te Oud-Heverlee.

Vanuit de kantoren aan de Waversebaan in Oud-Heverlee wordt de administratieve ondersteuning verzorgd voor de verenigingen, voor de leden en de organisatoren. In het najaar van 2005 maakten de leden van LRV voor het eerst kennis met de vernieuwde website van LRV. Met www.lrvweb.be werd en wordt een volledig nieuw concept ontwikkeld dat meteen ook in een eigen website voorziet voor alle bij LRV aangesloten verenigingen. Deze website, *De Schakel* en het vernieuwde tijdschrift *EquiTime* zorgen ervoor dat de leden en de bestuursleden voldoende op de hoogte zijn.

9 | BWP

Belgisch Warmbloedpaard

Voor de paardeneigenaars was 2006 het jaar van de algehele identificatie van de paardachtigen via de inplanting van een chip. De operationele aspecten daarvan werden toevertrouwd aan de stamboeken, dus ook aan BWP. Dit bracht uiteraard heel wat extra werk met zich mee.

Voor het beheer van zijn stamboekgegevens zal BWP vanaf 2006 gebruik maken van het ICT-platform dat uitgewerkt werd door de Vlaamse Confederatie van het Paard. BWP behoudt voor elk van de rassen die onder de vereniging vallen, een eigen werkmodule met afgeschermd en beschermd gegevens.

De back-up van de gegevens en het onderhoud van het systeem worden op het overkoepelend niveau verzorgd.

Voor de eerste keer in het bestaan van de vereniging verhuisden de centrale keuringen van de kandidaat-dek hengsten van het moederhuis in Oud-Heverlee naar elders. De eerste editie in de prachtige accommodatie van het Zilveren Spoor in Moorsele was meteen een schot in de roos.

Het aantal leden daalde van 6132 in 2005 naar 6052 in 2006; het aantal ingeschreven veulens verminderde van 4198 naar 4070.

Tabel 8 Aantal geregistreerde veulens per ras

Ras	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Warmbloedpaard	3.124	3.084	3.122	3.188	3.329	3.457	3.736	3.804	3.905	3.865
Tuigpaard	6	0	5	6	6	6	4	7	8	8
Belgische rijpony	227	228	204	211	211	186	208	209	218	177
Connemara pony	31	32	44	45	34	33	26	33	30	20
Dartmoor pony	0	0	0	0	0	2	5	4	3	0
Totaal	3.388	3.344	3.375	3.460	3.580	3.684	3.979	4.057	4.164	4.070

10 | VBT

Verbond van Belgische Tuinbouwveilingen

10.1 | Organisatorische ontwikkelingen

Het Verbond van Belgische Tuinbouwveilingen vzw (vBT) behartigt de belangen van 10 groente- en fruitveilingen.

De opdracht van het vBT bestaat uit drie onderdelen: overleg, vertegenwoordiging en ondersteuning. Het vBT is op regionaal, nationaal en internationaal vlak een representatieve gesprekspartner. Bovendien vertolkt één vBT-woordvoerder het standpunt van de volledige sector bij de overheid en bij de beroepsorganisaties. Het vBT ondersteunt de veilingen met het verspreiden van marktinformatie, tuinbouwtechnische berichtgeving, het opvolgen van de wetgeving, het afvalpreventieplan... Door middel van overleg streven de vBT-veilingen samen naar een oplossing voor de sectorproblemen.

Het Vlaams Centrum voor Bewaring van Tuinbouwproducten is een samenwerkingsverband tussen het vBT en de KU Leuven. Het doel is het coördineren en uitvoeren van het fundamenteel en wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot bewaring en kwaliteit van groenten en fruit. Een belangrijke taak is de adviesverlening naar veilingen en tuinders. Eventueel wordt bijkomend onderzoek verricht via onderzoeksprojecten, al dan niet medegefinancierd door de Vlaamse overheid.

Het vBT werkt als vertegenwoordiger van de tuinbouwsector nauw samen met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) om de belangen van de tuinbouw met betrekking tot de voedselveiligheid in België te vrijwaren. Centraal hierin staat het principe van de autocontrole via veilinglastenboeken en via de sectorgids.

Het vBT, en dus ook de coöperatieve tuinbouwveilingen, participeren in initiatieven om de voedselveiligheid in een ruimer Europees kader uit te werken. Zo zijn bijna alle producten die via de coöperaties vermarkt worden EUREPGAP gecertificeerd. Dit certificaat is een samenwerking tussen de handelaars en de producenten op Europees en mondiaal vlak. De coördinatie voor België wordt waargenomen door het vBT. De veilingen maakten hun lastenboeken voor specifieke teelten en producten volledig conform de Belgische en Europese wetgevingen ter garantie van voedselveiligheid en traceerbaarheid.

In het kader van de internationalisering en de expansie van de uitvoerhandel namen de coöperatieve tuinbouworganisaties deel aan een aantal belangrijke internationale manifestaties en beurzen. Samen met VLAM ondersteunde vBT de afzet van tuinbouwproducten in het buitenland op intensieve wijze. Ook in België werden verschillende initiatieven gesteund zoals Kom op Appels, Scholenveldloop, LOGO's (schoolfruitactie), Hapje Tapje...

10.2 | Marktontwikkelingen

10.2.1 | Groenten

Vooraf voor de vollegrondsgroenten betekende het jaar 2006 een meevaller. De serreteelten boekten eveneens vooruitgang, maar legden duidelijk minder goede resultaten voor dan de openluchtteelten. De omzetstijging was vooral het gevolg van de stevige prijstoenames; het aanbod daarentegen nam veelal af. Beide zaken zijn onder meer het gevolg van het afwisselend zeer hete en natte zomerweer.

De oogst van veel vollegrondsoorten mislukte, waardoor de prijzen de hoogte in gingen. Vanaf oktober zakten de noteringen dan weer tot op een normaal niveau. Het professionalisme van de Belgische tuinbouwsector zorgde ervoor dat men kon inspelen op deze extreme toestanden. In het buitenland liet de kwaliteit vaak te wensen over, de Belgische sector maakte daar gretig gebruik van.

10.2.1.1 | Glasgroenten

Tomaten

Tomaten en trostomaten ondergingen in 2006 geen spectaculaire veranderingen. De losse soort kende een kleine omzetstijging van 3%, wat vooral te wijten was aan een prijstoename. Trostomaten stegen met 1% in omzet, veroorzaakt door een aanbodtoename.

In het begin van het jaar dreigde de prijsvorming te zakken vanwege grote producties in België en Nederland en concurrentie vanuit Spanje en Marokko. Als gevolg van het daaropvolgende koude voorjaarsweer deden lente-groenten, zoals tomaten, het minder goed.

De grote aanvoervolumes gedurende de eerste vier maanden zorgden voor een meer gematigde middenprijs dan in 2005. Begin augustus werden tomaten soms tegen hoge noteringen verhandeld. In september werd dan weer een duidelijke prijstoename geconstateerd ten opzichte van 2005. In oktober stond de tomatenteelt sterk onder druk van Spaanse en Marokkaanse tegenspelers. Het jaar eindigde met erg behoorlijke tomatenprijzen. De aanvoer bleef hierbij min of meer stabiel ten opzichte van 2005.

Kropsla

De omzet voor kropsla daalde met 8% ten opzichte van 2005. De uitstekende prijsnoteringen van dat jaar gaven echter een vertekend beeld, aangezien er toen een algemene schaarste aan bladgroenten heerste als gevolg van de aanhoudende koude in het zuiden van Europa. In 2006 zorgde de uitblijvende lente op de slamarkt voor een beduidend mindere afzet. Daarna verbeterde de prijs. Tijdens de maand augustus profiteerden de slatelers van de hete temperaturen met goede prijzen bij vaak omvangrijke volumes. Het najaar was bijzonder grillig met oktober als dieptepunt. Het jaar eindigde met uitstekende gemiddelde prijzen.

Komkommers

Door het zeer omvangrijke aanbod overtrof de komkommeromzet de verkoop van 2005 (+43%), al was de prijs door de grote aanvoer en de matige consumptie soms diep weggezakt. In augustus en september werden betere noteringen behaald, het zachte klimaat in de herfst zorgde nog even voor zeer behoorlijke prijsnoteringen.

Tabel 9 Marktresultaten van de 'top 10' uit de groentemarkt, op vbt-niveau, voor 2005 en 2006

Soort	2005			2006			Omzet
	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	2006-2005
	(kg of stuk)	(euro)	(euro)	(kg of stuk)	(euro)	(euro)	(%)
Tomaten (kg)	110.183.074	0,746	82.196.573	109.469.562	0,777	85.057.850	103,481
Trostomaten (kg)	95.843.168	0,847	81.179.163	97.236.854	0,845	82.165.142	101,215
Serresla (stuk)	147.684.020	0,368	54.347.719	147.964.320	0,338	50.011.940	92,022
Witloof (kg)	46.897.252	0,92	43.145.472	48.645.964	1,05	51.078.262	118,386
Paprika (kg)	22.416.669	0,957	21.452.752	20.274.651	1,428	28.952.202	134,958
Prei (kg)	63.420.098	0,336	21.286.248	59.705.842	0,661	39.465.562	185,404
Champignons (kg)	12.670.901	1,285	16.282.264	15.908.303	1,342	21.348.943	131,118
Komkommers (stuk)	49.329.052	0,296	14.601.399	74.139.495	0,281	20.833.198	142,679
Veldsla* (kg)	2.807.058	3,539	9.934.178	2.523.534	4,306	10.866.337	109,383
Bloemkolen** (stuk)	13.308.093	0,589	7.838.467	10.933.432	0,81	8.856.080	112,982

* Serre ** Volle grond

Paprika

In tegenstelling tot 2005 kenden paprika's een goed jaar. De middenprijs lag maar liefst 49% hoger, de omzet steeg met 35%. De evolutie in de paprikahandel is moeilijk voorspelbaar en verschilt van jaar tot jaar. Het mooie weer bevorderde de vraag in binnen- en buitenland. Het jaar eindigde echter met heel wat minder stevige prijsnoteringen.

10.2.1.2 | Openluchtgroenten

Bloemkolen

Kenden de bloemkooltelers in 2005 een mooi seizoen met aantrekkelijke prijzen, 2006 verliep nog gunstiger voor de sector. Tijdens de maand januari bleven de prijzen op de vbt-veilingen stijgen als gevolg van de schade aan de bloemkolenoogst in Spanje. In de zomer daalde het aanbod overal en de concurrentie uit het buitenland was miniem. Tijdens de maanden september en oktober nam de bloemkoolprijs plots een forse duik als gevolg van een gelijktijdige aanvoertoeename in binnen- en buitenland. Vanwege de overwegend gunstige prijsvorming behaalde de sector een omzetcijfer dat 13% hoger lag dan het reeds rendabele jaar 2005.

Prei

De omzet van gebusselde en losse prei lag bijna dubbel zo hoog in 2006 als in 2005. Ook de middenprijs van losse prei verdubbelde, het aanbod nam echter voor beide soorten af. Eind januari zorgde de vorst bij ons zowel als in de rest van Europa voor moeilijkheden bij het rooien. De bevoorrading van deze wintergroente bleef bijgevolg beperkt. Sommige

landen ondervonden een tekort aan prei, wat de Belgische export bevorderde. De hitte in juli zorgde er voor dat 10% van de teelt werd verbrand, waardoor de productiecijfers achteraf een stuk lager lagen en de middenprijs opliep. Vanaf september tot en met het einde van het jaar lagen de prijzen een pak lager. Veel had te maken met het mooie weer, waardoor prei en andere groenten volop te verkrijgen waren. De export haperde en de kwaliteit van de prei was niet optimaal waardoor ook de prijsvorming zwak bleef.

Witloof

De witloofhandel kende een lichte opflakking. Vergeleken met 2005 nam de aanvoer op de vbt-veilingen met 4% toe. De gemiddelde prijs steeg 14% ten opzichte van 2005. Een winterprik zorgde voor een goed begin van het jaar en stimuleerde de vraag. In de tweede jaarhelft viel de groente mooie prijsnoteringen te beurt met augustus als uitschieter omwille van de lage productiviteit in Europa. Het verminderde aanbod vanuit Frankrijk zorgde er in de herfst voor dat de export behoorlijk draaide.

10.2.2 | Fruit

Appelen

De minder massale Europese hardfruitproductie leidde tijdens het seizoen 2005–2006 tot betere telersprijzen. De appeloogst voor het seizoen 2006–2007 trof een lege markt in september, omdat de oogst van 2005–2006 reeds zeer vroeg geruimd was.

De totale appelaanvoer op de vbt-veilingen nam in 2006 af ten opzichte van 2005.

De gemiddelde prijs steeg met 28% tot

Tabel 10 Verkoopresultaten van de belangrijkste appelrassen voor 2005 en 2006

Soort	2005			2006			Omzet 2006–2005 (%)
	Aanvoer (kg)	Prijs (euro)	Omzetwaarde (euro)	Aanvoer (kg)	Prijs (euro)	Omzetwaarde (euro)	
Jonagored	47.313.257	0,283	13.389.652	41.379.640	0,407	16.821.639	125,632
Jonagold	40.709.252	0,306	12.457.031	33.777.477	0,444	14.981.302	120,264
King Jonagold	31.515.265	0,337	10.620.644	24.402.598	0,463	11.310.460	106,495
Golden Delicous	15.075.301	0,369	5.562.786	14.170.808	0,395	5.595.918	100,596
Boskoop	12.152.782	0,343	4.168.404	8.475.520	0,408	3.461.767	83,048
Elstar	5.090.455	0,362	1.842.745	3.756.658	0,392	1.473.889	79,983
Cox's Orange	2.392.306	0,45	1.076.538	1.589.295	0,505	802.392	74,535
Jonagold schilappel	13.918.559	0,16	2.226.969	11.298.620	0,211	2.383.762	107,041
Rebutappel	34.600.022	0,103	3.563.802	23.726.299	0,122	2.888.028	81,038
Schilappel	11.847.899	0,191	2.262.949	8.151.987	0,191	1.558.345	68,863
Totaal*	239.507.895	0,278	66.583.195	228.497.159	0,363	83.051.003	124,733

* Plus andere appelen

Tabel 11 Verkoopresultaten van de belangrijkste perensoorten voor 2005 en 2006

Soort	2005			2006			Omzet
	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	2006-2005
	(kg)	(euro)	(euro)	(kg)	(euro)	(euro)	(%)
Conférence	147.336.089	0,577	85.059.923	150.772.326	0,632	95.288.110	112,025
Doyenné du Comice	18.322.315	0,491	8.998.759	16.182.609	0,565	9.143.174	101,605
Durondeau	6.888.654	0,429	2.956.655	7.558.853	0,418	3.159.601	106,864
Triomphe de Vienne	937.276	0,507	475.394	1.758.057	0,532	935.286	196,739
Beurré A. Lucas	583.454	0,513	299.343	513.609	0,453	232.665	77,725
Beurré Hardy	510.290	0,347	177.280	696.868	0,370	257.841	145,443
Totaal*	178.436.898	0,553	98.735.353	182.676.348	0,591	107.961.722	109,345

* Plus andere peren

Tabel 12 Verkoopresultaten van de aardbeien voor 2005 en 2006

Soort	2005			2006			Omzet
	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	Aanvoer	Prijs	Omzetwaarde	2006-2005
	(kg)	(euro)	(euro)	(kg)	(euro)	(euro)	(%)
Beschermde teelt*	9.360.813	3,117	29.179.603	8.847.695	3,109	27.507.484	94,270
Openluchtteelt**	11.290.088	1,944	21.950.528	10.776.970	1,868	20.131.380	91,713
Late teelt***	19.216.098	2,255	43.329.611	18.702.980	2,246	42.006.893	96,947
Totaal	39.866.999	2,369	94.459.742	38.327.644	2,352	90.146.619	95,434

* Begin seizoen tot 31 mei ** 1 tot 30 juni *** 1 juli tot 31 december

0,36 euro/kg. Bij vergelijking van de twee laatste seizoenen vertoont de Jonagoldaanvoer een opvallende afname in volume. Toch zal deze variëteit zeker niet meteen verdwijnen uit het Belgische appellassortiment.

Peren

Het seizoen 2005-2006 sloot in juli af met goede resultaten. De oogst was kwalitatief uitstekend, net zoals de maatsorteringen. Wel viel de perenoogst kleiner uit dan in 2004-2005, zeker wanneer de uitbreiding van het Conférence-areaal in beschouwing wordt genomen. Er werd veel verruwing geconstateerd bij Conférence, ten gevolge van de lage temperaturen in de eerste helft van mei. Er was ook schade door de perenbladvlo. De globale middenprijzen lagen 7% hoger dan in 2005. Er werd 183 miljoen kg verkocht. Dit is een toename van 5 miljoen kg ten opzichte van 2005, waardoor de omzet met 9% toenam.

Aardbeien

De omzet van de aardbeien daalde met 5% ten opzichte van 2005. Deze fruitsoort had vooral te lijden onder de hete julimaand, waardoor openluchtteelers vroegtijdig moesten stoppen met plukken. In augustus leverde de aardbeien-schaarste zeer hoge prijzen op maar tijdens de warme septembermaand werd de markt over-

rompeld door aardbeien, met sterke prijsdalingen als gevolg. In het najaar had heel Europa te kampen met een verlate aardbeienteelt vanwege de slechte weersomstandigheden.

10.3 | Veilingomzetten

De naakte omzetcijfers van de Belgische tuinbouwveilingen geven duidelijk een algemene omzetsijging weer voor het jaar 2006 met een recordcijfer van 796 miljoen euro of 11% meer dan in 2005. Tegenover deze ongeëvenaarde veilingresultaten staan de torenhoge productiekosten van de tuinders. De exuberante stookolieprijzen lagen en liggen een flink stuk hoger dan in 2005 en ook de andere onkosten zijn erg opgelopen.

Vooraf voor de vollegrondsgroenten en het hardfruit betekende 2006 een opsteker. De vollegrondssector kampt al jaren met problemen, maar ironisch genoeg waren zowel de verschroeiende als de drijfmatige weersomstandigheden bevorderlijk voor de omzet. Het aanbod lag beduidend lager, maar de middenprijs schoot als een pijl omhoog. Vooral de koolsoorten en de prei zagen hun omzet bijna verdubbelen. De vaak problematische witloofteelt ondervond zowel een gestegen aanvoer als omzettotaal. De serreteelten kenden globaal gezien gestegen omzetwaarden, maar scheerden minder hoge toppen. Vooral slasoorten onder glas behaalden teleurstellende resultaten en daalden in omzet. De totale omzet van de groenten kende een stijging van 13% ten opzichte van 2005.

De vbt-fruitomzet steeg afgelopen jaar met bijna 9% in vergelijking met 2005. Ook hier daalde de totale aanvoer. Het zachtfruit kreeg het zwaar te verduren van het afwisselend hete en natte zomerweer. Vooral aardbeien presteerden minder goed dan in 2005. De verhoogde omzetcijfers zijn vooral te wijten aan forse prijsstijgingen; de productaanvoer daarentegen nam in veel gevallen af. Beide fenomenen zijn onder meer het gevolg van de extreme weerstoestanden.

Tabel 13 Omzetevolutie, per deelmarkt, van de vbt-veilingen

Jaar	Omzet groenten (euro)	Omzet fruit (euro)	Totale omzet (euro)
1999	379.401.000	239.069.000	618.470.000
2000	414.032.000	230.516.000	644.548.000
2001	432.872.000	246.034.000	678.906.000
2002	417.121.000	245.848.000	662.969.000
2003	474.523.000	281.393.000	755.916.000
2004	360.582.070	269.405.494	629.987.564
2005	432.893.649	280.605.839	713.499.488
2006	490.670.854	305.566.713	796.237.567

Adressen

Boerenbond

Diestsevest 40, 3000 Leuven

T 016 28 60 00

F 016 28 60 09

E info@boerenbond.be

I www.boerenbond.be

SBB

Vuurkruisenlaan 2, 3000 Leuven

T 070 22 26 73

F 070 22 26 72

E info@sbb.be

I www.sbb.be

Kvlv

Remylaan 4B, 3018 Wijgmaal

T 016 24 49 40

F 016 24 49 41

E info@kvlv.be

I www.kvlv.be

Klj

Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee

T 016 47 99 99

F 016 47 99 95

E info@klj.be

I www.klj.be

Groene Kring

Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee

T 016 47 99 98

F 016 47 99 95

E info@groenekring.be

I www.groenekring.be

Lrv

Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee

T 016 47 99 60

F 016 44 99 85

E info@lrv.be

I www.lrv.be

Bwp

Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee

T 016 47 99 80

F 016 47 99 85

E info@bwp.be

I www.bwp.be

Vbt

Tiensevest 136, 3000 Leuven

T 016 20 00 80

F 016 20 30 35

E vbtleuven@pi.be

Verantwoordelijke uitgever:
Sonja De Becker, Diestsevest 40, 3000 Leuven

Coverfoto:
Marcel Bekken